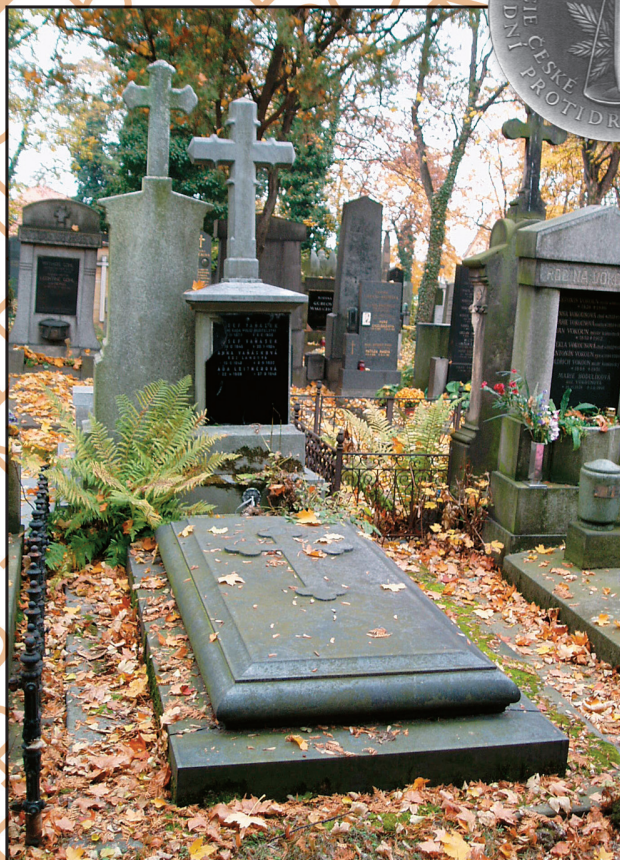

VLÁDNÍ RADA JOSEF VAŇÁSEK
šéf bezpečnostního oddělení
pražské policie,
zemřel 8. února 1938 v Praze.

B U L L E T I N

**BULLETIN
NÁRODNÍ PROTIDROGOVÉ CENTRÁLY**

Vydavatel:

Policie České republiky
Národní protidrogová centrála
Služby kriminální policie a vyšetřování

Vedoucí redakční rady:

Miloš Vaněček
Tel.: 974 836 429

Adresa:

Policejní prezidium
České republiky
Poštovní přihrádka 62/NPC
170 89 PRAHA 7
bulletinnpc@centrum.cz

Vydává:

oddělení vydavatelství obchodního odboru
Tiskárny MV, nám. Hrdinů 1634/3,
140 00 Praha 4
tel. 974 816 485, 974 816486
fax. 974 816 843

Tiskne:

Tiskárna MV, p. o. Bartůňkova 4,
149 01 Praha 4
tel. 272 957 001 fax 974 887 395
Vychází 4x ročně, cena 63,- Kč
Roční předplatné 252,- Kč
plus distribuční poplatky

Objednávky přijímá a vyřizuje

Obchodní odbor MV, p. o.
nám. Hrdinů 1634/3, 140 00 Praha 4
tel. 974 816 485, 974 816 486
fax. 974 816 843

Distribuci vyřizuje

Jindřich MATOUŠ – distribuce tiskovin
Za věcnou správnost příspěvků ručí autoři

Přetisk povolen

pouze se souhlasem redakce

Podávání novinových zásilek
povolila Česká pošta s. p.,
Odštěpný závod Praha,
čj. 6119/96 ze dne 15. 10. 1996

Určeno pro služební potřebu
policie ČR, obecní policie, SZ,
soudů a vybraných institucí
Povoleno MK ČR – 7834
ISSN 1211 – 8834

Titulní stranu
graficky zpracoval Pavel Vlasák

OBSAH:

Výroční zpráva NPC za rok 2005

Záležitostí, která je z pohledu společenské nebezpečnosti na mimořádně vysoké úrovni a jejíž současný stav vyžaduje koncepční řešení zainteresovanými subjekty, je nelegální výroba psychotropní látky metamfetaminu (slangově pervitinu) na území České republiky, při které jako výchozí surovina slouží pseudoefedrin, obsažený ve volně prodejných léčivech. Mezi tato léčiva patří zejména PARALEN PLUS, NUROFEN STOPGRIP a MODAFEN, která obsahují množství pseudoefedrinu do 30 mg v jednotce lékové formy.

Jiné tablety – duhovky

Počátkem roku 2005 se v postupně v celé Evropě začaly objevovat zvláštní tablety, které byly na diskotékách a rave-parties nabízeny jako extáze. Podle svého vzhledu se jim začalo říkat „duhovky“ nebo „prskavky“, což bylo dáno různobarevnými tečkami v krémově zbarvené tabletě bez jakéhokoli loga – viz obr. 1. Oproti běžným tabletám užívaným na tanečních párty jsou tyto tablety zvláštní nejen svým zbarvením, ale i svými rozměry průměr – 9 mm, výška 3 mm a hmotnost cca 250 mg.

Novinky preventivního projektu „Svět očima dětí“

Součástí jednotlivých soutěžních kol projektu (jednotlivá kola probíhají od ledna do konce května) jsou také další doprovodné aktivity, tiskoviny atd., které plní funkci nejen preventivní, ale také motivační. Jednou z nich je také závěsný kalendář na rok 2006 s názvem „Zvídátka radí dětem“, určený mladším dětem.

3. Výroční zpráva NPC za rok 2005
Zdroj Národní protidrogová centrála
29. Výroční zpráva mezinárodního výboru pro kontrolu drog (INCB) 2006.
Informační středisko OSN
31. Jiné tablety – duhovky
por. Bc. Miroslav HRACHOVEC, NPC
33. Činnost celních orgánů v oblasti pěstování máku setého a konopí
Marek CHABIČA, Generální ředitelství cel
36. Čím nám byly, nejsou a mohly by být látky nazývané psychedelika
Mgr. Michael VANČURA
46. Novinky preventivního projektu „Svět očima dětí“
Mgr. Lucie VYHNÁLKOVÁ, odbor tisku a public relations MV
48. Historie speciálních policejních jednotek Americké zásahové jednotky SWAT
Milan KOVÁŘ, OŘ PČR Hradec Králové
51. Jedy, jimiž traviči měnili historii
Oldřich HLUŠKO, OŘ PČR Český Krumlov
54. Boj policie proti drogám v ČR 1945 – 1989
Miloš VANĚČEK, NPC
57. Hitlerova „zázračná“ pilulka
Vratislav KONEČNÝ
59. Vládní rada Josef Vaňásek ještě jednou
Miloš VANĚČEK, NPC
60. Knihovnička
Miloš VANĚČEK

VÝROČNÍ ZPRÁVA

NÁRODNÍ PROTIDROGOVÉ CENTRÁLY

ZA ROK 2005

Zdroj NPC

I. OBECNÁ CHARAKTERISTIKA V OBLASTI DROG

Národní protidrogová centrála služby kriminální policie a vyšetřování (NPC), která je specializovaným útvarům Policie České republiky s celostátní působností, se zabývá především vyhledáváním, odhalováním, dokumentací a vyšetřováním nejzávažnějších forem organizované drogové kriminality. Ve své historii prošla NPC řadou organizačních změn v důsledku reorganizací jednotlivých složek dřívější federální a současné republikové policie, ale především se sama stále snaží hledat a budovat nové, účinnější modely, formy a metody práce, které by ve svém důsledku vedly k efektivnějšímu postihu trestné činnosti na úseku nedovolené výroby omamných psychotropních látek a obchodu s nimi. Trendem, který neustále sleduje, je pružně se přizpůsobovat vývoji a změnám na drogové scéně. Reaguje nejen na stále nové metody pachatelů trestné činnosti a jejich aktivity v rámci jednotlivých případů, ale i na celkové zásadní změny v charakteru a struktuře drogové scény. V situaci, kdy etnické a národnostní hledisko u pachatelů drogové trestné činnosti oproti dřívějším letům ustupuje do pozadí a vznikají velké zločinné konglomeráty, kdy se dříve konkurenční skupiny výrobců a distributorů drog z různých etnik a národností spojují a kooperují, se jeví nanejvýše prozíravým opatřením včasná reakce represivních složek nejen v oblasti zvýšeného úsilí v boji proti drogové kriminalitě, ale i v oblasti organizační a personální. S odstupem téměř dvou let lze konstatovat, že zásadní organizační změny struktury NPC, provedené mimo jiné i na podkladě hloubkové analýzy situace na drogové scéně v České republice i v zahraničí, přinášejí své ovoce. Dříve nezbytně menší, úzce specializované skupiny policistů, dnes spojenými silami, znalostmi i zkušenostmi daleko úspěšněji bojují proti nehomogenním sítím distributorů a výrobců drog na drogové scéně, která je v současné době diametrálně od-

lišná oproti stavu před několika lety. Na rozdíl od let devadesátých již nelze vymezit specializace konkrétních etnických skupin vůči jednotlivým druhům drog. Drogy se mezi skupinami vyměňují a dnes není například výjimkou podíl etnických Albánců na dovozu kromě tradičního heroínu i kokainu či efedrinu, na organizaci výroby metamfetaminu a jeho vývozu do zahraničí.

Záležitostí, která je z pohledu společenské nebezpečnosti na mimořádně vysoké úrovni a jejíž současný stav vyžaduje koncepční řešení zainteresovanými subjekty, je nelegální výroba psychotropní látky metamfetaminu (slangově pervitinu) na území České republiky, při které jako výchozí surovina slouží pseudoefedrin, obsažený ve volně prodejných léčivech. Mezi tato léčiva patří zejména PARALEN PLUS, NUROFEN STOPGRIP a MODAFEN, která obsahují množství pseudoefedrinu do 30 mg v jednotce lékové formy. Vzhledem k volnému prodeji těchto léků bez lékařského předpisu je ve výrobě této drogy na současné drogové scéně v České republice již delší dobu alarmující stav, vyvolávající nutnost adekvátní reakce. V drtivé většině zjištěných případů nelegální výroby této psychotropní látky na území České republiky za rok 2005 výrobci použili jako vstupní produkt právě tyto léky (například dle poskytnutých orientačních údajů Kriminalistického ústavu v Praze v 87 %, odboru kriminalistické techniky a expertiz Policie České republiky správy Východočeského kraje v 92 % a rovněž v ostatních krajích se podíl takových případů pohybuje v průměru kolem 90 %). Případy nákupů MODAFENU a dalších uvedených léčiv ve velkém množství, kdy si nelegální výrobce metamfetaminu či jeho pomocník nakupoval tento lék v lékárně v průběhu jednoho týdne v celkové hodnotě až 30 000 Kč, nebyly výjimkou. Jednou z alternativ, které by toto řešení mohlo mít, je zařazení těchto léků mezi léky, které budou vydávány pouze na lékařský předpis. Další řešením pak může být legislativní úprava této problematiky v zákoně

č. 167/1998 Sb., o návykových látkách, tak, aby se tento zákon vztahoval i na zacházení s prekursorů obsaženými v léčivech v lékové formě, a to bez omezení na množství pseudoefedrinu.

Charakteristika současného stavu v oblasti zneužívání drog a drogové kriminality v České republice

Situaci v oblasti zneužívání nelegálních návykových látek a drogové kriminality na území České republiky v roce 2005 lze charakterizovat zejména následujícími skutečnostmi:

1. K nelegální výrobě metamfetaminu jsou ve velké míře zneužívány volně dostupné léky, zejména MODAFEN, PARALEN PLUS a NUROFEN STOPGRIP, které obsahují množství pseudoefedrinu do 30 mg v jednotce lékové formy.
2. Stále převládá trend užívání konopných produktů mladými lidmi, kteří vzhledem k celospolečenskému klimatu v České republice nepokládají tyto produkty za zdravotně či sociálně nebezpečné.
3. V rámci legislativních aktiv pokračují rekonstrukční práce na trestním zákoníku, který by měl nabýt účinnosti 1. 1. 2007. Dochází mimo jiné k zavedení privilegované skutkové podstaty nedovoleného pěstování rostlin obsahujících omamnou nebo psychotropní látku a k diferenciaci přechovávání omamných a psychotropních látek a jedů (OPL) podle jednotlivého typu OPL. Ve vztahu ke konopným produktům lze z tohoto pohledu hovořit o nenápadné, skryté legalizaci, byť jsou v této souvislosti užívány termíny jako dekriminlizace apod.
4. Postupně se začíná naplňovat širší definice pojmu extáze, kterou lze charakterizovat jako všechny nezákonně vyráběné lékové přípravky (tablety, kapsle, želatinové tobolky, čípky atd.) obsahující látky, které podléhají kontrole nebo jsou zakázány zákonem.
5. Objevují se nové látky, které nejsou uvedeny v přílohách k zákonu č. 167/1998 Sb., o návykových látkách – byly zachyceny tablety extáze, které obsahují účinnou látku mCPP a které domácí konzumenti podle jejich charakteristického vzhledu nazvali „duhovky“.
6. V roce 2005 došlo k výraznému nárůstu zneužívání a nelegální distribuce SUBUTEXU,

se kterým se nelegálně obchoduje a tablety jsou zpravidla jednotlivě prodávány dalším uživatelům za několikanásobně vyšší cenu, než za kterou je osoba na lékařský předpis zakoupí v lékárně. Také dochází k porušování pravidel substituční léčby, kdy si uživatelé aplikují Subutex nitrožilně.

7. Ve většině krajů byla zaznamenána zvyšující se poptávka po kokainu, tedy droze, která na pomyslném žebříčku cen na nelegálním trhu zaujímá nejvyšší příčku.
8. Dochází k prodeji drog nízké kvality, zejména u heroinu se koncentrace účinné látky v jednotlivé dávce při koncové distribuci pohybuje přibližně kolem 5 až 10 %.
9. Množí se informace týkající se obchodu s ketaminem. Tato látka je v praxi používána jako veterinární anestetikum a není uvedena v přílohách k zákonu č. 167/1998 Sb., o návykových látkách.
10. Byla opakovaně zjištěna nelegální výroba opiátu, slangově označovaného jako „braun“, z léčiv obsahujících kodein.
11. Nadále vzrůstá počet pachatelů původem z bývalé Jugoslávie, kteří jsou zapojeni do organizace nelegálního dovozu efedrinu z Balkánu, výroby metamfetaminu a jeho následné distribuce do zahraničí, zejména Spolkové republiky Německo, zvýšila se míra jejich zapojení do nelegálního obchodu s kokainem, který je rovněž dopravován po tzv. Balkánské cestě.
12. V rámci uspokojování potřeb drogového trhu dochází v důsledku uvolnění kontrol na státních hranicích po vstupu České republiky do Evropské unie k tzv. drogové turistice, která se projevuje například vývozem metamfetaminu v jednotlivých dávkách z našeho území do Německa či dovozem extáze v menších i větších množstvích z Nizozemí.
13. Pachatelé nejen organizované trestné činnosti věnují značné úsilí změnám způsobů páchaní trestné činnosti a používají přitom stále dokonalejší prostředky, aby ztížili své odhalení.
14. Řada osob, proti kterým směřují aktivity Policie České republiky, je díky svým zkušenostem z projednávání dřívější trestné činnosti seznámena s metodami a prostředky práce policie, a proto je odhalování a zejména prokazování jejich trestné činnosti velice komplikované.

II. OBCHOD S HEROINEM

Hlavní trasou dovozu heroinu do České republiky je nadále tzv. Balkánská cesta. Zásadní postavení v obchodu s heroinem si udržuje kosovoalbánská komunita a Turci, kteří se podílejí na organizaci dovozu heroinu do celé Evropy. Stále častěji dochází k využívání těchto tras a způsobů přepravy i pro přepravu kokainu, efedrinu a syntetických látek. Skupiny využívají rozdílnosti legislativních úprav a ztěžují odhalení zásilek obměnou tras a způsobů přepravy v rámci jedné zásilky. V rámci rozpracovaných případů byla jako nejčastější forma přepravy zásilek zjištěna doprava prostřednictvím kurýrů v úkrytech v osobních vozidlech. Řada zásilek je následně dále distribuována z území České republiky do západní Evropy, zejména Spolkové republiky Německo a severských zemí, a to v kilogramových množstvích. Na drogové scéně však nejsou výjimkou ani tzv. „samotáři“, kteří využívají svých kontaktů v Kosovu či Makedonii, heroin v řádech kilogramů dovezou a následně sami distribuují dalším překupníkům.

Akce MEPRIT – v květnu 2005 došlo k zadržení kurýra heroinu přepravovaného z Bulharska do České republiky, cestu organizovala skupina kosovských Albánců. Dva pachatelé ve věku 24 a 41 let byli obviněni z trestného činu nedovolená výroba a držení omamných a psychotropních látek a jedů podle ustanovení § 187 odst. 1, odst. 2 písm. a), odst. 4 písm. c) trestního zákona a soudce Obvodního soudu pro Prahu 2 je vzal do vyšetřovací vazby. Při prohlídce vozidla našli policisté v různých úkrytech celkem 8 kilogramů heroinu o čistotě 65 – 70 %. Z tohoto množství bylo možno naředěním získat asi 45 kg (cca půl milionu dávek) heroinu určeného pro pouliční prodej. Jeho hodnota by tam dosahovala nejméně 36 milionů korun.

Akce FAUR – v září 2005 byl zadržen kosovský Albánec, který se podílel na dovozu a následné distribuci heroinu v České republice i jeho dalším vývozu do Spolkové republiky Německo. Při akci byly zajištěny 3 kg heroinu a prostředky k další úpravě a ředění této omamné látky.

Akce TITANIUM LIGHT – v únoru 2005 proběhla akce, při které byla zadržena osoba české národnosti, která byla členem organizované skupiny podílející se na organizování vývozu většího množství heroinu z České republiky do zahraničí, zejména do Itálie.

III. OBCHOD S KOKAINEM

Kromě aktivit západoafrických uskupení, které se tradičně podílejí na organizaci dovozu kokainu do Evropy a najímají kurýry pro přepravu zásilek v trávicím traktu či přepravu v úkrytech v zavazadlech, se na dovozu kokainu stále více podílejí přímo občané České republiky, ale i kosovští či další etničtí Albánci. Zanedbatelné nejsou ani aktivity českých emigrantů v Jižní Americe a využívání firem dovážejících ze zdrojových oblastí různé zboží. V roce 2005 naštěstí nedošlo na drogové scéně v České republice k výskytu nejnebezpečnější formy kokainu – cracku.

IV. OBCHOD S CANNABISEM

Zvyšující se obliba marihuany a postoje většiny sdělovacích prostředků i řady veřejně činných osob dlouhodobě zlehčujících a podceňujících následky jejího užívání vedly k markantnímu vzestupu počtu příležitostných i pravidelných uživatelů konopných produktů (marihuany a hašiše). Zvyšuje se poptávka po marihuaně s vysokým obsahem účinné látky THC. Tuzemští pěstitelé jsou schopni tzv. hydroponním způsobem produkovat značné množství kvalitní marihuany a začíná se objevovat hašiš z domácí produkce. Dochází k dovozu většího množství špičkových hydroponních technologií včetně pomůcek k hydroponnímu pěstování rostlin, které jsou zneužívány k pěstování marihuany s vysokým obsahem THC (až kolem 30 %). Zdrojovou zemí pro semena, uvedené pomůcky i výsledný produkt je především Nizozemí. Marihuana a hašiš se dále přímo dováží, nejvíce z Maroka a Španělska. Část zásilek, určená přímo pro arabskou komunitu, se v menších množstvích realizuje individuálním dovozem letecky.

Akce PÁKISTÁN – v dubnu 2005 získala NPC informace o vypravení zásilky cca 1 tuny hašišu z přístavu Port Quasim v Pákistánu, jejímž příjemcem měla být firma v České republice. Na podkladě mezinárodní spolupráce s policií v Pákistánu, Velké Británii, Spolkové republice Německo, Nizozemí a Belgii byla zásilka sledována do cílového přístavu Antverpy v Belgii. Dne 25. 5. 2005 ve večerních hodinách zadržela nizozemská policie na území Holandska 5 osob a zajistila zásilku 1 tuny hašišu. Následně bylo na území Pákistánu v souvislosti s vypravením této zásilky zadrženo dalších 6 osob.

V. OBCHOD S METAMFETAMINEM A EFEDRINEM

METAMFETAMIN

Syntetické psychotropní látky metamfetamin (pervitin) a extáze jsou v České republice po marihuaně nejvíce zneužívanými drogami. Vysoká obliba metamfetaminu mezi uživateli omamných a psychotropních látek je důsledkem přetrvávající poměrně snadné výroby v domácích laboratořích, tzv. „varnách“, a srovnatelnosti účinků s kokainem při nepoměrně nižší ceně za dávku. Výrobou metamfetaminu se zpravidla zabývají občané České republiky, výjimečně pak i občané jiných národností s pobytem na území České republiky. Výroba menších množství metamfetaminu probíhá v uvedených malých domácích laboratořích, často poměrně jednoduchých a mobilních. Zřídka se jedná o profesionálně zařízené laboratoře. Distribuce metamfetaminu je následně organizována různými skupinami pachatelů, a to jak českými státními příslušníky včetně romského etnika, tak i skupinami osob z bývalé Jugoslávie a Sovětského svazu. Čistota metamfetaminu na černém trhu je v mnoha ohledech závislá na čistotě prekurzoru, který je k výrobě metamfetaminu pou-

žit. V případě, že je pervitin vyráběn z efedrinu, je zpravidla dosaženo vyšší čistoty, než při výrobě pervitinu z léčiv obsahujících efedrin, nebo pseudoefedrin, jako jsou volně prodejné přípravky MODAFEN, NUROFEN STOPGRIP nebo PARALEN PLUS. Zároveň lze konstatovat, že čistota distribuované nebo vyvážené drogy závisí na požadavcích organizátorů výroby metamfetaminu. Proto není výjimkou ani metamfetamin o čistotě 90 %, zejména určený pro odběratele v zahraničí. Na druhé straně dochází i k výraznému snižování obsahu účinné látky, kdy je droga ředěna látkou Piracetamum, obsaženou v léčích PIRACETAM nebo KALKOR. V oblasti vývozu metamfetaminu i nadále přetrvává trend obliby této drogy v sousedních státech, zejména pak ve Spolkové republice Německo. Metamfetamin je zde distribuován pod názvem „KRYSTAL“, protože je z České republiky nelegálně vyvážen v čisté bílé krystalické formě.

Velkým problémem je snadná dostupnost volně prodejných přípravků s obsahem pseudoefedrinu, který je nelegálními výrobci metamfetaminu poměrně jednoduchým postupem přetvářen na efedrin, a uvedené volně prodejné léky tedy slouží jako zdrojová surovina pro výrobu metamfetaminu. Podle údajů Kriminalistického ústavu v Praze a jednotlivých odborů kriminalistické techniky a expertiz správ krajů Policie České republiky je pseudoefedrin z volně prodejných léčiv zdrojovou surovinou k výrobě metamfetaminu přibližně v 90 % vyšetřovaných případů, pouze zbylých 10 % připadá na efedrin a další látky. Nelegální výroba metamfetaminu probíhá za využití dalších chemických látek dostupných v maloobchodním prodeji.

Akce MUP – počátkem roku 2005 byli zadrženi čtyři pachatelé – občané České republiky a jeden pachatel, organizátor trestné činnosti – státní občan Bosny a Hercegoviny, kterému byl v roce 2004 poskytnut v České republice azyl z humanitárních důvodů. V průběhu vyšetřování bylo zajištěno 6,1 kg kokainu, 1,6 kg metamfetaminu a 0,7 kg prekurzoru efedrinu. Z uvedeného množství by bylo možno připravit pro koncové uživatele 3000 jednotlivých dávek metamfetaminu v celkové hodnotě 3 000 000 Kč a 12 000 dávek kokainu v celkové hodnotě 12 000 000 Kč. Zajištěný prekurzor efedrin byl vyroben v zahraničí a také veškerý zajištěný metamfetamin byl vyroben z prekurzoru P2P (1-fenyl-2-propanone), který se taktéž nevyrábí v České republice a jeho užití při výrobě metamfetaminu je zde výjimečné.

EFEDRIN

Efedrin, vyskytující se na nelegálním drogovém trhu v České republice, je dovážen především z východoevropských zemí. Dovoz je organizován převážně osobami pocházejícími z bývalé Jugoslávie. Nadále přetrvává nedostatek efedrinu po ukončení výroby v závodě ICN Roztoky u Prahy. V roce 2005 byla zmapována cesta dodávek efedrinu ze Spolkové republiky Německo do České republiky, jsou prověřovány poznatky k efedrinu pocházejícímu pravděpodobně z Ukrajiny.

Akce BALT – na přelomu června a července 2005 byli zadrženi dva státní příslušníci Jugoslávie a jeden státní příslušník Bosny a Hercegoviny. Jednalo se o prodejce a zprostředkovatele prodeje 5 kg efedrinu za částku 1 150 000 Kč.

VI. OBCHOD SE SYNTETICKÝMI DROGAMI A OSTATNÍMI PREKURZORY

EXTÁZE

Zdrojovými zeměmi, odkud jsou do České republiky dováženy syntetické látky souhrnně označované jako extáze (ecstasy, XTC), jsou Nizozemí, Belgie a Polsko. Byl zaznamenán častější výskyt tablet „falešné extáze“, vyráběných z různých druhů léčiv, a to i v domácích podmínkách. Na nelegálním drogovém trhu se objevily tablety upravené z anabolik a vydávané za extázi. V polovině roku 2005 byl v Praze zjištěn výskyt tablet tzv. „duhovék“, obsahujících deriváty piperazinu, zejména mCPP (1,3-chlorfenylpiperazin), následně byl jejich výskyt zaznamenán i ve východních Čechách pod označením „prskavka“. Jedná se o nebezpečnou halucinoenní látku s účinky podobnými látce MDMA.

V Evropě již bylo zadrženo několik desítek tisíc kusů těchto tablet, deklarovaných taktéž jako tablety extáze. Látka mCPP ale nepatří mezi látky kontrolované Organizací spojených národů a není tudíž ani uvedena v přílohách k zákonu č. 167/1998 Sb., o návykových látkách.

Cena extáze se pohybuje v rozmezí od 50 do 200 Kč za 1 tabletu. Způsob přepravy je charakterizován menšími zásilkami, zejména pomocí drobných kurýrů, kteří používají autobusovou či vlakovou dopravu. V Brně byl proveden záchyt tzv. „tekuté extáze“ (látky GHB a GBL) v množství 0,5 litru. Tzv. tekutá extáze patří taktéž mezi látky rozšířené a užívané především na taneční scéně, slangově je označována například jako „E-55“.

Akce MAMBA – v červenci 2005 byl zadržen muž české národnosti, který na různých místech hlavního města Prahy, zejména v hudebních klubech, organizoval prodej a sám nabízel k prodeji a prodával tablety extáze v množství od 100 ks výše za cenu 50 Kč až 100 Kč za jednu tabletu. Současně přechovával v místě svého trvalého bydliště 598 ks tablet extáze s různými logy. V rámci akce bylo zajištěno 1103 ks tablet extáze.

Akce KORUNA – v září 2005 byli zadrženi dva občané České republiky, kteří od března roku 2005 prodávali na teritoriu Prahy 6 a jiných místech v Praze tablety extáze v množství řádově stovek kusů. Při jejich zadržení bylo zajištěno 70 ks tablet extáze.

Akce MÁG – v říjnu 2005 byl zadržen pachatel české národnosti, který se dopouštěl trestné činnosti tím, že od listopadu 2000 do doby svého zadržení na území hlavního města Prahy, Plzně a v zahraničí v Peru, Chorvatsku a Chile organizoval semináře a meditační pobyty, na kterých neoprávněně a opakovaně účastníkům podával psychotropní látky – tripy LSD a kapsle obsahující látky DMT, DPT, ketamin a Ayahuasca.

PREKURZORY A LÉČIVA

Po vstupu České republiky do Evropské unie jsou pro Českou republiku závazné veškeré směrnice a nařízení orgánů EU v oblasti obchodu s prekursory a pomocnými látkami. Vnitřní obchod s prekursory je upraven nařízením Evropské unie č. 273/2004. Podle tohoto nařízení musí mít fyzická nebo právnická osoba k zacházení s prekursory povolení kompetentního orgánu v dané členské zemi, v případě České republiky je tímto orgánem Ministerstvo zdravotnictví – Inspektorát omamných a psycho-

tropních látek. Další obchod je mezi jednotlivými subjekty v České republice a směrem do členských států Evropské unie volný. Jednotlivé prodeje prekursorů jsou vázány pouze na vyplnění čestného prohlášení kupující stranou o skutečnosti, že látka nebude zneužita k výrobě drog nebo chemických zbraní, a zaslání tohoto prohlášení prodávající straně. Obchod se třetími zeměmi (nečleny Evropské unie) je regulován nařízením EU č. 111/2005, podle kterého musí být vydáno příslušnými národními orgány vývozní povolení do těchto zemí. Česká republika na tyto změny reagovala prostřednictvím změny zákona č. 167/1998 Sb., o návykových látkách. Ke změnám zákona č. 167/1998 Sb. bude docházet i v budoucnosti, pokud budou Evropskou unií prováděny další změny.

Obdobná situace je i v oblasti kontroly pomocných látek. V České republice jsou tyto firmy pouze zaregistrovány na Ministerstvu zdravotnictví jako firmy s těmito látkami zacházející. Obchodování s pomocnými látkami je, stejně jako u prekursorů, na území Evropské unie ve volném režimu, platí to i při dovozech nebo vývozech do tzv. třetích zemí, tedy mimo území Evropské unie. Nadále však probíhají mezinárodní operace PURPLE a TOPAZ pod záštitou Organizace spojených národů, kdy je monitorován prodej manganistanu draselného a acethydridu mimo území Evropské unie.

Činnost NPC v oblasti prekursorů a pomocných látek je zaměřena na monitoring specifických prekursorů, pomocných látek a léků, a to ve spolupráci s Ministerstvem zdravotnictví – Inspektorátem omamných a psychotropních látek, Státním ústavem pro kontrolu léčiv, výrobními a distributorskými firmami v České republice, se členy Svazu chemického průmyslu, České asociace farmaceutických firem, včetně dalších subjektů, které spolupodepsaly Memorandum o vzájemné spolupráci a v neposlední řadě pak ve spolupráci s Generálním ředitelstvím cel Ministerstva financí. Cílem této činnosti je zejména monitoring a kontrola pohybu prekursorů a pomocných látek do a z České republiky a zamezení možnosti zneužití těchto chemikálií k nelegální výrobě syntetických a polosyntetických drog.

Akce ERGOCRISTINE – v roce 2005 se díky již zmíněné úzké spolupráci Národní protidrogové centrály s farmaceutickým průmyslem podařilo odhalit skupinu pachatelů z USA, která se pokoušela v České republice získat chemikálii Ergocristine Base, kterou si v České republice objednala a nechala zaslat do Panamy. Ve

spolupráci s INCB (Mezinárodní výbor pro kontrolu drog, orgán OSN) se sídlem ve Vídni, s americkou protidrogovou službou DEA a panamskými celními orgány, byl zadržen 1 kg této chemikálie v Panamě. Panamské kompetentní úřady však již v dalším vyšetřování uvedené skupiny pachatelů nepokračovaly. Po neúspěšném prvním pokusu získat Ergocristine Base se tatáž skupina Američanů pokusila objednat si další dodávku Ergocristine Base v České republice, a to v množství 250 gramů s cílem na ostrově Sint Maarten v Karibské oblasti (Holandské Antily). Společným úsilím NPC, INCB a státního zástupce na ostrově Sint Maarten se podařilo sledováním zásilky odhalit laboratoř na výrobu LSD ve městě Philipsburg a zadržet dva organizátory – občany USA.

Ergocristine Base není zařazen na seznamu látek – prekursorů, vyjmenovaných v příloze č. 9 k zákonu č. 167/98 Sb., o návykových látkách, nicméně patří do skupiny ERGO produktů (stejně tak jako Ergotamin, Ergometrin, kyselina lysergová), které je možno zneužít při nelegální výrobě syntetických drog, především LSD, jeho derivátů a tzv. „designer drugs“. Z 1 kg Ergocristine Base je možné vyrobit kolem 8,5 milionu dávek tripů LSD a finanční zisk pak představuje několik milionů dolarů. Z těchto důvodů prověřuje NPC každého nového zákazníka, který chce od České republiky chemikálii Ergocristine Base odebrat a zároveň spolupracuje s orgány OSN ve Vídni a zahraničními policejními složkami s cílem zabránit úniku do nezákonných kanálů a zneužití České republiky jako zdroje prekursorů pro výrobu LSD.

VII. REGIONÁLNÍ SPECIFIKA OBCHODU S OMAMNÝMI A PSYCHOTROPNÍMI LÁTKAMI V ČESKÉ REPUBLICE

HLAVNÍ MĚSTO PRAHA – (OOZOK SKPV Policie České republiky Správy hlavního města Prahy)

V hlavním městě Praze a ve Středočeském kraji nejsou zřízeny expozitury NPC. Kromě výkonu činnosti I. a II. oddělení Národní protidrogové centrály v rámci její celorepublikové působnosti se na území hlavního města Prahy problematikou drog, jejich zneužíváním, spotřebou, nelegálním obchodem a závažnou a organizovanou trestnou činností v této oblasti zabývá ještě, nad rámec běžného organizačního schématu správ krajů Policie České republiky, 1. oddělení odboru odhalování závažné obecné kriminality služby kriminální policie a vyšetřování Policie

České republiky, Správy hlavního města Prahy (OOZOK). Toto oddělení zadokumentovalo a realizovalo v roce 2005 celkem 46 případů drogové trestné činnosti. Z tohoto počtu bylo 34 případů realizováno ve spolupráci s pracovníky protidrogových oddělení jednotlivých obvodních ředitelství Policie České republiky Praha I. až IV. Celkem bylo obviněno 69 pachatelů pro 66 tzv. drogových trestných činů (§ 187 – 188a trestního zákona), 13 ostatních trestných činů, zlikvidováno bylo 7 výroben omamných a psychotropních látek, z toho 1 hydroponní velkopěstirna marihuany. Zároveň bylo zadokumentováno 10 případů úmrtí po předávkování omamnými a psychotropními látkami a zadrženo čtyři hledané osoby.

Hlavní město Praha si v oblasti drogové kriminality nadále udržuje mezi jednotlivými regiony České republiky jedno z předních míst. Oblastí nejvíce zatíženou prodejem a zneužíváním drog je centrum Prahy. Pozitivní dopad na otevřenou drogovou scénu v centru města mělo opatření k zesílení výkonu služby Policie České republiky v závěru roku 2005, kdy došlo k výraznému omezení výskytu uživatelů drog a související trestné činnosti, zejména distribuce omamných a psychotropních látek, v oblasti Václavského náměstí. Mezi další problémové lokality v Praze však patří širší centrum města, velká zábavní centra a dopravní uzly. Zde je páchána uvedená trestná činnost především příslušníky romského etnika, kteří se ve velké míře zabývají zejména pouliční distribucí omamných a psychotropních látek. Tato činnost je prováděna menšími, uzavřenými skupinami osob, které jsou dobře organizovány, projevuje se zde jistá hierarchie řízení. Z dosavadních zjištění vyplývá, že takto působící skupiny se nezaměřují pouze na trestnou činnost v oblasti drogové problematiky, v širším kontextu také úzce kooperují se skupinami zabývajícími se i jinou trestnou činností, zejména majetkového charakteru. Mezi další problémové lokality patří taktéž sídliště, kde se koncentrují skupiny mládeže a dochází zde ve větší míře ke zneužívání drog a k další trestné činnosti s tím spojené, zejména majetkového charakteru. Celkově je distribuce a konzumace drog rozšířena ve všech částech území hlavního města Prahy včetně periferních oblastí.

Zaznamenávány jsou stále nové trendy v pouliční distribuci omamných a psychotropních látek, zvyšování konspirace, využívání pomocníků a různých technických prostředků. Zjištěny byly informace o existenci pevné struktury seskupení Vietnamců, kteří se zabývají hydroponickým

pěstováním marihuany s vysokým obsahem THC (až 20 %), a to nejen v malých, domácích pěstírnách, ale hlavně ve velkých uzavřených prostorách, schopných produkovat řádově tisíce rostlin několikrát ročně. Prodejem takového množství rostlin se zvýšeným obsahem THC jsou uvedené struktury Vietnamců velice dobře finančně zajištěny. Využívají proti pronikání policie do svých objektů nejen fyzické hlídky, ale i techniku, přičemž výstupy od pozorovatelů i z technických zařízení si analyzují a vyhodnocují s cílem odhalit aktivity státních orgánů, případně konkurenčních skupin.

Na pražské drogové scéně jsou nejrozšířenější omamnými a psychotropními látkami metamfetamin, marihuana a heroin. V posledním období došlo ke zvyšování konzumace kokainu, který začal být cenově dostupnější. Jeho distribuce byla zaznamenána v centru města v hernách a barech. Výroba metamfetaminu je z velké části prováděna z alternativních zdrojů – volně prodejných léčiv, např. MODAFENU. Výrobní omamných a psychotropních látek se také přesouvají do okrajových částí území hlavního města (zahrádkářských kolonií apod.) či zcela mimo ně. Byl zaznamenán také způsob výroby metamfetaminu za využití mobilních laboratoří ve volné přírodě, krátkodobě pronajatých bytech, sklepních nebo půdních prostorech. Další významnou skutečností na pražské drogové scéně je nárůst zneužívání léku SUBUTEX, který měl původně sloužit jako substituční náhražka heroinu a přispět tak ke snížení nepříznivých sociálních dopadů uživatelů opiátů. V současné době se se SUBUTEXEM nelegálně obchoduje a jeho původní funkce se zcela vytrácí. Dále přetrvává trend nízkého věkového průměru konzumentů, kteří kvůli potřebě drogy páchají zejména majetkovou trestnou činnost, aby si za-

jistili potřebné finanční prostředky (především se jedná o prosté krádeže). Pokračuje nárůst spotřeby syntetických drog u mladých lidí, který je spojen převážně s taneční a hudební scénou.

Akce BAHNO – v průběhu měsíců ledna až května 2005 bylo pracovníky OOOZOK, Správy hlavního města Prahy a služby kriminální policie a vyšetřování obvodního ředitelství Praha I. prováděno šetření k úmrtí osoby S. S., která si nitrožilně aplikovala heroin a následně po jeho aplikaci zemřela. Provedeným šetřením byla zjištěna a ustanovena osoba L. J., která měla osobě S. S. drogu prodat. Na základě shromážděných důkazů bylo proti L. J. zahájeno trestní stíhání pro trestný čin nedovolená výroba a držení omamných a psychotropních látek a jedů podle ustanovení § 187 odst. 1, odst. 4 písm. a) trestního zákona. Při domovní prohlídce v bytě obviněného L. J. byl nalezen heroin a jedna celostátně hledaná osoba.

Akce KRYM – v průběhu měsíců května a června 2005 bylo pracovníky OOOZOK a služby kriminální policie a vyšetřování obvodního ředitelství Praha IV. prováděno šetření k osobám z romského etnika, které ve větším rozsahu distribuovaly omamnou látku heroin na území Prahy 10. Při akci byli v bytě v Praze 10 zadrženi a následně obviněni z trestného činu nedovolená výroba a držení omamných a psychotropních látek a jedů podle ustanovení § 187 odst. 1, odst. 2 písm. a) trestního zákona dva pachatelé a zatčena 1 celostátně hledaná osoba. Při domovní prohlídce byla zajištěna omamná látka heroin v 80 ks tzv. psaníček po 0,4 g a za součinnosti psovoda se služebním psem vyhledán igelitový sáček s dalšími 10 g heroinu.

Akce KOBRA – policistům OOOZOK, služby kriminální policie a vyšetřování obvodního ředitelství Praha III. a okresního ředitelství Praha – východ se podařilo zadokumentovat rozsáhlou trestnou činnost skupiny 10 pachatelů, která po dobu nejméně 18 měsíců působila na několika místech Prahy a Středočeského kraje, kde vyráběla a prodávala psychotropní látku metamfetamin. Drogu samotnou vyráběli čtyři členové skupiny (tři muži a jedna žena ve věku 30, 30, 28 a 29 let) v několika mobilních laboratořích. Místa výroby byla často měněna. Předpokládaný zisk z prodeje drogy se pohybuje v řádech milionů korun. Na zadržení těchto pachatelů se podílely i zásahové jednotky Policie České republiky Správy hlavního města Prahy a správy Středočeského kraje. Při osobních a domovních prohlídkách zajistili policisté zbraně, odborně sestavené mobilní laboratoře, chemikálie, pre-

kursory, metamfetamin v různých stádiích výroby a finanční hotovost. Skupina se také pokusila dodat drogu do jedné z věznic ve Středočeském kraji, čemuž ale policisté ve spolupráci s pracovníky Vězeňské služby České republiky zabránili a pašovanou drogu zajistili.

Akce SKLENÍK – od září 2005 prováděli pracovníci OOOZOK šetření k pěstování rostlin *cannabis sativa* (konopí seté) ve větším rozsahu na území Prahy 9. V průběhu šetření bylo zjištěno a zadokumentováno, že v prostorách zahradních skleníků v Praze 9, ul. Morušové, pěstují ve velkém výše uvedené rostliny osoby vietnamské národnosti, včetně nelegálních přistěhovalců. Při akci bylo zajištěno celkem 2 535 rostlin *cannabis sativa* o celkové hmotnosti cca 630 kg, které byly pěstovány na ploše 750 čtverečních metrů. Po usušení tyto rostliny vážily cca 130 kg.

STŘEDOČESKÝ KRAJ (Policie České republiky, správa Středočeského kraje)

Ve Středočeském kraji má velký vliv na drogovou kriminalitu blízkost a dostupnost hlavního města a provázanost výrobců i dealerů drog v regionu s pražskou drogovou scénou, kde existuje rozsáhlá síť distributorů s velkou fluktuací osob a s tím spojenou anonymitou páčání této trestné činnosti. Řada pachatelů tzv. drogových trestných činů, pocházejících z Prahy, využívá k nedovolené výrobě metamfetaminu zpravidla osamocené, opuštěné objekty ve Středočeském kraji, trestnou činnost páchá současně na území několika okresů a v souběhu s dalšími, zejména majetkovými trestnými činy.

Nejvíce zneužívanými a nejproblémovějšími mezi zneužívanými omamnými a psychotropními látkami jsou metamfetamin a heroin u dospělých, zatímco u dětí a mladistvých převažuje *cannabis*, ale i u nich se vyskytuje metamfetamin. Distribuce drog osobami mladšími 18 let se v roce 2005 vyskytla téměř ve všech okresech Středočeského kraje. Nejčastěji jde právě o *cannabis* – marihuanu. Marihuana pochází převážně z vlastní výroby, tzn. jedná se o látku méně kvalitní s nízkým obsahem THC, případně je dovážena, nejčastěji z Prahy. Heroin se dováží z Prahy, Ostravy a Brna. Jako výchozí suroviny k výrobě metamfetaminu jsou používány především léky s obsahem pseudoefedrinu (MODAFEN, NUROFEN STOPGRIP, PARALEN PLUS, SOLUTAN), časté jsou i případy zneužívání léčiv na lékařský předpis. V roce 2005 došlo k výraznému nárůstu zneužívání a nelegální distribuce zejména SUBUTEXU. Mezi další zne-

užívané drogy patří extáze a těkavá rozpouštědla, především toluen. K distribuci omamných a psychotropních látek je stále více používán internet. Výrobci drog používají mobilní „varny“, které jsou převáženy na různá místa. Největší podíl na drogové kriminalitě v regionu mají Romové, kteří v současné době obchodují nejen s heroinem, ale prakticky se všemi dostupnými omamnými a psychotropními látkami.

NEJVÝZNAMNĚJŠÍ REALIZAČNÍ AKCE

V roce 2005 bylo ve Středočeském kraji odhaleno 41 výroben metamfetaminu – v okresech Kladno (17), Mladá Boleslav (5), Praha-východ (5), Kolín (7) Benešov (2), Mělník (1), Praha-západ (1), Rakovník (1), Beroun (1) a Příbram (1). Metamfetamin byl vyráběn z léčiv obsahujících pseudoefedrin. Hydroponní pěstování marihuany bylo zjištěno v okrese Praha-západ. V okresech Kolín, Nymburk a Mělník byli zadrženi pachatelé distribuce heroinu. Ve 26 případech byla zjištěna distribuce omamných a psychotropních látek do věznic – Vinařice, okres Kladno (15), Bytíz, okres Příbram (5) a Oráčov, okres Rakovník (6). V okresech Beroun a Praha-západ byla zjištěna distribuce tablet extáze a v okresech Praha-východ výroba drogy braun. Případy inhalace toluenu byly zjištěny v okresech Kutná Hora a Příbram. V okrese Mladá Boleslav zavraždili sourozenci, kteří byli uživateli drog, svou matku. V okrese Kladno bylo zjištěno náhlé úmrtí 19leté ženy, která před smrtí užila metamfetamin a cannabis. V okrese Benešov spáchal sebevraždu zastřelením uživatel omamných a psychotropních látek, v okrese Praha-východ mladiství pachatelé nitrožilně aplikovali omamné a psychotropní látky nezletilé dívce.

JIHOČESKÝ KRAJ (Expozitura NPC České Budějovice)

Nejvíce zneužívanou drogou je v Jihočeském kraji metamfetamin. Výroba této psychotropní látky je v regionu sporadická, jedná se spíše o tzv. „domácí vaříče“, kteří jsou schopni tuto látku vyrobit ve značně omezeném množství, přičemž jako výchozí surovinu používají volně dostupné léky obsahující pseudoefedrin. Větší část metamfetaminu je dovážena zejména ze severních Čech a částečně z Prahy.

Pokračuje trend poklesu uživatelů heroinu, tyto osoby přechází ve většině případů na náhražky užívané při substituční léčbě drogové závislosti na opiátech (METADON, SUBUTEX).

Cannabis je pěstován jednak tzv. outdoorovým způsobem na soukromých políčkách, ale i v různých objektech, kde je používána hydroponní technologie. Jedná se ale o spíše menší objemy pěstovaných produktů. Mírně se v tomto roce opět zvýšila poptávka po tzv. syntetických drogách, zejména pak po extázi. K jejich zneužívání dochází převážně v průběhu tzv. „technopárty“, avšak jejich pořádání není zdaleka tak masivní, jako v jiných regionech České republiky. Ostatní omamné a psychotropní látky jsou v Jihočeském kraji zastoupeny jen velice sporadicky.

Obchod s metamfetaminem je organizován převážně občany České republiky s kriminální minulostí, a to zpravidla drogového charakteru. Částečně jsou v této oblasti činní i Romové. Přetrvává zájem cizinců (převážně z Rakouska) o tuto látku, avšak jednotlivé odběry se pohybují v řádech gramů, maximálně desítek gramů, přičemž převažuje zájem o metamfetamin vyrobený z efedrinu. Za ten jsou zahraniční klienti ochotni platit i finanční částky vyšší než 2000 Kč za 1 gram. Tyto obchody jsou zpravidla doprovodem jevem při poskytování sexuálních služeb v pohraničí. V průběhu roku se potvrdily signály o aktivizaci cizinců, zejména pak ze států bývalé Jugoslávie, kteří byli vytlačeni z jiných částí České republiky a kteří se snažili v minulém období usadit v Jihočeském kraji, přičemž jejich činnost dle dosud zjištěných informací směřuje k zapojení se do tranzitu heroinu po tzv. Balkánské cestě. Uvedená komunita využívá výhodné zeměpisné polohy regionu k rozvoji vztahů s obdobnými komunitami v sousedním Rakousku a Spolkové republice Německo. Celkově přetrvává trend obchodování v malém rozsahu, kdy jednotliví odběratelé omamných a psychotropních látek raději jedou k dodavateli častěji a pro menší odběry, čímž se snižují ztráty při případném zadržení policí.

Akce DOMINO – při této akci bylo zadrženo celkem pět osob podezřelých z trestného činu nedovolená výroba a držení omamných a psychotropních látek a jedů podle ustanovení § 187 odst. 1, odst. 2 písm. a) trestního zákona, přičemž jejich trestná činnost spočívala v nelegální výrobě metamfetaminu v severočeském regionu a jeho následné distribuci v jihomoravském a jihočeském regionu. Uvedené osoby získávaly metamfetamin od dalších pachatelů, zadržovaných při dalších akcích NPC VETERÁN a FENYKL, pro trestné činy nedovolená výroba a držení omamných a psychotropních látek a jedů podle ust. § 187 odst. 1, odst. 2 písm. a), odst. 4 písm. c) trestního zákona. Při akcích bylo za-

drženo 0,53 kg kokainu, 0,93 kg metamfetaminu, 2,5 kg efedrinu, 4870 ks tablet extáze a 2 ks nelegálně držných střelných zbraní.

PLZEŇSKÝ A KARLOVARSKÝ KRAJ (Expozitura NPC Plzeň)

Mezi nejčastěji zneužívané omamné a psychotropní látky v regionu patří zejména metamfetamin, heroin, extáze a marihuana. Mezi mládeží však převažuje zejména zneužívání marihuany. V oblasti přírodních a polosyntetických drog (zejména u heroinu) byl u trestné činnosti, spočívající v exportu omamných a psychotropních látek do Spolkové republiky Německo, zaznamenán trend, kdy jsou opakovaně zasílány menší zásilky řádově do 100 gramů (větší množství je raději rozděleno na menší části). V poslední době také dochází k tomu, že si pro omamné a psychotropní látky osobně jezdí odběratelé ze Spolkové republiky Německo nebo jimi osobně najmutí kurýři. Tento způsob vývozu je rozdílný od předchozích let, kdy zpravidla export drogy do zahraničí organizovali a zajišťovali dodavatelé z České republiky.

V oblasti syntetických drog a precursorů lze zejména u metamfetaminu konstatovat stejný trend, jaký byl popisován u vývozu heroinu do Spolkové republiky Německo v předchozím odstavci. Ze záchytů na hraničních přechodech, především Rozvadově, byla v roce 2005 zaznamenána zvýšená aktivita v dovozu tablet extáze a marihuany z Holandska, převážně občany České republiky. K dovozu dochází jednak soukromými dopravními prostředky, ale hlavně pravidelnými autobusovými linkami z Holandska do České republiky.

Mimo dovozu extáze a marihuany z Holandska nebyl u občanů České republiky zaznamenán žádný výrazný nový trend v drogové trestné činnosti. Z dalších občanů Evropské unie byla pouze, jak bylo uvedeno, zaznamenána tzv. „drogová turistika“ občanů Spolkové republiky Německo. U etnických Albánců, působících v teritoriu Plzeňského a Karlovarského kraje, byly oproti předchozím letům, kdy se prakticky výhradně zabývali obchodováním s heroinem, zaznamenány zvýšené aktivity týkající se obchodů s dalšími drogami, zejména metamfetaminem. Opakovaně bylo rovněž zaznamenáno zapojování Albánců i do místní distribuce, a to ve spolupráci s Romy. Dochází i ke kontaktům Albánců s osobami vietnamské národnosti, spočívajícím ve vzájemné směně různých druhů omamných a psychotropních látek – heroinu

a metamfetaminu. Vietnamci se aktivně podílejí také na místní distribuci i mimo vietnamské etnikum a byly zjištěny i případy obchodu s občany Spolkové republiky Německo. Romové se nadále podílejí zejména na místní distribuci různých druhů omamných a psychotropních látek, ale taktéž na jejich prodeji odběratelům z Německa.

Po vstupu České republiky do Evropské unie je při vývozu a dovozu omamných a psychotropních látek využíváno zmírnění kontrol na hraničních přechodech. Tím je sníženo riziko pro osoby zajišťující jejich převoz přes státní hranici, a to zejména riziko spočívající v náhodném nálezu drogy při kontrole na hraničním přechodu.

Akce ROCK – dne 19. 10. 2005 byl zadržen občan bývalé Jugoslávie, albánské národnosti, který v letech 2004 a 2005 organizoval vývoz heroinu a metamfetaminu odběratelům do Spolkové republiky Německo. V průběhu rozpracování případu byly jednotlivé skutky zadokumentovány v rámci mezinárodní spolupráce německými policejními orgány a na území Spolkové republiky Německo zadrženo několik osob, u kterých byly mimo jiné zajištěny omamné a psychotropní látky, pocházející od uvedeného Albánce.

Akce STEP – při akci byla dokumentována činnost skupiny občanů bývalého Sovětského svazu, část z nich již s občanstvím Spolkové republiky Německo, kteří se zabývali organizováním obchodu s omamnými a psychotropními látkami, zejména na území Spolkové republiky Německo. Organizátor, který se zdržoval v Karlových Varech, Českou republiku užíval jako úkryt před činností německé policie, která prověřovala jeho aktivity. Pracovníci NPC zadokumentovali činnost této osoby a díky tomu mohlo dojít k rozkrytí hierarchie uvedené skupiny. Další pachatelé byli následně i za využití informací získaných na území České republiky zadrženi i s omamnými a psychotropními látkami na území Spolkové republiky Německo, kde jsou v současné době stíháni pro drogové trestné činy.

ÚSTECKÝ A LIBERECKÝ KRAJ (Expozitura NPC Ústí nad Labem)

Nejvíce zneužívanými omamnými a psychotropními látkami v regionu jsou metamfetamin, cannabis, extáze a v menším měřítku také heroin. Je zřejmý mírný vzestup nelegálního obchodu se syntetickými drogami.

Do obchodu s omamnými a psychotropními látkami na teritoriu Ústeckého a Libereckého

kraje jsou aktivně zapojeni Romové, kteří se podílejí zejména na výrobě metamfetaminu a jeho další distribuci, a tato trestná činnost je propojena i s dalšími aktivitami, např. prostitucí. Do výroby metamfetaminu se dále intenzivněji zapojují i organizované skupiny osob z bývalé Jugoslávie, které se starají o přísun efedrinu, organizaci samotné výroby a následné distribuce.

Metamfetamin je vyráběn jednak z léčiv obsahujících pseudoefedrin a také přímo z efedrinu. Pokud je metamfetamin vyráběn přímo z efedrinu, jedná se o výrobu v množství od desítek gramů až po kilogramová množství. Nedostatek efedrinu po zastavení jeho výroby v České republice se snaží pachatelé organizované trestné činnosti vyřešit jeho dovozem ze zahraničí. Byly zajištěny vzorky efedrinu zejména ze Spolkové republiky Německo a ze zemí bývalé Jugoslávie. Přesto byl v lékárnách zaznamenán výrazný nárůst prodeje volně prodejných léčiv s obsahem pseudoefedrinu. Vlastní laboratoře na výrobu metamfetaminu jsou velice mobilní a výroba drogy probíhá v některých případech i na odlehlých místech, byly zaznamenány i případy, kdy první fáze výroby byla provedena ve volné přírodě a další fáze již v objektech. Metamfetamin je určen nejen pro domácí drogový trh, ale zejména pro export do Spolkové republiky Německo. Je to způsobeno především nárůstem počtu konzumentů metamfetaminu v příhraničních oblastech Německa, kde je označován jako Krystal, ale zejména finančními zisky z prodeje Krystalu. Cena metamfetaminu v České republice se pohybuje dle kvality a odebraného množství v rozmezí 600 až 1200 Kč za 1 g, zatímco v Německu se cena pohybuje kolem 65 euro za 1 g.

Heroin je v Ústeckém a Libereckém kraji distribuován ve výrazně nižším měřítku než v minulých letech, neboť většina problémových uživatelů drog preferuje spíše metamfetamin z důvodů nepříznivých stavů při abstinčním syndromu u heroínu. Pachatelé organizované a zvláště závažné trestné činnosti reagují na tento stav částečnou změnou zaměření svých nelegálních obchodních aktivit na metamfetamin, a to zejména na dovoz efedrinu do České republiky. V oblasti heroínu tyto skupiny spíše zajišťují jeho transport do ostatních států Evropské unie. V roce 2005 byl zaznamenán nárůst spotřeby substitučního přípravku SUBUTEXU, který se projevil na nelegálním drogovém trhu v souvislosti s padělanými lékařskými recepty.

Kokain je rozšířen zejména mezi skupiny kon-

zumentů, které mají na nákup této drogy finanční prostředky, neboť jeho cena se pohybuje v rozmezí 2000 až 2500 Kč za 1 g dle kvality a množství odebrané drogy. V roce 2005 došlo k mírnému nárůstu objemu nelegálního obchodu s kokainem. Může to být způsobeno nárůstem movitějších konzumentů drog a módní vlnou konzumace kokainu, nebo také zvýšením počtu občanů z ústeckého regionu, kteří se nechali najímat jako kurýři (tzv. polykači) kokainu mezinárodními organizacemi při dovozu kokainu do České republiky, resp. do zemí Evropské unie.

Došlo k mírnému nárůstu nabídky extáze, k největšímu výskytu a distribuci této drogy dochází na tzv. technoparty, houseparty a diskotékách. Cena jedné tablety na nižším distribučním článku se pohybuje v rozmezí 100 až 200 Kč, cena prvního prodeje od výrobce se pohybuje kolem 70 až 100 Kč za jednu tabletu. Nejčastěji zajištěné vzorky tablet byly s logem Korunky, Mitsubishi a Rodinných pout s obsahem účinné látky MDMA a MDEA.

Z cannabisových produktů je užívána především marihuana, která je volně pěstována, byly však zaznamenány případy pěstování cannabisových produktů hydroponním způsobem.

Akce CLUB – v průběhu roku 2005 byla zadržena organizovaná skupina osob působící ve více státech, která dovážela efedrin z Německa do České republiky a na našem území vyráběla metamfetamin. Větší část již vyrobeného metamfetaminu se vracela zpět k distribuci německým konzumentům drog. Cena dováženého efedrinu se pohybovala kolem 3500 euro za 1 kg. Z tohoto množství efedrinu se dá vyrobit přibližně 800 g metamfetaminu. Cena metamfetaminu vyrobeného z této látky se pak pohybovala kolem 25 000 euro za 1 kg. Na území Spolkové republiky Německo byly zadokumentovány obchody s efedrinem, kdy se jednalo řádově o desítky kilogramů a jeho vývozy do České republiky. Následně byly ustanoveny osoby, které se podílely na nelegálním vývozu efedrinu z Německa a zpětném dovozu metamfetaminu – Krystalu. V průběhu roku 2005 došlo k zadržení skupiny osob působících na území Spolkové republiky Německo a k zadržení dalších šesti osob české národnosti působících na území České republiky. Tyto osoby jsou stíhány pro trestný čin nedovolená výroba a držení omamných a psychotropních látek a jedů podle ustanovení § 187 odst. 1, odst. 2 písm. a), odst. 4 písm. c) trestního zákona.

KRÁLOVÉHRADECKÝ A PARDUBICKÝ KRAJ (Expozitura NPC Hradec Králové)

Nejvíce zneužívanou a zároveň nejoblíbenější drogou mezi konzumenty je v Královéhradeckém a Pardubickém kraji metamfetamin. Převládá jeho výroba z pseudoefedrinu, získávaného z volně prodejných léčiv. Ve většině případů je zaznamenána tzv. domácí výroba této drogy, kdy osoba výrobce je zároveň i distributorem, nebo má kolem sebe skupinu osob, která distribuci provádí. Cena na nelegálním trhu se pohybuje dle odebraného množství, a to v rozmezí od 650 do 1000 Kč za 1 g. V poslední době se stále častěji objevuje také metamfetamin vyrobený z efedrinu – tzv. Krystal. O tento velmi kvalitní metamfetamin je velký zájem a jeho prodejní cena se pohybuje v rozmezí od 900 Kč do 1000 Kč za 1 g. Hlavními odběrateli Krystalu jsou osoby ze Spolkové republiky Německo. Byly zjištěny informace o dovozu efedrinu z Polska, určeného pro konkrétní odběratele, kteří z něj vyrobí metamfetamin, jenž je následně distribuován na území České republiky.

Snadno dostupnou drogou mezi mladistvými se stala extáze, která je rozšířena již v běžné pouliční distribuci. V regionu se nejčastěji vyskytují tablety s logem Batman, Armani a Čtyřlístek. Cena tablet je závislá na počtu odebraných kusů, při velkém odběru se cena pohybuje od 45 Kč do 80 Kč za 1 kus. Při prodeji jednotlivých kusů je cena od 120 Kč do 200 Kč. Extáze je do východních Čech dovážena převážně z Polska. Obsah účinné látky MDMA v tabletách se pohybuje kolem 35 %. V poslední době se na trhu objevily také tablety, které jsou distribuovány pod názvem „prskavka“. Tyto tablety obsahují chemickou látku mCPP (1,3-chlorfenylpiperazin), která není uvedena v přílohách k zákonu č. 167/1998 Sb., o návykových látkách.

V průběhu roku 2005 bylo zaznamenáno také velké množství drobných pěstíren marihuany. Ve většině případů se však jedná o pěstování marihuany pro vlastní potřebu. Ve větší míře však nebylo zaznamenáno zneužívání heroinu a kokainu.

Akce BART – koncem měsíce května 2005 bylo na území východních Čech a Moravy zadrženo deset osob české národnosti ve věku od 20 do 33 let. Jejich trestná činnost spočívala v tom, že organizovaly dovoz tablet extáze ze Slovenské republiky na naše území a tyto tablety dále distribuovaly. Při akci bylo provedeno jedenáct domovních prohlídek a zajištěno celkem 750 ks tablet extáze. Pachatelé jsou stíháni

pro trestné činy nedovolená výroba a držení omamných a psychotropních látek a jedů podle ust. § 187 odst. 1, odst. 2 písm. a), odst. 4 písm. c) trestního zákona.

Akce KUNA – v listopadu 2005 bylo v severních a východních Čechách v součinnosti s Útvarem pro odhalování nelegálních výnosů a daňové kriminality, Útvarem rychlého nasazení Policie České republiky a Vězeňskou službou České republiky zadrženo sedm osob české národnosti ve věku od 24 do 45 let a dvě osoby ve věznici Valdice byly omezeny jako obvinění ve výkonu trestu odnětí svobody. Trestná činnost spočívala v tom, že skupina organizovala výrobu a distribuci metamfetaminu na území České republiky, Německa a ve věznici Valdice. Hlavními organizátory celé skupiny byly dvě osoby české národnosti ve věznici Valdice, které zde vykonávaly trest odnětí svobody za dvojnásobnou vraždu. Ty vždy kontaktovaly z věznice odběratele v Německu a domlouvaly schůzky, při kterých docházelo k obchodu. Další členové celé skupiny poté zajišťovali výrobu a distribuci metamfetaminu. Metamfetamin byl také dodáván do věznice Valdice pravidelně vždy jednou za měsíc, kdy celkové množství bylo více jak 300 g. Ve věznici se poté dále metamfetamin prodával v ceně 1 g za 5000 Kč. Celkové množství vyrobeného a distribuovaného metamfetaminu činilo nejméně 5 kg s konečným ziskem více jak 5 milionů Kč. Při pěti domovních prohlídkách byla zajištěna brokovnice, pistole ráže 9 mm, náboje a 0,3 kg velmi kvalitního metamfetaminu. Pachatelé jsou stíháni pro trestné činy nedovolená výroba a držení omamných a psychotropních látek a jedů podle ust. § 187 odst. 1, odst. 2 písm. a), odst. 4 písm. c) trestního zákona a cestou právní pomoci bylo vyžádáno trestní stíhání dalších osob ve Spolkové republice Německo.

Na území regionu s expoziturou NPC spolupracuje i Specializovaný pracovní tým TOXI Policie České republiky správy Východočeského kraje, složený z pracovníků služby kriminální policie a vyšetřování okresních ředitelství Policie České republiky a správy Východočeského kraje. Hlavním zaměřením činnosti týmu jsou výrobci, pěstitelé a větší distributoři OPL. V roce 2005 tým TOXI odhalil 154 pachatelů drogové trestné činnosti, zajistil 25 laboratoří k výrobě OPL a 6 nelegálních pěstíren konopí setého. Kromě represe se však tým TOXI věnuje i prevenci ve společném projektu s Preventivně informační skupinou správy Východočeského kraje Policie České republiky, zaměřeném jednak na školní a středoškolskou mládež, jednak na širokou veřejnost.

KRAJE JIHOMORAVSKÝ, ZLÍNSKÝ A VYSOČINA (Expozitura NPC Brno)

Nejvíce zneužívanou drogou v regionu je metamfetamin, který je ve většině případů vyráběn a distribuován v menším množství. Výchozí surovinou je pseudoefedrin z volně prodejných léčiv. Ve větším množství se do Brna a celého teritoria jižní Moravy metamfetamin dováží z Prahy a Ostravy, je vyroben z efedrinu a vykazuje větší kvalitu. Cena za 1 g metamfetaminu se pohybuje kolem 1000 Kč. Výrobou i distribucí se na území krajů zabývají většinou občané České republiky.

Nejproblémovějšími cizinci jsou v jihomoravském regionu osoby z bývalé Jugoslávie. Tyto osoby pracují v přísně organizovaných skupinách, které tvoří úzký a dlouhodobější spolupráci prověřený okruh lidí, kde každý člen skupiny plní úkoly na určitém organizačním stupni. S tím je spojena problematika získávání informací k těmto osobám. Jejich drogová trestná činnost, vedle heroinu, spočívá v posledním období zejména v organizování obchodu a dovozu kokainu do České republiky. Ve většině případů je zaznamenán dovoz kokainu z Holandska. Cena této drogy se v Brně pohybuje od 1600 do 2500 Kč za 1 g, přičemž při dovozu je cena asi kolem 35 euro za 1 g. Vzhledem k vysoké ceně kokainu se tyto osoby zaměřují i na organizování výroby a obchodu s metamfetaminem, který prodávají ve většině případů prostřednictvím občanů České republiky. Distribuce drog se neomezuje pouze na jihomoravský region, ale probíhá na území celé České republiky. Osoby postavené výše v těchto skupinách disponují značně vysokými finančními částkami. I nadále se projevuje snaha o investování do nemovitostí, zejména ve městě Brně.

Distribucí heroinu v Brně a jeho okolí se zabývá i další problematika a značně uzavřená skupina osob vietnamské národnosti, jejichž činnost se neomezuje pouze na území jižní Moravy, ale na území celé České republiky. Zejména byly zaznamenány úzké kontakty s osobami vietnamské národnosti na území Moravskoslezského kraje a v Praze. Dochází i k propojení osob vietnamské národnosti s osobami z bývalé Jugoslávie a Romy. Prodejem heroinu se zabývají menší skupiny Romů, jejich trestná činnost je organizována podobně jako u osob vietnamské národnosti. Drogou získávají převážně od občanů bývalé Jugoslávie. S ohledem na finanční možnosti distribuují Romové heroin spíše v menších množstvích, kdy jej ve většině případů za účelem finančního zisku ještě naředí, a tím dále

sníží již tak nízký obsah účinné látky (5 až 10 %). Stejně nekvalitním heroinem disponují koncoví vietnamští distributoři. Cena 1 g heroinu se pohybuje od 1000 Kč do 1200 Kč.

Nejoblíbenější drogou mezi mladými lidmi zůstává, zejména pro svoji dostupnost, i nadále extáze. Podle získaných informací je extáze nejčastěji dovážena z Holandska, kdy kurýři stále častěji užívají k dovozu hromadné dopravní prostředky, především autobusové linky. Dovoz i prodej této drogy se diferencoval do více skupin s tím, že kurýři prováží řádově 5000 kusů tablet, společně s extází dováží i v menším množství kokain a LSD. Vzhledem k tomu, že je extáze oblíbená zejména u mladých lidí, zabývají se i jejím dovozem osoby mladší věkové kategorie, v průměru do 30 let. S touto věkovou kategorií je také spojena problematika zadokumentování této trestné činnosti, neboť tyto osoby provádí jak svoji činnost, tak i komunikaci mezi sebou, s vysokou mírou konspirace, kdy se dorozumívají pomocí moderních komunikačních prostředků.

Akce FENYKL – VETERÁN – v průběhu měsíců února až dubna 2005 bylo zadrženo osm osob, občanů České republiky. Na čtyři z pachatelů byla již podána obžaloba pro trestné činy nedovolená výroba a držení omamných a psychotropních látek a jedů podle ustanovení § 187 odst. 1, odst. 2 písm. a) trestního zákona, u dalších čtyř osob dosud probíhá, vzhledem k rozsáhlosti jejich trestné činnosti, fáze vyšetřování s předpokladem podání návrhu na podání obžaloby pro trestný čin nedovolená výroba a držení omamných a psychotropních látek a jedů podle ustanovení § 187 odst. 1, odst. 2 písm. a), odst. 4 písm. c) trestního zákona. Při akci bylo zajištěno 0,53 kg kokainu, 0,93 kg metamfetaminu, 2,5 kg efedrinu a 4 870 ks tablet extáze.

OLOMOUCKÝ A MORAVSKOSLEZSKÝ KRAJ (Expozitura NPC Ostrava)

Nejčastěji zneužívanou drogou na severní Moravě je metamfetamin. Většina výrobců metamfetaminu využívá jako výchozí surovinu pseudoefedrin z léků volně prodejných v lékárnách. Výrobců vyrábějících metamfetamin z čistého efedrinu je v současné době v regionu minimum. Byl však zaznamenán dovoz efedrinu ze zemí bývalé Jugoslávie za částku kolem 60 000 Kč za 1 kg (nákupní cena v bývalé Jugoslávii) a jeho následný prodej za cenu 180 000 až 210 000 Kč za 1 kg (na území České republiky). Do této trestné činnosti jsou zapojeny osoby

z bývalé Jugoslávie. Z území severní Moravy je efedrin dále distribuován na Slovensko a do severních Čech. Na území severní Moravy bylo v roce 2005 při dvou akcích II. oddělení NPC zajištěno 5 kg efedrinu a 1 kg metamfetaminu.

Metamfetamin je dostupný v poměrně vysoké kvalitě, cenu si udržuje kolem 1000 Kč za 1 g.

Další zneužívanou drogou na území severní Moravy je heroin. Realizačními akcemi ve vietnamské komunitě došlo k částečnému ochromení této distribuční sítě, významné místo však zaujala i komunita albánská. Přestože je distribuce heroinu utlumena, jsou zaznamenány případy dovozu heroinu ze severu Čech a následná distribuce – například při akci HEMA byli zadrženi dva etničtí Albánci, jeden občan České republiky a zajištěno 120 g heroinu. Pro pouliční distribuci je typická špatná kvalita, neboť heroin je před samotným prodejem dále ředěn a obsah účinné látky se pohybuje kolem 10 %. Tato droga je pak prodávána mezi Romy i ostatní občany za cenu jako u kvalitního heroinu, t. j. 800 až 1000 Kč za 1 g.

Drogou, u které byl zaznamenán nárůst spotřeby, je kokain. Dovozem a distribucí kokainu se zabývá albánská komunita, která provádí distribuci i mimo okruh etnických Albánců. Cena 1 g kokainu se pohybuje kolem 1500 Kč. Kokain se dováží na území severní Moravy z Německa.

V menším rozsahu se v regionu vyskytuje extáze, především v ostravské aglomeraci. Na odhalování a vyšetřování těchto případů se velkou měrou podíleli policisté z týmu TOXI, působícího v rámci městského ředitelství Policie České republiky Ostrava.

V roce 2005 se podařilo odhalit několik pěstíren marihuany s vysokým obsahem účinné látky THC, a to jak hydroponních, tak i aeroponních.

Tyto pěstírny jsou umísťovány v odlehlých částech regionu, především v malých obcích v Beskydech. Pouliční cena této marihuany, o kterou je poměrně velký zájem, se pohybuje od 80 Kč do 200 Kč za 1 g sušené hmoty.

VIII. SKUPINA METODIKY A PREVENCE NÁRODNÍ PROTIDROGOVÉ CENTRÁLY

Skupina metodiky a prevence (SMP) reprezentuje a zastupuje NPC v rámci Policie České republiky a na veřejnosti, a to prostřednictvím lektorské, vzdělávací, metodické a publikační činnosti.

V rezortu Policie České republiky participuje na tvorbě interních normativních aktů, v rámci ministerstva vnitra České republiky se podle možností podílí na tvorbě legislativních norem v oblasti nových zákonů souvisejících s problematikou omamných a psychotropních látek. Výraznou aktivitu vyvíjí rovněž v rámci spolupráce s rezortními i mimorezortními subjekty při realizaci protidrogové politiky státu.

Stěžejním úkolem SMP bylo i v roce 2005 kontinuální a periodické vzdělávání policistů v policejních školách – výuka v rámci nástupních kurzů ve středních policejních školách ministerstva vnitra, odborné přednášky pro již sloužící policisty v průběhu specializačních kurzů a přednášky na Policejní akademii České republiky v bakalářském i magisterském studijním programu. Celkem pracovníci SMP v roce 2005 uspořádali 53 přednášek pro 1400 policistů v těchto rezortních školách. V rámci již tradiční spolupráce s Policejní akademií České republiky SMP v roce 2005 připravila v programu celoživotního vzdělávání seminář na téma aktuální stav drogové scény, detekce drog a legislativa související s drogovou trestnou činností a podílela se na tvorbě skript Drogy – vybrané kapitoly. Ve spolupráci SMP a Ředitelství služby dopravní policie Policejního prezidia České republiky bylo prováděno školení dopravních policistů k orientačnímu testování drog v silničním provozu.

Neméně důležitou, prakticky každodenní činností SMP, je zajištění styku NPC s veřejností a sdělovacími prostředky. SMP také každoročně připravuje instruktážně metodická zaměstnání pro příslušníky NPC, významné dny jednotky a lektorsky se podílí na instruktážně metodických zaměstnáních pořádaných správami krajů Policie České republiky pro policisty územních útvarů, zařazené na úseku boje proti drogové kriminalitě.

V listopadu 2005, u příležitosti 14. výročí založení Národní protidrogové centrály, SMP připravila a otevřela v prostorách Muzea Policie České republiky expozici věnovanou boji proti drogám, situaci na drogové scéně a preventivním aktivitám.

Mimo rezort Policie České republiky SMP participovala na vzdělávacích programech pro odbornou veřejnost, zejména vzděláváním pedagogů – školních metodiků prevence a koordinátorů prevence magistrátů, krajských a městských úřadů. Lektorsky se SMP podílela na vzdělávání příslušníků dalších ozbrojených a bezpečnostních sborů – Vězeňské služby České republiky, městské a obecní policie a útvarů Civilní ochrany Armády České republiky. Pracovníci SMP v roce 2005 provedli v této oblasti celkem 31 přednášek pro 1600 posluchačů. Pro přibližně 750 žáků základních a studentů středních a vysokých škol bylo provedeno 18 přednášek. SMP dále na základě zásad NPC v drogové oblasti spolupracovala s vládními i nevládními organizacemi a podílela se na realizaci protidrogové politiky České republiky.

V červnu 2005 byl úspěšně ukončen třetí ročník společného projektu NPC a Preventivně informační skupiny Okresního ředitelství Policie ČR České Budějovice Malá policejní akademie. Projekt, od roku 2004 akreditovaný Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy, je čtyřletý a za tuto dobu se v něm vystřídá asi 3500 dětí. Program v sobě zahrnuje otázky týkající se šikany, záškoláctví, agresivity, náboženských sekt, gamblerství, lidských práv, protispolečenských jevů, dětské kriminality, trestního práva, alkoholové a nealkoholové toxikomanie a další. Ve školách učitelé navazují na jednotlivé výukové programy policie a dalších odborníků a s dětmi se tak pracuje průběžně po celý školní rok. Cílem je přispívat u dětí k tomu, aby si osvojovaly pozitivní sociální chování a odmítání porušování zákona. Úspěšné ukončení třetího ročníku opět potvrdilo, že pouze systematická práce s dětmi na základní škole vede k úspěšnosti v oblasti prevence protispolečenských jevů. V rámci tohoto projektu uspořádali pracovníci SMP 50 přednášek pro 500 dětí a 2 speciální semináře pro 100 učitelů.

Mezi další aktivity SMP v roce 2005 již tradičně patřila publikační činnost, zejména příprava a vydávání 11. ročníku Bulletinu NPC, odborného čtvrtletníku určeného především pro příslušníky Policie České republiky, justici a odbornou veřejnost.

IX. NATIONAL FOCAL POINT

Národní protidrogová centrála kontinuálně plnila v roce 2005 úkoly při realizaci Národního bodu pozorování. Jedná se o společné analytické pracoviště NPC a Generálního ředitelství cel Ministerstva financí (GŘC), které bylo zřízeno dodatkem k prováděcímu protokolu ke smlouvě mezi Policií České republiky a GŘC. Je nutno konstatovat, že i v průběhu roku 2005 nedošlo ze strany GŘC k obsazení pracovního místa v rámci společného analytického pracoviště.

Cíle tohoto společného pracoviště jsou následující:

- zaručit kompletní statistické zpracování všech záchytů omamných a psychotropních látek a realizovaných pachatelů
- odstranit zdvojení statistických výkazů
- zaručit kompletnost údajů u všech položek sledovaných EMCDDA
- odstranit možnou dvoukolejnost zpracovávaných případů
- zlepšit koordinaci spolupráce se zahraničím

V rámci systému sběru dat v Policii České republiky je v souladu se Závazným pokynem policejního prezidenta č. 102 z roku 2003, kterým se upravuje postup policistů v souvislosti s drogovou kriminalitou, zaveden jednotný postup ke sběru a zasílání statistických údajů, které se týkají vytyčených cílů v drogové oblasti. Získané informace jsou zpracovávány a slouží jako podklady pro Národní monitorovací středisko pro drogy a drogové závislosti v těchto kategoriích:

- statistika zadržených drog
- statistika pachatelů
- přehled o čistotě zadržených drog
- přehled o cenách drog

X. SPOLUPRÁCE SE ZAHRANIČÍM

Mezinárodní spolupráce v potírání drogové kriminality je prioritou Národní protidrogové centrály. Tato proklamace byla i v průběhu roku 2005 poměrně úspěšně uváděna do praxe. V souvislosti s tím je nutno před tradičním hodnocením spolupráce s jednotlivými zeměmi zdůraznit některé obecné závěry a úvahy ohledně mezinárodní spolupráce NPC, vyplývající z výsledků roku 2005:

Byla dosažena velmi solidní úroveň výměny informací se zahraničními partnery. Promptní výměna informací včetně zjišťování údajů z dostupných policejních evidencí fungovala bez větších problémů se zeměmi, s nimiž má spolupráce obecně dobrou úroveň. Na tomto výsledku se rozhodující měrou podíleli styční důstojníci.

Praxe roku 2005 jednoznačně ukázala, že výměna informací přes styčné důstojníky je nejrychlejší a neúčinnější, a proto je také poměrně často upřednostňována před jinými jejími formami. Tam, kde byli styční důstojníci zrušeni, tato výměna informací vázne. NPC nepovažuje

rušení pozic styčných důstojníků, což se stalo například u Itálie a severských zemí, za dobré řešení. Praxe ukazuje, že ke zlepšení či alespoň udržení dosavadní úrovně spolupráce taková opatření rozhodně nevedou. Jiné formy komunikace mohou dobře fungujícího styčného důstojníka – a takovými byli jak italský, tak severský – nahradit jen velice obtížně, v některých ohledech vůbec ne.

V roce 2005 NPC na konkrétních případech ukázala, že je připravena se zahraničními partnery uskutečňovat i složitější formy úzce koordinované spolupráce ve dvou i více zemích za využití žádostí o právní pomoc. S mnohými zahraničními partnery má však NPC vytvořeny takové vztahy, že řízení konkrétních vyšetřovacích technik v praxi probíhá za použití telefonního či faxového spojení a tudíž naprosto operativně. I v tomto je nutné zmínit neobyčejně významnou roli styčných důstojníků. Bez nich si účinnou spolupráci v tomto ohledu nelze představit.

Ve vztahu k zahraničním partnerům se NPC v roce 2005 řídila zásadou, že jejich dožádání

i s žádostmi o právní pomoc byly vyřizovány stejně, jak NPC očekává vyřízení dožádání vlastních. To platí i tam, kde není vždy odpovídající druh reakce. NPC spolupracuje s jakýmkoliv orgánem vymáhajícím právo, který působí v protidrogové sféře, bez ohledu na to, zda jde o policii, četnictvo, celníky, bezpečnostní službu nebo jiné orgány. Není podstatné, zda jde o orgány ústřední nebo regionální. Rozhodujícím hlediskem je, zda zahraniční partner může účinně pomoci. Být spolehlivým a profesionálně zdatným partnerem je důležitý dlouhodobý úkol. Úsilí investované do této oblasti činnosti se vyplatí. Jak dokládá níže uvedený rozbor situace u jednotlivých států, existují rozhodně v praxi z roku 2005 příklady toho, že NPC takovou pověst má. V nejbližší budoucnosti bude třeba ji nejen zachovat, ale dále rozvíjet.

V roce 2005 se výrazně projevil trend posledních let, který ukazuje na významně rostoucí důležitost žádostí o mezinárodní právní pomoc v policejní práci. Vzhledem k tomu, že většina operativně pátracích prostředků byla od 1. ledna 2002 zařazena do trestního řádu, je dnes třeba žádostí o právní pomoc velice často i ve fázi prověřování ve smyslu §158a trestního řádu. Kromě toho se ukazuje, že je výhodné, aby se při vyřizování těchto žádostí o právní pomoc účastnili osobně zástupci dožadující strany a na místě tak ovlivnili vyřízení věci. Tato forma spolupráce na pracovníky NPC kladla a dále bude klást zvýšené požadavky. Do hry zde vstupuje další prvek, justiční orgán v podobě státního zástupce či vyšetřujícího soudce. S ním je spolupráce vždy komplikovanější, nežli se zahraničním policejním či celnickým partnerem. Organizační problémy a zdržení s vyřízením žádostí právě zde účinně pomáhají řešit styční důstojníci. Typickým příkladem bylo v roce 2005 Nizozemsko. Právní pomoci zasílané buď klasicky pouze justiční cestou nebo cestou Interpolu trpí chronic-

kými problémy, spočívajícími ve zdlouhavosti jejich vyřizování. Pro úkony operativního charakteru tyto cesty nevyhovují. Proto je třeba více využívat styčných důstojníků a přímých kontaktů v dožadovaných zemích. Pro budoucnost lze předpokládat, že se význam žádostí o právní pomoc do zahraničí nejen udrží, ale i nadále vzroste.

V poslední době bylo možné pozorovat rovněž další pozitivní tendenci v oblasti mezinárodní spolupráce. Zatímco dříve tato oblast byla do velké míry doménou pražských centrálních výkonných oddělení, v roce 2005 došlo k výraznému nárůstu spolupráce a výměny informací ze strany expozitur NPC. Svědčí to o tom, že si tato regionální pracoviště dobře uvědomují význam mezinárodní policejní spolupráce, a to přinejmenším ve stejné míře jako centrální výkonná oddělení.

I v roce 2005 se osvědčila zavedená praxe pořádání setkání zahraničních styčných důstojníků u příležitosti významných dnů NPC v Praze. Tyto schůzky mívají velmi pracovní a otevřený charakter a přispívají k rozvoji spolupráce s partnery v zahraničí. Styční důstojníci představují určitý aktiv velice užitečných spolupracovníků.

ALBÁNIE

I v roce 2005 trvala potřeba kontaktů s albánskými policejními orgány, která je známa již z předchozích let. Nicméně přímé kontakty nejsou žádné a spolehlivost kontaktů přes Interpol se jeví jako velice nízká.

BELGIE

V roce 2005 vzrostl objem výměny informací s belgickými kolegy prostřednictvím styčného policejního důstojníka sídlícího ve Vídni. Komunikace probíhala i v tomto roce bez problémů. Z větší části se spolupráce s Belgií týkala syntetických drog.

BULHARSKO

Spolupráce s bulharskou stranou se orientovala jednak na tradiční nelegální obchod s heroinem po balkánské trase, ale i na obchod s metamfetaminem a syntetickými drogami. Probíhá výhradně cestou bulharského styčného důstojníka při velvyslanectví v Praze. V roce 2005 zde došlo k personální změně. Oproti dřívějšku se spolupráce občas jeví jako poněkud pomalejší. Do konkrétní výměny informací bylo zapojeno například I. oddělení NPC v operaci Mepřit při rozkrývání heroinových sítí etnických Albánců s propojením na Bulharsko a Českou republiku a dále rovněž expozitura NPC v Plzni.

FRANCIE

Zejména I. oddělení NPC zaznamenalo v roce 2005 aktivizaci výměny informací prostřednictvím policejního styčného důstojníka při velvyslanectví Francie. Jednalo se o informace především o obchodu s heroinem a sítích etnických Albánců. I když s Francií NPC příliš mnoho společných případů nespojuje, je nutno tento kladný trend ve vzájemné spolupráci ocenit.

CHORVATSKO

V roce 2005 byl zaznamenán zatím sice první a ojedinělý, nicméně uspokojivý případ výměny informací s chorvatskou policií. Týkal se obchodu s kokainem, řešeného expoziturou NPC v Brně. Vycházelo se z přímého kontaktu, navázaného v rámci činnosti mezinárodní pracovní skupiny Jihovýchod. Lze doufat, že jde o příslib další a hojnější úspěšné spolupráce. Rozhodně totiž platí, že chorvatští občané jsou často na území České republiky zapojeni do nelegálního mezinárodního obchodu s drogami.

INDIE

V roce 2005 I. oddělení NPC úspěšně dokončilo operaci Mule. Mezinárodní organizovaná skupina posílala delší dobu kurýry pro hašiš do Indie do oblasti Chandigarhu. Skupinu vedli občané Izraele, z nichž jeden měl povolen pobyt na území České republiky. Do skupiny byli dále zapojeni občané České republiky, Indie a dalších států. Kontakt s indickou protidrogovou jednotkou byl navázán poměrně netradičně cestou indického velvyslanectví v Praze, které přistupovalo k žádosti neobyčejně vstřícně. Spolupráce s indickými kolegy byla velmi úspěšná a vedla k zadržení tří pachatelů v Indii, jednoho občana Izraele jako hlavního organizátora, jednoho občana České republiky a jednoho občana Indie. Navázaný styk s indickou protidrogovou jednotkou lze i v budoucnosti účinně využít pro další spolupráci.

ITÁLIE

I v roce 2005 ukazovaly poznatky NPC, že Itálie představuje významnou cílovou zemi, kam míří po tranzitu přes Českou republiku kurýři s heroinem a s kokainem. Rozhodující úlohu zde hrají organizované zločinecké struktury etnických Albánců. Negativně však byla pociťována nepřítomnost italského styčného důstojníka ve středoevropském regionu. Přesto v průběhu roku 2005 docházelo k výměně informací prostřednictvím přímého kontaktu na italskou ústřední protidrogovou službu DCSA. Někdy se v odpovědích na dožádání projevuje z italské strany jistá váhavost, nadále je ve vztahu

k Itálii problémem dostatečně rychlé vyřizování žádostí o právní pomoc, které mají mnohdy zásadní význam pro úspěšné zakončení vyšetřování případu v České republice včetně jeho dohry před soudem. Na rozdíl od předchozího roku nebylo v roce 2005 uskutečněno takové úspěšné společné vyšetřování, jakým byla například operace Titánium.

IZRAEL

V roce 2005 pokračovala velmi dobrá spolupráce s izraelskou policií, kterou dlouhodobě na velice dobré úrovni zprostředkovává styčný důstojník izraelské policie při velvyslanectví státu Izrael v Berlíně. Spolupráce v roce 2005 se týkala výměny informací v rámci operace Mule, kde byl organizátorem v případě pašování velkého množství hašiše z Indie izraelský občan, dále pak k obchodu s extází a kokainem. Spolupráce s izraelskými kolegy měla a má trvale velmi vysokou úroveň.

MAĎARSKO

V roce 2005 nebyla spolupráce s Maďarskem frekventovaná, šlo o jeden případ výměny informací k pašování heroínu po Balkánské trase. Styky probíhají na základě přímých, již dříve navázaných kontaktů s maďarskou policií. Spolupráce funguje v zásadě bezproblémově. S ohledem na polohu obou zemí na heroinové Balkánské trase bude zřejmě i v budoucnosti využívána.

NĚMECKO

Německo v roce 2005 představovalo stejně jako v předchozích letech velice významného partnera v protidrogové oblasti. I když i zde došlo k personální obměně na pozici styčného důstojníka Spolkového kriminálního úřadu při velvyslanectví Spolkové republiky Německo v Praze, nemělo to negativní vliv na dobrou úroveň spolupráce. Styčný důstojník BKA představuje na tomto místě spolehlivého partnera. Na příkladu operace Orion, prováděné expoziturou NPC v Brně, lze dobře demonstrovat připravenost obou stran k relativně složitějším formám mezinárodní spolupráce. Německý styčný důstojník zde úspěšně koordinoval součinnost s českou i nizozemskou stranou na základě telefonického kontaktu, a to i v čase osobního volna.

NPC vysoce oceňuje, že styčný důstojník zajišťuje kontakt s odpovědným pracovníkem na německé straně a umožní pak následné přímé kontakty. To je z praktického hlediska velice užitečný postup, který umožní pružně fungující pracovní styky se zahraničními kolegy bezpro-

středně pracujícími na případu. Kontakty s německým styčným důstojníkem jistě splňují představu o tom, jak by mezinárodní spolupráce měla fungovat.

Německo jako největší soused České republiky představuje rovněž dobrý příklad přeshraniční spolupráce na regionální úrovni, která probíhá prostřednictvím expozitur NPC v Plzni a Ústí nad Labem a regionálních policejních orgánů na německé straně. Expozitura NPC v Plzni aktivně a účinně spolupracovala s kriminální policií v bavorském Bayreuthu. Příklad se týkal obchodu s heroinem, etnických Albánců a ruskojazyčných pachatelů. V rámci této spolupráce došlo i k neformálním přímým kontaktům policistů z obou stran. Expozitura NPC v Ústí nad Labem v roce 2005 velmi úspěšně spolupracovala v rámci operace CLUB, zaměřené na přeshraniční nelegální obchod s efedrinem a metamfetaminem, s pracovištěm Saského zemského kriminálního úřadu v Görlitz. Na obou stranách došlo k zadržení pachatelů. Bezproblémová komunikace zde vedla ke kladnému výsledku. Toto se týká i spolupráce na úrovni státních zástupců na obou stranách.

Velmi kladně hodnotí spolupráci s německými kolegy jak z BKA, tak i z LKA a GER I. oddělení NPC. Tato spolupráce na různých úrovních se převážně týká aktivit etnických Albánců v mezinárodním obchodu s drogami. Nelze rovněž opomenout, že NPC využívá ve vztahu k Německu i českého celního styčného důstojníka se sídlem v Kolíně nad Rýnem. V záležitostech týkajících se německých celníků byl ochotným a účinným pomocníkem.

Spolupráci s Německem hodnotí celkově NPC jako velmi dobrou a bezproblémovou.

NIZOZEMSKO

Nizozemsko trvale potvrzuje svou roli zdrojové země číslo jedna ohledně extáze, přicházející na drogový trh v České republice. Snadná dostupnost této drogy nasvědčuje tomu, že zásobování prostřednictvím zejména kurýrů v osobních vozidlech má značný rozsah. Stejně tak přes Nizozemsko procházejí i trasy mezinárodního obchodu s kokainem spojené s Českou republikou. Významnou základnu tam mají, kromě jiného, také nigerijské zločinecké skupiny.

V minulosti existovaly ve vztahu k Nizozemsku určité problémy. Hlavní z nich spočíval v tom, že bylo velmi obtížné najít na nizozemské straně partnera v policejních orgánech, který by se zabýval dožádáními NPC a prováděním žádostí o právní pomoc. Tuto nepříznivou bariéru

pro spolupráci se podařilo v roce 2005 postupně prolomit zásluhou nizozemské policejní styčné důstojnice, sídlící při velvyslanectví ve Varšavě. Díky jejím osobním intervencím se daří přesvědčovat nizozemské kolegy, že NPC je dobrým partnerem pro spolupráci. Situace ve vztahu k nizozemské policii se tedy rapidně zlepšila. Odrazilo se to například ve velice dobré spolupráci v rámci operace Orion, prováděné brněnskou expoziturou NPC. Za rozhodně nadstandardní lze označit úroveň spolupráce na operaci Parcial, kde nizozemskou žádost o právní pomoc vyřizuje II. oddělení NPC. Jde o součást vyšetřování celosvětové sítě nelegálního obchodu s prekursory. Probíhá zde velmi intenzivní výměna informací přímo s nizozemskou stranou a vzájemná koordinace postupu ve vyšetřování. Tento přímý kontakt pomohla navázat nizozemská styčná důstojnice. Znovu je nutno ocenit fakt, že styčná důstojnice pomůže při navázání přímého kontaktu a další vývoj případu ponechá na nezprostředkované spolupráci policistů odpovědných za případ na obou stranách. Přes její osobu také prošlo velké množství informací v operaci Mazec expozitury NPC v Ústí nad Labem, v rámci trestního stíhání pachatelů pro obchod s kokainem expoziturou NPC v Brně, k obchodu se syntetickými drogami vyšetřovanému expoziturou v Českých Budějovicích v operaci Dudák, nebo v rámci kokainové, již dříve započaté operace Atila, pro I. oddělení NPC. NPC odpovídala prostřednictvím styčné důstojnice do Nizozemska také na dožádání k obchodu nizozemských občanů s konopnými produkty.

Spolupráci s Nizozemskem hodnotí NPC jako trvale se zlepšující a perspektivní, protože shora uvedené vztahy k Nizozemsku v drogové oblasti mají nepochybně trvalý charakter.

POLSKO

Polsko jako druhý největší soused České republiky po Německu představuje z hlediska boje proti drogám zájmovou oblast. Výrazně potřebné se jeví styky zejména u expozitur NPC v příhraničním pásmu. Nicméně ze sousedních zemí má spolupráce s Polskem nejproblematictější úroveň. Příslušné protidrogové pracoviště ústředního úřadu vyšetřování ve Varšavě i na poměrně jednoduchá dožádání odpovídá buď se zpožděním nebo vůbec ne. O společných vyšetřováních zatím nemůže být vůbec řeč. S úrovní spolupráce s Polskem není NPC spokojena. Situaci možná nepříznivě ovlivňuje i skutečnost, že dlouho připravovaná smlouva o policejní spolupráci s Polskem není dosud podepsána a ratifikována.

RAKOUSKO

Ve spolupráci s Rakouskem v roce 2005 lze velmi pozitivně hodnotit úlohu policejního styčného důstojníka při velvyslanectví Rakouska v Praze. Výměna informací, které přes něj probíhala, se týkala například obchodu s kokainem u expozitury NPC v Brně a operace Mazec u expozitury NPC v Ústí nad Labem.

S Rakouskem existuje ovšem tradičně dobrá spolupráce i na úrovni přeshraničních kontaktů. V tomto směru dává vysoké ocenění velmi slušné úrovni komunikace s rakouskými kolegy expozitura NPC v Brně. Expozitura NPC v Českých Budějovicích také kladně hodnotí komunikaci s rakouskou policií. Jeden existující problém ve spolupráci byl způsoben spíše postojem státního zástupce na rakouské straně a neměl nic společného s přístupem rakouských kolegů ke spolupráci.

Ve spolupráci s Rakouskem tedy jednoznačně převažují tradičně dobré styky přes styčného důstojníka a přímé kontakty. Její úroveň považuje NPC za dobrou.

RUMUNSKO

Pro vztahy s Rumunskem platí v podstatě stejné hodnocení jako v roce 2004. Výměna informací se v roce 2005 omezila spíše jen na poskytování informací obecného a statistického charakteru. To nic nemění na skutečnosti, že NPC velice kladně hodnotí činnost rumunského policejního styčného důstojníka v Praze, s nímž udržuje velice dobré styky. Z jeho strany v závěru roku vzešla iniciativa k aktivizaci vzájemných styků v protidrogové oblasti.

RUSKO

V roce 2005 byly uskutečňovány styky s Federální protidrogovou službou Ruské federace výhradně prostřednictvím styčného důstojníka Policie České republiky v Rusku. Jednalo se o tři dožádání obecného charakteru a zcela zde chybí spolupráce v operativní oblasti, stejně jako v přípravném řízení trestním. Spolupráce s orgány ministerstva vnitra Ruské federace se výrazně omezila vzhledem k novému rozdělení kompetencí s Federální protidrogovou službou. Ta, jak se zdá, má nyní na mezinárodní spolupráci v protidrogové oblasti v Rusku monopol. Úroveň spolupráce nelze označit ani za uspokojivou. Na konci roku ruská strana projevila zájem o návštěvu své delegace v Praze a o podepsání memoranda o porozumění a meziresortní smlouvy. Jednání v této věci pokračují. Mohlo by možná jít o jistý impuls ke zlepšení nepříliš utěšeného stavu spolupráce s Ruskem.

SEVERSKÉ ZEMĚ

Severské země představují názornou ukázkou toho, že úroveň spolupráce po odvolání styčného důstojníka prudce poklesne. Oproti předchozím létům se spolupráce se severskými zeměmi v roce 2005 omezila jen na ojedinělé výměny informací s Dánskem a se Švédskem. S Dánskem šlo o jeden případ, se Švédskem o tři případy za rok. Pracovníci NPC se přitom snažili využívat přímých styků navázaných dříve v období, kdy v Praze sídlil styčný důstojník pro severské země. Dřívější úroveň styků ovšem znamenala zřetelný pokles. Nicméně je nutno ocenit snahu severských kolegů dříve vybudované styky udržet, byť na méně intenzivní úrovni.

SLOVENSKO

V roce 2005 byl zaznamenán výrazně pozitivní posun ve spolupráci se Slovenskem. Významnou úlohu v tomto směru sehrává činnost slovenského styčného policejního důstojníka při velvyslanectví v Praze. Přes něj je zprostředkována výměna informací, a to na úrovni jednotlivých realizovaných případů na obou stranách i ohledně obecných zpráv a statistických údajů. Pro jeho kontakty s NPC je typický aktivní přístup, pružnost a neformálnost.

V roce 2005 byly udržovány rovněž přímé styky s Národní protidrogovou jednotkou v Bratislavě. Rozvíjela se také přeshraniční spolupráce. Bylo tomu tak u ostravské expozitury NPC, která spolupracuje s pobočkou slovenského útvaru pro boj s organizovaným zločinem v Žilině. Na základě přímých styků se slovenskými kolegy proběhla v Ostravě úspěšná operace. Výměna informací se slovenskými kolegy proběhla i v operaci Albi na expozituře NPC v Českých Budějovicích nebo v operaci Mazec na expozituře NPC v Ústí nad Labem. I. oddělení NPC spolupracuje se slovenskou celní správou v operaci Grenza. Ve vzájemné spolupráci jsou otevřené dveře oboustranně i mezinárodní právní pomoci.

Spolupráce se slovenskou stranou navazovala na historicky tradiční dobré vztahy a lze ji hodnotit velmi kladně.

SPOJENÉ KRÁLOVSTVÍ VELKÉ BRITÁNIE A SEVERNÍHO IRSKA

Nebylo rozhodně náhodou, že ředitel NPC ocenil v roce 2005 Plaketou NPC za mezinárodní spolupráci styčného důstojníka pro organizovaný zločin při velvyslanectví Spojeného království Velké Británie a Severního Irska v Praze. Ve vztahu ke Spojenému království

došlo prostřednictvím styčného důstojníka k výraznému nárůstu objemu výměny informací. V roce 2005 NPC s britskou stranou spolupracovala například v kokainových operacích Atila a Veterán na I. oddělení, v dalším případě obchodu s kokainem zpracovávaném expoziturou NPC Brno, v případě obchodu s metamfetaminem vedeným na expozituře NPC v Plzni a v operaci Mazec na expozituře NPC v Ústí nad Labem. V těchto případech nešlo o typicky jednorázovou výměnu informací, ale o dlouhodobou vzájemnou spolupráci.

Existují tedy předpoklady pro velice pružnou a rychlou oboustrannou operativní spolupráci. Za příznačné lze označit i to, že se na NPC dvakrát obrátily územní útvary Policie České republiky s žádostí o zprostředkování kontaktu s britskou stranou přes styčného důstojníka v Praze, protože jiné kanály přenosu informací nefungovaly dostatečně spolehlivě. NPC žádostem pochopitelně vyhověla, stejně jako britský styčný důstojník.

SPOJENÉ STÁTY AMERICKÉ

Spolupráce s USA si zachovala svou trvale dobrou úroveň. Probíhala zejména v oblasti výměny operativních informací a spolupráce v této oblasti. Nicméně zůstává faktem, že v roce 2005 se nepodařilo s americkou protidrogovou službou DEA uskutečnit společné vyšetřování toho druhu, jakým byla v roce 2004 operace týkající se mezinárodního obchodu s extází. Přesto úroveň spolupráce a komunikace s DEA hodnotí NPC jako velice dobrou.

SRBSKO A ČERNÁ HORA

Ve vztahu k tomuto soustátí sehrála výrazně kladnou roli návštěva delegace NPC v Srbsku a Černé Hoře v roce 2005, spolupráce po této návštěvě je vcelku na velmi uspokojivé úrovni. Probíhá zatím sice spíše na úrovni výměny informací k jednotlivým případům, má však perspektivu dalšího rozvoje s ohledem na to, že občané Srbska a Černé Hory patří k osobám, zapojeným do obchodu s drogami i na území České republiky. Úroveň spolupráce hodnotí NPC jako uspokojující a zlepšující se.

ŠPANĚLSKO

Spolupráce se Španělskem měla v roce 2005 výrazně epizodický charakter. Jednalo se o dvě dožádání NPC, z nichž jedno zůstalo zcela bez odpovědi. Tato fakta potvrzují, že spolupráce se Španělskem nedosahuje příliš uspokojivé úrovně.

V roce 2005 se zúčastnili dva příslušníci NPC mezinárodního kursu v oblasti drog ve španěl-

ském policejním centru v Madridu. Kurs měl standardní úroveň obvyklou u podobných mezinárodních akcí a umožnil navázání určitých nových kontaktů s kolegy v zahraničí.

ŠVÝCARSKO

Švýcarsko v roce 2005 představovalo další případ partnerské země, kde došlo k významnému nárůstu výměny informací a spolupráce prostřednictvím policejního ataše při velvyslanectví v Praze. Díky jemu představuje Švýcarsko spolehlivého a aktivního partnera pro spolupráci. U Švýcarska je příznačné, že převažují dožádání ze švýcarské strany. Spolupráce se zaměřuje především na nelegální obchod s heroinem. V průběhu roku 2005 se však vzájemná výměna informací týkala rovněž například problému obchodu s kokainem nebo činnosti nigerijských zločineckých struktur. Spolupráce se Švýcarskem má trvale velmi dobrou úroveň.

UKRAJINA

Spolupráce s Ukrajinou v roce 2005 probíhala prakticky výhradně prostřednictvím prvního tajemníka velvyslanectví v Praze. To souvisí se specifickým stanovením kompetencí ohledně mezinárodního obchodu s drogami na Ukrajině. Proto je také ke kontaktu s orgány ministerstva vnitra Ukrajiny jen minimálně využíván styčný důstojník Policie České republiky v Kyjevě. Tento český styčný důstojník však udržuje s NPC dobré styky a poskytuje obecné informace z drogové oblasti na Ukrajině.

Spolupráce se týkala výměny informací k jednotlivým případům, zejména v oblasti kontroly obchodu s prekursory. Společně realizovaného případu nebylo zatím dosaženo. Přesto úroveň spolupráce hodnotí NPC jako dobrou. Existuje zde perspektiva i pro další a organizačně náročnější spolupráci v protidrogové oblasti.

INTERPOL

I v roce 2005 pochopitelně NPC využívala služby Interpolu. Platí to zejména o těch zemích, kde nemá Česká republika policejní styčné důstojníky ani přímé kontakty. Stejně tak NPC využívá i určitých standardních postupů v rámci Interpolu, jako jsou situační zprávy a mezinárodní zatykače. Pro operativní spolupráci a pro výměnu citlivých informací se však nejvíce sítí Interpolu jako vhodná. Tradiční problémy jsou s pomalostí a nepružností této sítě. Pracovníci z výkonných oddělení a expozitur NPC tedy zcela pochopitelně dávají přednost jiným kanálům spolupráce. Nicméně tam, kde je to potřebné, spolupráce s Interpolem probíhala a bude probíhat na víceméně standardní úrovni.

EUROPOL

Členství České republiky v Evropské unii trvá necelé dva roky, členství v Europolu o málo víc než jeden rok. Zapojení NPC do mezinárodní spolupráce v oblasti drogové trestné činnosti se prolíná celou její historií od roku 1991. V průběhu 15 let si NPC vytvořila silné vazby v této oblasti činnosti a tak pouze pomalu upouští od přímých forem spolupráce. Europol je dnes Policií České republiky jednoznačně definován jako hlavní partner i komunikační kanál pro policejní spolupráci. Tato oblast činnosti bude v krátké době upravena interním aktem řízení, který ještě více posílí postavení Europolu v oblasti mezinárodní spolupráce. NPC ovšem již participuje na činnosti Europolu v rámci několika analytických pracovních svazků (AWF).

Tam, kde NPC z důvodu rychlosti a flexibility spolupráce, tedy zejména u probíhajících operací, potřebuje jednoznačně definovaného konkrétního zahraničního partnera, upřednostňuje přímý osobní kontakt s následným poskytováním informace cestou centrálního pracoviště Europolu. NPC zavedla v podstatě současně se vstupem do Europolu také systém hodnocení informací 4 x 4 pro zvýšení jejich využitelnosti a kompatibility s informacemi zahraničních partnerů.

V roce 2005 kanály prostřednictvím Europolu nepředstavovaly na NPC skutečně nijak preferovanou cestu spolupráce se zahraničními partnery. Důvody pro to jsou čistě praktické. Především spojení přes Europol probíhá přes příliš mnoho stupňů, dokonce přes více stupňů než u Interpolu. Od dožadujícího jde informace na národní jednotku Europolu, odtud k českému styčnému důstojníkovi v centrále Europolu, od něj ke styčnému důstojníkovi dožadované strany v této centrále, od něj k národní jednotce Europolu v dožadované zemi a teprve odtud k policejnímu útvaru v dožadující zemi, který bude dožadání vyřizovat. Tím, že informace prochází příliš mnoha stupni, dochází především ke zpomalení jejího přenosu a také k částečné ztrátě její přesnosti. Dále pak většinou síť Europolu

trvá na zprostředkování informace v průběhu celého procesu spolupráce. Neumožňuje to, co nám poskytují styční důstojníci, totiž navázání přímého kontaktu s partnery v dožadované zemi. Hlavně u společně vyšetřovaných případů na obou stranách tak vzniká překážka pružné spolupráce. Podle praktických zkušeností NPC na rozdíl od styčných důstojníků není síť Europolu schopna účinně pomoci při vyřizování žádostí o mezinárodní právní pomoc tam, kde z druhé strany není vyřízení pomoci také chápáno jako priorita nebo alespoň nutnost.

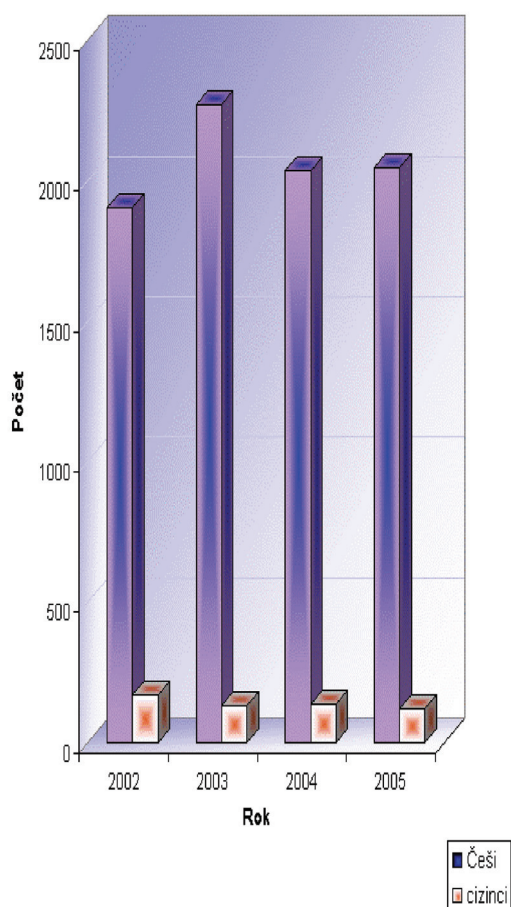
I přes tyto výhrady uznává NPC, že Europol disponuje zejména velkou a nezastupitelnou analytickou kapacitou. V tomto směru má spolupráce v jeho rámci značný význam. Proto se také NPC v roce 2005 podílela na pěti analytických pracovních svazcích, vedených centrálou Europolu v Haagu. Jsou to AWF Mustard, Cola, Copper, Synergy a Islamic Terrorism a dále pak činnost v rámci úkolové skupiny Stela. Aktivnější byla účast NPC v AWF Mustard, Cola, Copper a Synergy. U AWF Islamic Terrorism se účast omezila jen na nepříliš častou korespondenci. Proto NPC v roce 2006 od účasti v tomto AWF upouští, a to i se zřetelem na to, že nejde specificky o problematiku drog. Hodnocení praktické využitelnosti účasti NPC v AWF na I. oddělení, které ji zajišťuje, se zdá však být poněkud rozpačité. Účast na schůzkách v Haagu v neposlední řadě představuje také velkou zátěž pro limitované rozpočtové prostředky na zahraniční služební cesty u útvaru. Poněkud lépe se z praktického hlediska jevila účast NPC v úkolové skupině (Target Group) Stela, a to zejména s přihlédnutím k výrazné iniciativě německého Spolkového kriminálního úřadu (BKA) v této věci. Zdá se, že participace NPC v této konkrétní akci Europolu by v nejbližší budoucnosti mohla mít skutečný praktický význam. Rozhodně zajímavý zdroj informací pro NPC představovaly v roce 2005 obecné analytické materiály Europolu, zejména pak EU Organised Crime Report.

ČESKÁ REPUBLIKA 2005
– STATISTICKÉ ÚDAJE V OBLASTI OPL

Realizace	1888
Pachatelé	2163
Neznámí pachatelé	244

Česká republika – porovnání počtu pachatelů

	Češi	cizinci
2002	1903	168
2003	2272	130
2004	2037	135
2005	2044	119

Česká republika – porovnání počtu pachatelů

Národnost, země původu	počet
alžírská	2
americká	1
angolská	1
Bosna a Hercegovina	1
britská	1
bulharská	2
česká	2044
francouzská	1
chorvatská	2
irácká	1
irská	2
italská	3
jihoafrická	1
jugoslávská	18
maďarská	1
makedonská	9
mexická	1
moldavská	1
německá	2
nigerijská	9
nizozemská	2
portugalská	1
ruská	2
slovenská	18
Středoafriická republika	1
španělská	5
švýcarská	1
ukrajinská	2
vietnamská	28

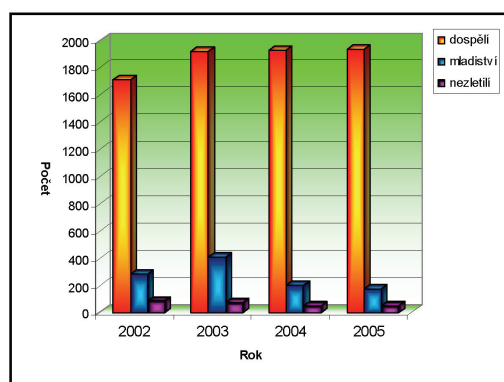
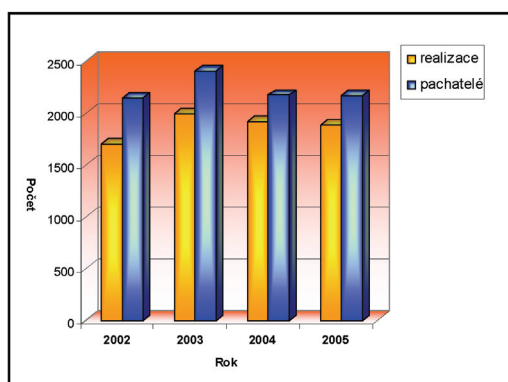
Česká republika – ceny OPL 2005

OPL	cena v Kč/gram		cena v Kč/gram	
	pouliční prodej ¹⁾	ø ²⁾	prodej ve velkém ¹⁾	ø ²⁾
Amfetamin (g)	600–1000	942	500–8006	50
Diazepam (tbl)	5	5		
Extáze (tbl)	80–500	212	40–200	113
Hašiš	150–500	245	50–250	142
Heroin	500–2000	1089	400–1200	780
Braun (1ml)				
Kokain	1500–3000	2264	1500–2300	1758
LSD/Halucinogeny	70–300	181	50–200	107
Marihuana – 1 joint	10–50/joint	27		
Marihuana ³⁾	20–350	167	20–250	102
Metamfetamin	400–2000	1017	300–1000	713
Toluen (kg)	60–75	68		
GHB (dávka)	50	50		
Subutex 2 mg	100–250	190	200	200
Subutex 8 mg	250–600	375		

¹⁾ rozpětí cen dle údajů uvedených jednotlivými okresy

²⁾ průměr vypočítaný ze všech cen uvedených jednotlivými okresy

³⁾ cena za gram bez ohledu na procento účinné látky – nelze rozlišit

**Rozdělení počtu zahájených skutků (§ 160 tr. zákona) NPC v roce 2005
s ohledem na stanovení trestního zákona**

§ TRESTNÍHO ZÁKONA

měsíc	187/1	187/2a	187/2b	187/3a	187/3b	187/3c	187/4a	187/4b	187/4c
LEDEN	1					4			1
ÚNOR		10							4
BŘEZEN		2		4					9
DUBEN		4							18
KVĚTEN		9							5
ČERVEN		4							
ČERVENEC		1							
SRPEN									1
ZÁŘÍ		3							
ŘÍJEN		4							1
LISTOPAD		1							15
PROSINEC									4
CELKEM	1	38	0	4	0	4	0	0	58

měsíc	187a/1	187a/2	188/1	188/2a	188/2b	188/2c	188a/1	188a/2a	188a/2b
LEDEN		1							
ÚNOR									
BŘEZEN	2								
DUBEN									
KVĚTEN	4	1							
ČERVEN									
ČERVENEC									
SRPEN									
ZÁŘÍ		1							
ŘÍJEN									
LISTOPAD									
PROSINEC									
CELKEM	7	2	0	0	0	0	0	0	1

§	Počet
187	105
187a	9
188	0
188a	1

NPC – 2005 Počet realizací a pachatelů – dle měsíců

	realizace	pachatelé
Leden	3	10
Únor	4	14
Březen	5	15
Duben	2	27
Květen	3	14
Červen	2	4
Červenec	1	1
Srpen	1	1
Září	2	3
Říjen	4	6
Listopad	3	16
Prosinec	2	4
CELKEM	32	115

Česká republika – porovnání počtu, realizací a pachatelů

	realizace	pachatelé	NP
2002	1698	2140	231
2003	1993	2402	232
2004	1913	2172	305
2005	1888	2103	244

	dospělí	mladiství	nezletilí
2002	1708	279	84
2003	1921	409	72
2004	1929	195	48
2005	1938	175	50

**Přestupky na úseku ochrany před alkoholismem a jinými toxikomaniemi
– § 30 odst. 1 písm. j) z. č. 200/1990 Sb.**

Název útvaru	Počet přestupků	Projednáno ve správním řízení	Napomenutí	Pokuta	Zákaz činnosti	Propadnutí věci	Odloženo, zastaveno nebo postoupeno jinému orgánu	Dosud nevyřízeno	Předáno orgánům činným v trestním řízení	Pokuty – celkem Kč
Správa hl. m. Prahy	77	26	7	19	0	28	41	12	2	43 500
Správa Středočeského kraje	56	32	3	29	0	22	23	10	1	64 500
Správa Jihočeského kraje	34	23	0	24	0	24	9	4	0	21 000
Správa Západočeského kraje	68	44	1	40	0	38	20	15	1	99 600
Správa Severočeského kraje	143	55	9	36	0	22	95	15	2	31 100
Správa Východočeského kraje	167	102	13	89	0	51	44	30	0	138 600
Správa Jihomoravského kraje	244	165	2	144	0	154	81	25	0	452 900
Správa Severomoravského kraje	97	56	10	43	0	53	40	7	3	58 700
CELKEM	886	503	45	424	0	392	353	118	9	909 900

VÝROČNÍ ZPRÁVA

MEZINÁRODNÍHO VÝBORU PRO KONTROLU DROG (INCB)

2006

Informační středisko OSN Praha

INCB VYZÝVÁ KE ZMĚNĚ PŘÍSTUPU V RÁMCI PROGRAMŮ ALTERNATIVNÍHO ROZVOJE

PRAHA, 1. března 2006 (Inf. centrum OSN) – Mezinárodní výbor pro kontrolu drog (INCB) dnes zveřejnil výroční zprávu, ve níž vyzývá mezinárodní společenství k přehodnocení programů tzv. alternativního rozvoje, aby efektivněji fungovaly jako strategie pro kontrolu drog. Alternativní rozvoj, který před třiceti lety začal nahrazováním nelegálních osiv, je proces prevence a omezení pěstování narkotik, jako např. opia nebo koky, prostřednictvím specifické rozvojové politiky venkova. Ze zprávy INCB vyplývá, že tento přístup nebyl vždy úspěšný.

Výbor sice zmiňuje případy, v nichž programy alternativního rozvoje přispěly k úspěšnému omezení nelegálního pěstování plodin pro výrobu omamných látek, poukazuje však na hlavní slabiny těchto programů. Existující programy alternativního rozvoje se často soustřeďují pouze na nahrazení problematické plodiny a nikoli na zajištění nových možností legální obživy. Omezují se rovněž na izolované projekty místo na celkovou hospodářskou situaci té které země; neberou v úvahu mezinárodní obchodní podmínky a opomíjejí městské oblasti a problematiku zneužívání drog.

„Tento úzký a mechanický přístup nemá požadovaný efekt,“ uvádí Hamid Ghodse, prezident INCB. „Skutečně komplexní koncept alternativního rozvoje by měl zahrnovat nejen pěstování alternativních plodin, ale také rozvoj dopravy a infrastruktury, vzdělání, zdravotnické péče, bezpečnosti, stability a dobrého vládnutí,“ dodal. Alternativní rozvoj má poskytovat komplexní legální alternativy lidem, jejichž jedině živobytí dosud pocházelo z prodeje drog.

Realizace partikulárních projektů alternativního rozvoje v izolovaných venkovských oblastech nemá požadovaný dopad na kontrolu drog ve větším měřítku, uvádí zpráva INCB. Rozvojové programy by se měly vymanit ze současného přístupu „projekt od projektu“ a stát se komplexními tak, aby zahrnovaly více hráčů na

místní, státní i mezinárodní úrovni. „Programy alternativního rozvoje mohou mít významný dopad na světový problém produkce drog jedině tehdy, stanou-li se mnohem obsáhlejšími a budou-li se zabývat potřebami dalších skupin, jichž se zneužívání drog týká,“ uvádí profesor Ghodse.

INCB zdůrazňuje, že je nutné brát v úvahu dlouhodobou udržitelnost legální obživy, zejména s ohledem na mezinárodní tarify a obchodní podmínky. Členské státy INCB by měly při vytváření svých domácích i mezinárodních obchodních politik usnadňovat přístup produktům alternativního rozvoje na trh.

Principy alternativního rozvoje by se měly v širším smyslu aplikovat jak na venkově, tak i ve městech. To by vzhledem k symbiotické povaze vztahu mezi nabídkou a poptávkou přineslo větší užitek, než když jsou realizovány pouze v jedné z těchto oblastí.

PAŠOVÁNÍ DROG POŠTOU

Výbor ve své výroční zprávě apeluje na vlády států, aby posílily národní zákonodárství a dohléd nad příchozí a odchozí mezinárodní poštou. Stále častěji představuje pašování drog poštou hrozbu prosazování zákonů. V souvislosti s efektivnější kontrolou zásilek výbor doporučuje dozor nad provozovny společností zabývajících se doručováním mezinárodní pošty i omezení

počtu vstupních bodů pro mezinárodní poštovní balíky. V uplynulých pěti letech došlo na celém světě ke zvýšení pašování drog touto cestou. Kromě kokainu a heroinu se poštovním systémem pašují i lékařské přípravky obsahující mezinárodně kontrolované látky a nelegální drogy, jako jsou extáze (MDMA) a GHB (gammahydroxybutyrát, známý také pod názvem fantezie).

Extáze i GHB jsou oblíbené zejména mezi mladými lidmi. Často se prodávají v nočních klubech a barech nebo na večírcích. Kromě chemické stimulace extáze údajně potlačuje potřebu jíst, pít či spát. Tato droga „zkratuje“ signály do mozku informující o tělesné teplotě, a tak může u svých uživatelů na tanečních večírcích způsobit dehydrataci a přehřátí organismu. GHB je zase známá svým sexuálníím účinkem.

MNOŽÍ SE VÝROBNY PERVITINU

Mezinárodní výbor pro kontrolu drog bije na poplach ohledně prudkého zvýšení nelegální výroby pervitinu. Kromě vysokého nárůstu v Severní Americe a Jihovýchodní Asii se nelegální výroba pervitinu šíří i v dalších oblastech Afriky, Východní Evropy a Oceánie. Tento trend podporuje možnosti překupníků získávat efedriny a pseudoefedriny, klíčové prekurzory pervitinu, z nelegálních distribučních kanálů.

EVROPA

Největším problémem v Evropě zůstává i nadále marihuana. V uplynulém roce ji zneužívalo na 30 milionů Evropanů. Přibližně 15 procent patnáctiletých studentů v členských státech Evropské unie užilo konopí více než čtyřicetkrát za rok. Mezi země, kde se konopí užívá nejvíce, patří Česká republika, Francie, Irsko, Švýcarsko a Velká Británie. Konopí se stále pěstuje v několika evropských zemích, zejména v Albánii a Nizozemsku. Stále stoupá i celkový objem kokainu zadrženého v Evropě. Z růstu poptávky po léčení osob závislých na této droze vyplývá, že užívání kokainu je v Západní Evropě zřejmě obecně rozšířené. Průzkumy ukazují, že užívání

kokainu se stále šíří mezi mladými lidmi v Dánsku, Německu, Španělsku a Velké Británii, stejně jako v některých oblastech Rakouska, Řecka, Irska a Itálie. V specializovaných léčebnách v Nizozemsku a Španělsku je kokain v současné době po heroinu druhou nejčastěji uváděnou drogou.

Téměř veškerý heroin dostupný na nelegálním trhu v Evropě pochází z Afghánistánu. Výrazně stoupl i pašování afghánského heroinu do Ruské federace. Celkový objem zadrženého heroinu v této zemi dosáhl v roce 2004 rekordní úrovně 3,8 tuny. I přes zvýšenou dostupnost heroinu je však trend užívání této látky ve většině zemí Západní Evropy stabilní či klesající. Několik evropských zemí nadále zásobuje svět extází. Odhaduje se, že na 80 procent extáze užívané na celém světě pochází z nelegálních laboratoří v evropských zemích. Extáze se z Evropy pašuje do Austrálie, Kanady, Japonska a Jižní Ameriky. Zdá se, že na vzestupu je i nelegální výroba amfetaminu, přičemž hlavním zdrojem této látky je Nizozemsko, následované Polskem a Belgií.

Nelegální výroba pervitinu v Evropě se nadále omezuje na Českou republiku a některé pobaltské státy. Česko spolu s Litvou a Francií také patří mezi státy, kde nejčastěji dochází ke zneužívání sedativ.

CENTRA PRO APLIKACI DROG

Při příležitosti zveřejnění výroční zprávy Mezinárodní výbor pro kontrolu drog opětovně vyjádřil svůj odmítavý postoj vůči centrům pro bezpečnou aplikaci drog (drug injection rooms). Tato zařízení, kde je možné užívat nelegálně získané drogy, usnadňují nezákonné užívání mezinárodně kontrolovaných látek a jsou v rozporu s ustanoveními mezinárodních smluv o kontrole drog. Tato centra porušují hlavní principy těchto úmluv, zejména zásadu, že užívání drog by se mělo omezovat na lékařské a vědecké účely. Výbor vyjádřil hlubokou lítost nad tím, že Norsko otevřelo takovou místnost v lednu 2005, a vyzval vlády, aby učinily okamžité a nezbytné kroky k zajištění plné realizace mezinárodních smluv o kontrole drog.

JINÉ TABLETY – „DUHOVKY“

Počátkem roku 2005 se postupně v celé Evropě začaly objevovat zvláštní tablety, které byly na diskotékách a rave-parties nabízeny jako extáze. Podle svého vzhledu se jim začalo říkat „duhovky“ nebo „prskavky“, což bylo dáno různobarevnými tečkami v krémově zbarvené tabletě bez jakéhokoli loga – viz obr. 1. Oproti běžným tabletám užívaným na tanečních párty jsou tyto tablety zvláštní nejen svým zbarvením, ale i svými rozměry – průměr 9 mm, výška 3 mm a hmotnost cca 250 mg.

Téměř okamžitě všechny Evropské protidrogové jednotky postupně hlásily záchyty těchto tablet, a to i ve větším množství: Francie 5115 tablet, Finsko 25 300 tablet, Německo v 19 záchytech 13 000 tablet, Maďarsko ve 12 záchytech 81 040 tablet, Norsko ve 4 záchytech 10 000 tablet, Česká republika 549 tablet apod.

V České republice byl záchyt těchto tablet zjištěn koncem května 2005 v Praze. Provedenou expertízou v Kriminologickém ústavu Praha bylo zjištěno, že tablety neobsahují žádnou látku uvedenou v příloze zákona č. 167/1998 Sb. Na základě dalšího zkoumání a informací ze zahraničí byla zjištěna přítomnost látky **1-(3-chlorofenyl) piperazin (mCPP)**.

Látka mCPP samozřejmě není nijak nová a v současné době ji distribuuje např. firma Aldrich, která prodává 25 g této látky za 51,1 Euro. Tuto látku lze získat ve formě prášku nebo roztoku a její čistota se pohybuje mezi 95–98 %. Ve farmakologii je tato látka účinným metabolitem trazodonu (resp. nefazodonu), který je např. hlavní účinnou látkou humánního léčivého přípravku (HLP) TRITTICO AC, který je v ČR registrován (vázan na recept) a řadí se do indikační skupiny psychofarmak a antidepresiv. Používá se při léčbě depresí různé etiologie, poruch spánku nebo sexuálních dysfunkcí neorganického původu. Díky svému složení mají duhovky prakticky stejné účinky na lidský organismus jako léčiva obsahující trazodon (resp. nefa-

zodon). Z toho hlediska je tedy možné považovat tyto tablety především za psychofarmaka.

Zneužívání této látky může představovat pro lidské zdraví značné ohrožení. Duhovky sice nejsou drogou ve smyslu našeho právního zákona, ale jejich nebezpečí spočívá především v tom, že jsou na diskotékách prodávány jako extáze a konzumenti je mohou považovat za tzv. slabší extázi, a následně proto může dojít k předávkování.

Pro mnoho lidí je slovo extáze spojováno pouze s účinnou látkou MDMA. Tento pojem podle odborníků je však mnohem širší a zahrnuje všechny nezákonně vyráběné lékové přípravky (tablety, kapsle, želatinové tobolky, čípky atd.) obsahující látky, které podléhají kontrole nebo jsou zakázány zákonem.

V poslední době se začínají objevovat tablety obsahující jiný derivát phenethylaminu (PEA), než je MDMA, a setkáváme se i s případy výskytu látek úplně jiných, které patří do skupiny tryptaminů a piperazinů. Takovéto tablety se někdy souhrnně označují termínem „designer drugs“.

Do této skupiny „drog“ patří i 1-(3-chlorofenyl)piperazin (mCPP). Slovo droga dáváme záměrně do uvozovek, protože látka mCPP není uvedena v žádné z příloh zákona č. 167/1998 Sb. O „droze“ zde mluvíme hlavně proto, že v ČR

není registrován žádný humánní léčivý přípravek, který by přímo tuto látku obsahoval.

Postupně bylo šetřením v několika státech Evropy zjištěno, že uvedenou látku mCPP neobsahují jen již známé duhovky, ale tato látka se vyskytla i v dalších tabletách s logem Rolls Roys, Three links, Lacoste crocodile, Versace a kapsle – viz obr. 2.

Na podzim roku 2005 se nizozemské policii podařilo zadržet několikačlenný gang, který od počátku roku 2005 vyrobil statisíce tablet.

V rámci domovních prohlídek se podařilo zajistit tabletovačku, míchací zařízení a různé suroviny nezbytné pro výrobu drogy. Tablety byly určeny především pro německý trh, kde se prodejní cena pohybuje od 2 do 15 EUR. Zájmová látka mCPP údajně pochází z Indie a dle OSN nejde o zakázanou látku. V současné době tři státy v EU připravují její omezení, jeden stát ji kontroluje, jeden stát ji registruje jako lék. V ČR nebyla poskytnuta „tržní autorizace“.

por. Bc. Miroslav HRACHOVEC – NPC

ČINNOST CELNÍCH ORGÁNŮ V OBLASTI PĚSTOVÁNÍ MÁKU SETÉHO A KONOPÍ

Počátkem roku 2005 byla celním orgánům svěřena kompetence v oblasti dozoru nad pěstováním máku setého a konopí. Po právní stránce tuto oblast upravuje zákon č. 167/1998 Sb., o návykových látkách, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o návykových látkách“), který ukládá osobám pěstujícím mák setý nebo konopí na ploše větší než 100 metrů čtverečných (dále jen „osoby“) ohlašovací povinnost. Ohlašovací povinnost má osoba i v případech, kdy mák setý nebo konopí zasela na více plochách, kdy výměry jednotlivých osetých ploch nepřesahují 100 metrů čtverečných, ale součet výměr jednotlivých ploch osetých mákem setým nebo součet výměr jednotlivých ploch osetých konopím přesahuje výměru 100 metrů čtverečných. Tuto ohlašovací povinnost měly osoby poprvé právě v pěstitelském roce 1999 vůči místně příslušnému územnímu odboru Ministerstva zemědělství, později vůči příslušnému krajskému úřadu a od roku 2005 mají osoby tuto povinnost vůči příslušnému celnímu úřadu podle místa pěstování. Seznam celních úřadů včetně jejich územní působnosti je stanoven zákonem č. 185/2004 Sb., o Celní správě České republiky, ve znění pozdějších předpisů. Zákon o návykových látkách (§ 29) ukládá ohlašovací povinnost ve třech případech. Do konce května má osoba povinnost předat místně příslušnému celnímu úřadu podle místa pěstování tzv. hlášení o osetých plochách, v průběhu vegetace a sklizně tzv. hlášení o zneškodnění máku setého, makoviny nebo konopí, a do konce prosince příslušného kalendářního roku pak tzv. hlášení o sklizni. Podle stanoviska Ministerstva zdravotnictví není nijak časově ohraničena lhůta sklizně související se zneškodněním, z čehož vyplývá, že nelze vyloučit případy, kdy i v průběhu roku 2006 může vzniknout osobám ohlašovací povinnost, která se bude vztahovat k pěstitelskému roku 2005, a přitom tato osoba nemusí mák setý nebo konopí v roce 2006 vůbec pěstovat. Takový případ nastává např. v okamžiku, kdy se osoba rozhodne zneškodnit makovinu získanou ze sklizně v roce 2005.

Ke splnění ohlašovací povinnosti slouží formulář, jehož vzor a návod k vyplnění stanoví vyhláška č. 151/2005 Sb., kterou se stanoví vzory formulářů pro hlášení osob pěstujících mák setý nebo konopí a způsob vyplňování a nakládání s uvedenými formuláři.

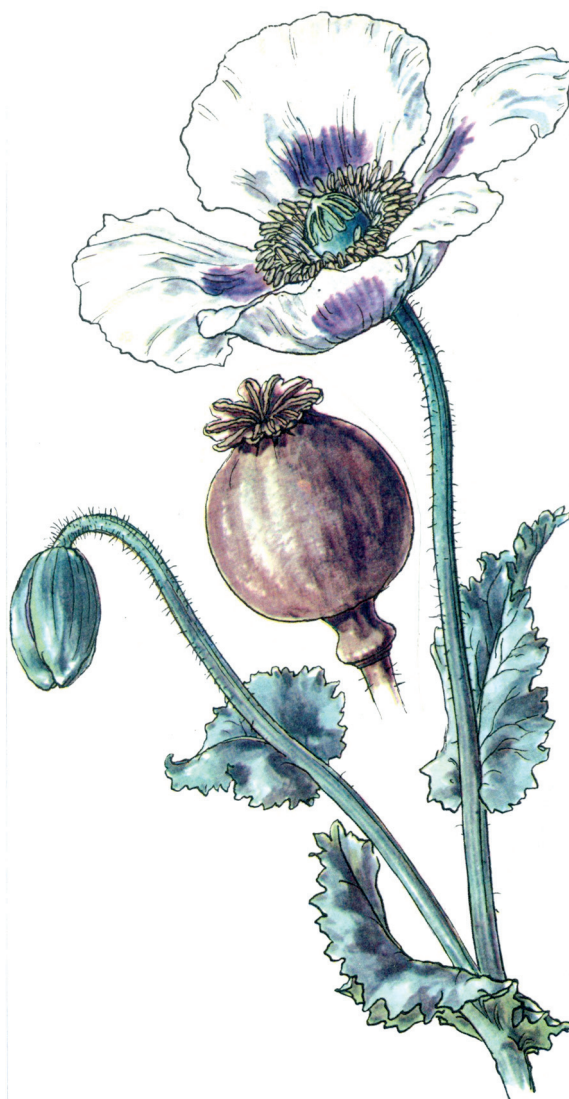
V roce 2005 se potvrdily signály, že se pěstování máku setého po velmi úspěšném pěstitelském roce 2004 bude věnovat ještě více osob, neboť počet osob pěstujících mák setý registrovaných celními orgány dosáhl v roce 2005 hodnoty přesahující 1000 osob (průměr z předchozích let činí dle statistických údajů cca 700 osob). Zároveň celní orgány obdržely hlášení od více než 20 osob pěstujících konopí seté. K uvedeným údajům však nevedla snadná cesta, neboť ne všechny osoby předaly tzv. hlášení o osetých plochách včas, tj. do konce května příslušného kalendářního roku tak, jak ukládá zákon o návykových látkách. Vedle osob, které předaly hlášení o osetých plochách opožděně v řádu týdnů, v některých případech i měsíců, se objevila i skupina osob, jež předaly příslušné hlášení až po předchozí výzvě celního úřadu, který na základě vlastních poznatků a kontrolní činnosti takové osoby zjistil. Lze konstatovat, že převážná část pozdních předání hlášení byla způsobena změnou legislativy k 1. 1. 2005 a zřejmě nedostatečnou informovaností pěstitelské veřejnosti o této změně, přestože Celní správa ČR v této oblasti vyvinula nemalé úsilí. Vzhledem k těmto zásadním legislativním změnám v oblasti pěstování máku setého tak celní orgány postupovaly v souvislosti s těmito případy v prvním roce výkonu svěřených kompetencí vůči osobám s určitou přípustnou mírou tolerance.

Hladký a bezproblémový průběh nemělo v roce 2005 ani praktické uplatňování a plnění ohlašovací povinnosti o zneškodnění máku setého a makoviny, kterou v tomto roce měly osoby plnit poprvé. V rámci této povinnosti jsou osoby povinny v průběhu vegetace a sklizně předat hlášení o zneškodnění plochy oseté mákem setým nebo konopím, popřípadě o zneškodnění makoviny, a to nejpozději pět dnů před provedením zneškodnění. Taková povinnost pro osoby nastává například v případě, kdy osetou plochu zasáhne krupobití, přívalový déšť nebo porost máku setého nedostatečně vzejde, nebo je napaden škůdci a osoba se rozhodne takový pěstovaný porost zneškodnit. Samotné zneškodnění pak ve většině případů proběhne zaoráním na poli. Povinnost předat hlášení o zneškodnění makoviny má však i ta osoba, která se rozhodne sklídit pouze semeno máku, kdy makovina zůstává po oddělení semene máku na sklizeném poli. V této oblasti však ne-

lze opomenout výjimky, kdy ohlašovací povinnost v souvislosti se zneškodněním osoba nemá, a tím je například případ, kdy se osoba rozhodne zneškodnit plochu osetou mákem setým nebo konopím v období do konce května příslušného kalendářního roku za předpokladu, že dosud nesplnila ohlašovací povinnost předáním tzv. hlášení o oseté ploše. Ohlašovací povinnost v souvislosti se zneškodněním rovněž nevzniká při tzv. komplexní sklizni, tj. v případech, kdy osoba sklízí jak semeno máku setého, tak i makovinu. I v této oblasti již celní orgány při kontrolní činnosti zaznamenaly případy nesplnění ohlašovací povinnosti, kdy byla zaznamenána zaoraná pole s mákem setým bez předchozího oznámení o zneškodnění celnímu úřadu.

V průběhu měsíce října roku 2005 zaznamenaly celní úřady signály, související s plněním ohlašovací povinnosti v rámci předávání tzv. hlášení o sklizni, a to, že některé osoby nestihnou dokončit proces sklizně do konce kalendářního roku 2005 a nebudou jim tak známy důležité údaje nezbytné ke splnění ohlašovací povinnosti podle zákona o návykových látkách. Nedokončeným procesem sklizně máku setého se rozumí případ, kdy osoba provedla sklizeň máku metodou tzv. komplexní (dvoufázové) sklizně a je zřejmé, že do konce kalendářního roku 2005 nebude uskutečněna druhá fáze sklizně, tj. oddělení semene máku setého od makoviny. Pro osoby, které nedokončily proces sklizně do konce kalendářního roku 2005, stanovilo Generální ředitelství cel pro účely splnění ohlašovací povinnosti podle ustanovení § 29 písm. c) zákona o návykových látkách, na základě stanoviska Ministerstva zdravotnictví a s přihlédnutím k ustanovení § 43 odst. 5 písm. c) a odst. 6 písm. b) zákona o návykových látkách postup, který je zveřejněn na internetových stránkách Celní správy České republiky (– odkaz „Tiskové centrum“ – Veřejná oznámení – ostatní). Podstata tohoto postupu spočívá v tom, že osoba v hlášení uvede údaje odpovídající kvalifikovanému odhadu množství sklizené makoviny a množství sklizeného semene máku setého a ve stanovené lhůtě tyto údaje doplní předáním údajů odpovídajících skutečnému množství sklizeného množství makoviny a množství sklizeného semene máku setého. Vzhledem k tomu, že podobné případy nelze vyloučit ani v pěstitelském roce 2006, lze předpokládat, že stanovený postup bude pro účely plnění ohlašovací povinnosti osob v roce 2006 v souvislosti s předáním tzv. hlášení o sklizni platit obdobně.

V rámci tohoto článku nelze opomenout ještě

dvě důležité oblasti. Jednou z nich jsou možné postihy související s nesplněním ohlašovací povinnosti podle ustanovení § 29 zákona o návykových látkách, popřípadě uváděním nepravdivých údajů v hlášeních předávaných celnímu úřadu. Na ty zákon o návykových látkách pamatuje v ustanoveních § 36 odst. 5 a § 39. Právníké osobě tak může celní úřad za nesplnění ohlašovací povinnosti uložit pokutu až do výše 500 000,- Kč, fyzické osobě pak až do výše 100 000,- Kč, v případech uvádění nepravdivých údajů v hlášení pak lze uložit pokutu až v dvojnásobné výši. Druhou oblastí je oblast kompetencí celních orgánů v oblasti pěstování máku setého. Ty pro celní orgány vyplývají zejména z ustanovení § 34 zákona o návykových látkách. Kontrolní činnosti celních orgánů v oblasti pěstování máku setého a konopí nesouvisí jen

s ověřováním údajů z přijatých hlášení na celním úřadě a v místě pěstování, ale například i s dozorem nad prováděním zneškodnění máku setého, konopí nebo makoviny, a s činností v rámci postupu při zjištění plochy oseté mákem setým nebo konopím, u které nebyla splněna osobou ohlašovací povinnost. V rámci oprávnění a při provádění kontrolní činnosti jsou celní orgány oprávněny vstupovat na pozemky, do objektů a místností, vyžadovat vysvětlení zjištěných skutečností a předložení listin a dokumentů. Naproti tomu jsou kontrolované osoby povinny strpět kontrolu a poskytnout patřičnou součinnost k jejímu provedení. Ve velké míře celní orgány při výkonu kompetencí v uvedené oblasti využívají nejen vlastních poznatků získaných v rámci provádění tzv. mobilního dohledu při výkonu činností spojených s prováděním ostatních kompetencí, tak i veřejně dostupných informací z katastru nemovitostí zveřejňovaných na internetových stránkách, ale i spolupráce s příslušnými katastrálními úřady.

Zákon o návykových látkách rovněž upravuje oblast předávání údajů z oblasti pěstování máku setého a konopí mezi orgány státní správy (Generální ředitelství cel, Ministerstvo zdravotnictví, Ministerstvo zemědělství a Policie ČR). Na základě příslušných dohod o spolupráci má Ná-

rodní protidrogová centrála dotčené a zákonem stanovené údaje k dispozici nepřetržitě.

Zákon o návykových látkách však v souvislosti s pěstováním máku setého nebo konopí definuje kromě ohlašovací povinnosti i jiné povinnosti, omezení a zákazy úzce související s pěstováním máku setého a konopí. Zákon o návykových látkách mimo jiné zakazuje získávat opium z máku setého a konopnou pryskyřici a látky ze skupiny tetrahydrokanabinolů z rostliny konopí setého (§ 15), zakazuje pěstovat druhy a odrůdy rostliny konopí (rod *Cannabis*), které mohou obsahovat více než 0,3 % látek ze skupiny tetrahydrokanabinolů (§ 24). K dovozu nebo vývozu makoviny je nezbytné mít povolení k dovozu nebo povolení k vývozu makoviny, které vydává Ministerstvo zdravotnictví. Za nesplnění této povinnosti může uložit Ministerstvo zdravotnictví pokutu až do výše 500 000,- Kč tomu, kdo doveze nebo vyveze makovinu bez dovozního nebo vývozního povolení. Toto povolení je nezbytné mít jak pro účely vývozu makoviny z České republiky do zemí mimo území Společenství, tak pro účely vývozu z České republiky do některé ze zemí Společenství. Obdobně tato povinnost platí i pro účely dovozu.

Marek CHABIČA, Generální ředitelství cel

ČÍM NÁM BYLY, NEJSOU A MOHLY BY BÝT LÁTKY NAZÝVANÉ PSYCHEDELIKA

Několik inspirací z přítomnosti i minulosti na téma nebezpečí užívání a psychotherapeutické využití psychedelík

1. ÚVOD A HISTORIE

Při psaní tohoto článku o využití psychedelických látek v psychoterapii jsem si připomněl, že psychedelika byla po dlouhou dobu v poměrně nedávné minulosti, v šedesátých a sedmdesátých letech používána v psychiatrii a psychoterapii v rámci standardního západního paradigmatu.

Jejich užití jako látek, které jsou součástí přírody, provází pravděpodobně celou historii lidstva a stěží nacházíme výjimky míst nebo kultur, kde se o používání žádné z podobných látek neví.

Patřily od pravěku k vývoji lidstva, k formování jeho vědomí i spirituality. Už člověk ve sběračském období evoluce objevoval psychedelické účinky některých rostlin a integroval je do své kosmologie. Jejich přísně ritualizované užívání bylo (a někde stále je) jedním ze způsobů, jak probudit ve vědomí určité duchovní kvality.

Součástí Eleusinských mystérií /Hofmann, A., 1995/ ve starověkém Řecku bylo požívání psychedelické látky. V tomto kontextu neměly tyto látky destruktivní účinek. Naopak, podporovaly integritu společenství:

„Pokud byly drogy (psychedelika) užívány v duchovních tradicích, byly medicínou. Nejlepší medicínou, kterou svět po tisíciletí znal. Ale pro kulturu, která se progresivně odcizovala od duchovního světa..., pro kulturu, která udělala vše pro oddělení ducha od těla, tam drogy... náš kulturní mýtus není schopen vysvětlit a není schopen integrovat“ (Achterberg, 1985).

Objevem LSD 25 spustil Albert Hofmann éru zkoumání psychiky, která přerostla daleko za hranice laboratoře a stala se novodobým kulturním jevem. Z hlediska výzkumu a snahy o ovlivnění lidské psychiky je zajímavá koincidence objevení tohoto „psychotogenu“ a následný objev chlorpromazinu, látky s anti-psychotickým efektem. Nejen tyto protichůdné tendence, ale i reflexe Alberta Hofmanna v jeho knize LSD – mé nezvedené dítě (Hofmann, 1997) ukazují, do jaké situace se LSD narodilo.

Nezachytitelnost nebo nesnadná uchopitelnost je ilustrována i množstvím názvů pro jeden typ zkušenosti. Droga, substance, medicína, svá-

tost. Nebo halucinogeny, enteogeny, mystikomimetika, oneirogeny, fantastika, psychodysleptika, psychotomimetika, psychotogeny, schizotony, modelové psychózy...

Sám dávám v tomto textu přednost tomu, mluvit o psychedelických látkách, látkách, které pomáhají lidské psychice, aby se mohla projevit (složenina slov psyché=duše a delein=zjevovat).

Historie vývoje ve světě je dostatečně známá a nebudu se jí pro nedostatek místa zabývat.

Letmý pohled na psychotherapeuticko-výzkumné užití psychedelík v naší zemi přináší následující informace. „Před druhou světovou válkou v Čechách experimentoval S. Nevole s meskalinem. Zkoumal zejména psychopatologii vnímání a náboženství,“ jak píše ve svém článku „LSD za železnou oponou“ MUDr. Milan Hausner (Hausner, M. 1993). Dle jeho názoru, jak píše dále, je „Nevoleho objev možnosti vidět čtyřrozměrně jakousi prehistorii koncepce transpersonální psychologie Dr. Stanislava Grofa“.

V časných padesátých letech začala dle Hausnera pracovat výzkumná skupina psychiatrů a biochemiků pod vedením Vojtěchovského. Patřili k ní Grof, Ryšánek, Vinař, Votava a další. Zkoumali halucinogenní látky z hlediska experimentální neurochemie, psychopatologie a spánkové deprivace. V časných šedesátých letech, jak píše Hausner, byly ustaveny dvě hlavní psychotherapeutické skupiny. Ve výzkumném ústavu psychiatrickém v Praze to byl Grof, Dytrich a Sobotkiewiczová. Druhá skupina vedená Hausnerem začala svoji práci v roce 1960 nejprve v ambulantních podmínkách a od roku 1966 Hausner, Doležal, Havlíček, Melichar a další rozvinuli na psychiatrickém oddělení v Sádské tzv. psychodysleptickou psychoterapii.

Jak píše dále Hausner, „v období rozvoje psycholytické terapie pracovalo tímto způsobem v Čechách a na Moravě 40 psychotherapeutů z řad lékařů a psychologů, registrovaných u zvláštní komise ministerstva zdravotnictví.“ (Hausner, 1993).

Hausner na oddělení v Sádské praktikoval psycholytickou terapii do roku 1974.

Svým příspěvkem ke studiu stavů navozených psychedeliky z hlediska tzv. modelových nebo

experimentálních psychóz je znám Roubíček, který pracoval v laboratořích psychiatrické kliniky UK v Praze (Roubíček, 1961).

Svým experimentálně terapeutickým přístupem přispěl též Kratochvíl (1998).

Byly tedy doby, kdy léčba psychedelickými látkami byla běžnou součástí psychiatrie a hledaly se její nejvhodnější indikace.

Tento slibný rozvoj byl v roce 1974 přerušen. Psychedelické látky se staly díky této periodě jak ve světě, tak i u nás jednou z více známých cest do změněných stavů vědomí a jsou jí ale spoň jako metafora dodnes.

Pokud vím, tak ze všech jmenovaných osobností v dalším zkoumání léčebných účinků spojených se změněnými stavy vědomí významně pokračoval zejména Stanislav Grof. Rozpoznání důležitosti změněných stavů vědomí pro léčbu a také pro výcvikovou zkušenost terapeutů jej vedlo po zákazu používání těchto látek k vytvoření ojedinělé metody, kterou je holotropní dýchání. „Holotropní dýchání je koncepčně a filozoficky odvozeno od klinické práce s psychedelickými látkami“ (Grof, 2000, str. 271).

Výcvikem v holotropním dýchání a tedy práci se změněnými stavy vědomí se učíme oceňovat všechny zásady, které byly vyvinuty v psychedelické terapii. Učí nás, jak respektování bezpečného rámce přináší dobré výsledky a jeho opominutí nebo vynechání určitých částí vede až k riziku poškození. To se týká z psychologického hlediska hlavně naší schopnosti integrovat materiál, který zkušenost přináší.

2. NĚKOLIK KLINICKÝCH PŘÍKLADŮ

Následuje několik kazuistik, které byly vybrány tak, aby ilustrovaly určité mezní oblasti práce s psychedeliky, eventuálně výskytu potíží tam, kde psychedelika sehrála důležitou roli.

Nejprve bude popsána situace nerespektování bezpečného rámce a jeho důsledky a popsána jedna z možností pomoci. Po ní následuje znám psychedelického sezení, které neplánovaně rozvinulo průběh běžné psychoterapie.

Nakonec bude prezentována kazuistika ze sedmdesátých let, která ukazuje, jak dramatické okolnosti v dobrém rámci mohou proběhnout bezpečně a přinést léčení.

2.1. Příběh muže, který nevěděl, co si dává pod jazyk

V této kazuistice bych chtěl ukázat, jak neodpovědné používání těchto látek může být ne-

bezpečné. Současně bych chtěl popsat, jak lze pomoci, když respektujeme rámec, který svou strukturou pomáhá vybudovat bezpečí.

Jako psychoterapeut pracuji s klienty převážně individuálně. Příležitostně také využívám holotropního dýchání. Mám opakovanou dobrou zkušenost s tím, že dobře vypracovaný bezpečný rámec dýchání může výrazně pomoci tam, kde předchází zkušenost např. s psychedeliky nebyla dobře integrována. Proto jsem začal připravovat klienty s nezpracovanými zážitky tohoto typu individuálně na korektivní zkušenost, která je při sezení holotropního dýchání přivede co nejblíže k negativní zkušenosti. Obvykle potřebují dokončit práci na tom, co se jim vynořilo z nevědomí a co tehdy z různých důvodů nemohli zpracovat přímo.

Za léčivé je považováno přiblížení se k původnímu prožitku, ale v nových, bezpečných podmínkách. Tak blízko, jak je to ještě bezpečné. Takovýto postup bych chtěl popsat v následujícím příběhu.

Je to jeden z nejvýraznějších příkladů „špatného tripu“, nepovedeného setu a settingu (bude popsáno později) a následujícího „flashbacku“. Odehrál se před mnoha lety v klubu RADOST.

Klient přišel těsně před Vánocemi. Byl za mnou poslán do krizového centra RIAPS s očekáváním, že budu rozumět jeho příznakům, protože pracuji se změněnými stavy vědomí.

Vypráví, že se mu stalo něco velmi divného, čemu nemůže sám porozumět.

Hlavním příznakem je, že nemůže vůbec spát, když zavře oči, začnou se mu na očním pozadí hned tvořit obrazce. Tři noci bděl, pak se mu udělalo černo před očima a usnul. Probudil se v šoku. Během dne má pocit těžké hlavy, necítí se být v těle, cítí se být „mimo“. V práci se nedokáže soustředit, ani si nepřečte článek v novinách. Je to stav, jakoby se na sebe díval z dálky. Děsí ho, že by zůstal v tomto stavu pohledu na sebe zvenčí. Mluví o tom, jak by to vadilo jeho dívce, se kterou žije a která se mu snaží pomáhat.

Se současnou situací propojuje to, že před 2,5 lety si vzal v klubu Radost „trip“. Popisuje, jak k tomu došlo. Přišel tam sám a za chvíli k němu přistoupil kamarád a řekl mu, dej si tohle pod jazyk a uvidíš. Dal si to pod jazyk, kamarád zmizel a jemu se začaly dít věci, o kterých před tím neměl ani tušení. Začal vidět umírající a mrtvé lidi, zamrzlé v ledu, bylo mu špatně, měl strach z toho, že už v tom světě hrůzy zůstane navždy, snažil se zalézt někam do rohu, ale

nešlo uniknout. Po 6 hodinách to konečně přešlo a on šel do práce. Ani v průběhu zážitku ani později o tom s nikým nemluvil. Před tím ani potom neměl žádnou zkušenost s psychedeliky.

Po 2,5 letech si s kamarádem zakouřil marihuanu a když jel autem domů, spustilo se opakování části zážitku spojené s tím, že se ve světle reflektorů začaly snášet vločky sněhu. Nabízí se podobnost se stroboskopickým efektem, který byl v té době v Radosti používán.

Začali jsme pracovat na příznacích na různých úrovních. Jednou byla práce s tělem – propojení těla a hlavy. Druhá úroveň práce vedla k pokusu o změnu rámce, ve kterém tentokrát vstoupí do změněného stavu vědomí. Jeho kamarád, který mu dal v Radosti trip mezitím náhodou přišel na holotropní dýchání, takže jsem ho znal. Pozval jsem oba na konzultaci a vznikl nápad, jak celou situaci dobře společně zakončit. Rozhodli se, že spolu půjdou na holotropní dýchání a ten, kdo pomohl spustit negativní zážitek, bude teď tím, kdo bude sitrovat, bude tedy v roli toho, kdo pomáhá vytvářet bezpečný rámec, tj. antidotum toho, co se stalo.

Příběh ukazuje možné důsledky psychedelického zážitku, ve kterém se vyskytují snad všechny rizikové faktory. V takových „sezeních“, „bad trips“ se nemůže zcela rozvinout to, co látka v psychice aktivuje. Nedokončení vyvolaného procesu, jeho potlačení a znovuoobjevení vykazuje různé projevy úzkosti až po stavy paniky, které jsou popisovány jako flashback. Jde o znovuoobjevení zážitku, nejčastěji některé jeho nepříjemné části, na základě podnětu, který nemusí mít k původní situaci žádný na první pohled zřejmý vztah. Flashback se může objevit i s velkým časovým odstupem.

Flashback je jeden z příznaků, který se objevuje v reakcích na traumatické události. Je tak jedním z příznaků PTSD. Po zkušenostech s tím, co „špatný trip“ vyvolá, je možno na něj pohlížet jako na traumatickou situaci.

Symptomy, které muž popisuje, je možno též zařadit do kategorie psychospirituální krize – to, co se dělo, přesahovalo jeho schopnosti pro zvládnutí (coping) situace. Jeho Ego nebylo připraveno na něco tak „velkého“, přesáhlo to jeho hranice. „Vyrovnal“ se se situací tím, že celou událost potlačil.

Oba pohledy mají styčné plochy. Tam, kde je událost – zážitek pro naše Ego příliš velký, nebo naše Ego příliš těsné, nepružné, neprostupné, tam je situace vnímána jako trauma.

Teoretickým podkladem je pro mě psychobio-

logický výzkum a teorie učení a paměti (Lynch, Mc Gaugh, Weinberger, 1984, in Rossi, 1986), který objasňuje komunikaci mezi psychikou a tělem. SDMLB model – State – Dependent Memory, Learning and Behavior „na určitém stavu závislá paměť, učení a chování“ (Rossi, 1986) pomáhá pochopit, že „jediný zážitek může ustanovit vázanost na stav“ a že „... takzvané flash-backy jsou speciálním případem obecného fenoménu vázanosti na stav“ (Fischer, 1971).

Výzkum tak vysvětluje, proč vazba na „stavu závislých podmínek“ pokračuje, je „zamčená, zablokovaná“, přestože se všechny ostatní funkce vrátily k normální úrovni. Selye (Selye in Rossi, E. L. 1986) popisuje tuto situaci jako „chycení – zamknutí“, které lze zrušit pouze dalším stresem. Je na naší volbě v přístupu, s nímž vytvoříme spojení mezi „stavy“: Odemkneme, uvolníme „vázanost na stav“, zrušíme diskontinuitu mezi stavy, zrušíme amnezii potlačení.

Následující kazuistický příběh (část 2.3.) ukazuje, jak obdobná situace potenciální traumatizace /ve smyslu dramatických emocí/ mohla být dokončena, protože v ní daná osoba měla bezpečný rámec.

Léčení proběhlo na několika úrovních. Na tělesné – emoční: tělo dostalo informaci, že příznaky paniky lze postupně v bezpečné interakci tolerovat a snížit tak úzkost.

To, co se „naučil“ v „určitém stavu“ traumatické situace, stresu, bylo zrušeno, „odblokováno“ vytvořením léčivého stresu v situaci holotropního dýchání.

Na interpersonální úrovni dostal informaci, že bezpečí podporujícího vztahu redukuje úzkost. Integroční práce vedla ke zpracování situací z dětství, které měly charakteristiky obdobné tomu, co se stalo v Radosti – kdy byl sám, bez podpory a necítil se v bezpečí.

Závěrem je možno říci, že neintegrovatelný materiál byl i po letech v psychice aktivní. Čekal na ukončení. Překonáním strachu, ke kterému mu pomohla nová situace důvěry, mohl zvětšit svou kapacitu pro neobvyklé podněty, které přicházely jak z jeho těla, tak z okolí. Co se nedařilo na verbální úrovni, to se překvapivě snadno podařilo prací s tělem a vstupem do změněného stavu vědomí zprostředkovaného holotropním dýcháním. Ve druhém sezení si, jak sám řekl, chtěl jen ověřit, jestli se to opravdu nemůže vrátit. Jinými slovy, chtěl se ubezpečit, že má opět vše pod kontrolou. S překvapením zjistil, že už nemusí nic kontrolovat, protože má volný přístup do oblastí psychiky, kam se dříve bál.

2.2. Psychedelické terapeutické sezení mimo rámec terapie

V následujícím příběhu bych chtěl ukázat, jak dobrá příprava v konvenční terapii pomohla rozšířit rámec možností tak, že sezení s psychedelickou látkou zásadně pomohlo. Na připraveném terénu došlo k průlomů – nalezení důvěry, která nemohla být prožita ani v několik let trvající a dobře probíhající individuální a holotropním dýcháním facilitované práci. Čemu nemohl po krutých zkušenostech uvěřit lidem, uvěřil houbám. A s lidmi to pak šlo už mnohem snadněji.

Pan Jaromil je klient, který byl již dlouhodobě v terapii. V jeho celoživotní historii je v popředí otcovo autoritářství, žádná podpora, devalvace a těžké psychologické týrání a dosud nejasný náznak sexuálního zneužití. Matka nikdy nevystoupila na jeho obranu. V jeho životě byla vý-

znamnou měrou omezena sebedůvěra. Mimo rámec postupu v terapii si klient bez vědomí terapeuta na vlastní odpovědnost uspořádal sezení s houbami s pomocí někoho, komu mohl věřit a kdo byl dobře obeznám s pravidly setu a settingu, která převzal prostřednictvím svých zkušeností z holotropního dýchání.

Pan Jaromil přinesl své zážitky do terapie a popisuje je jako první prožitek důvěry – houby byly neohrožující tím, že byly jeho součástí a současně s nimi mohl mít interakci. Ve dvou oddělených příbězích nejprve sám s jeho svolením popisují prožitky, které v terapii znamenaly zásadní obrat a významné urychlení celého procesu. Následuje doslovné zachycení vyprávění dalšího sezení.

a) Jak Jaromil uviděl poprvé pozitivní postavy Komunikace s houbovými lidmi. Jsem stejný a přece jiný

Poznal díky sezení, že může mít soucit sám se sebou, že se dá jít do hloubky negativního prožitku a není to nic špatného. A cesta nahoru je pak snazší. Dostal informaci, že je důležité nejen dovolovat negativním pocitům, aby se mohly objevit, ale otevřít se i tomu, když se objeví radost. Mohl jasně pochopit, nakolik obě emoce potlačoval.

Hudba mu pomohla v tom, dostat se hluboko do negativity a dostal se tak do místa, kde rozpoznal, že temnota může být bezpečná. V sezení se mu objevily bytosti, které rozpoznal jako „houbové lidi“. Ptal se jich, jak regulovat radost, a dostal odpověď: „nechat plynout, nepotlačovat a hloubka přijde sama“. Z jeho pohledu nejdůležitější pro celé sezení bylo, že mu houby ukázaly, že má „potenciál“.

„Rozplynul jsem se v radosti, ale zároveň cítil, že mám pořád svoji identitu. Pochopil jsem svoje Ego. Nejsem víc ani míň než ostatní. Jsem stejný a přece jiný. Začal jsem se přijímat.“

(Zápis z Jaromilova druhého sezení)

Houboví lidé se stali jeho prvním zážitkem jednoznačně pozitivních postav, ke kterým může mít důvěru. Tento zážitek mohl v následující terapii rychle generalizovat. Zážitek je možno označit za zlomový, urychlující práci o celé měsíce.

Podařilo se to. Na určité úrovni jsme všichni lidé propojeni

Po spolknutí hub jsem si uvědomil, že nějaká část mě vůbec netouží po tom, vstoupit do změněného stavu vědomí. Vůbec se mi nechtělo.

Strašně jsem se bránil. Pořád mi něco vadilo – hlasitá hudba, kam si položit hlavu. Neustále jsem otvíral oči a přesvědčoval se, že se nic neděje, že jsem „normální“. Postupně jsem začínal být velmi citlivý a dokázal se neobvykle dobře soustředit. Koukal jsem se na zapálenou svíčku. Takhle do hloubky jsem se ještě nikdy nesoustředil. Pak jsem si lehl a průvodce mi nad tělem chřestil. Cítil jsem, jak mi to víří energii a roztahuje hrudník a ruce. Nechtěl jsem být sám a poprosil jsem průvodce, aby mi dal ruce na hrud a já se jeho rukou držel. Pocítil jsem, jak se moje emoce propadají do dětství a jeho ruce byly velké a teplé. Cítil jsem se v bezpečí a chráněný. S každou sekundou jsem byl mladší a mladší a jeho ruce se zvětšovaly. Hudba podporovala emoce... Plakal jsem a moje emoce se začaly točit jako ve spirále. Střídavě jsem cítil bolest a smutek, pochopení a vhléd do rozporu, ve kterém jsem se ocitl. Současně jsem nemohl pochopit proč a ve stejný čas byl dojatý, jak se o mě stará, a měl jsem problém to přijmout a cítil jsem a viděl, jak z jeho bytosti přes ruce plyne ke mně soucit v podobě světelných impulzů a snaží se prolomit bloky, které v sobě mám. Najednou to byl anděl. Začal jsem cítit přítomnost andělů. Cítil jsem je jako obrovskou stěnu světla za sebou. Ať se stane cokoli a já se propadnu do hloubky nejhlubších emocí, cítím, že andělé jsou se mnou a nedovolí, aby se mi něco stalo, vždy tady budou jako možnost, zajišťující, aby pro mě zážitky byly léčivé.

Ruce průvodce se začaly proměňovat v dlouhé pařáty, které mě chtějí zabít. Vůbec mě ale nenapadlo je ze sebe sundat. Říkal jsem si, že lepší pařáty, než nic a hrozně se bál, že o ně přijdu, že tam nebudou. Při tom jsem se postupně propadal do věku asi několik měsíců po narození a postupně přijal, že průvodce je tu pro mě a opravdu mi neublíží. Jako v kruhu se mnou začaly točit emoce nerozhodnosti a strachu, které se střídaly s radostí. Vždy, když se kruh emocí přehoupl do strachu a nerozhodnosti a výčitek k sobě, objevil se odněkud hlas, který mi na tyto negativní emoce odpověděl: „To nevádí.“ Když jsem slyšel ta slova, kruh se zase otočil do radosti a tak to pokračovalo dokola – strach byl čím dál kratší a radost se prohlubovala. Nerozhodnost a strach, které ve mně byly, začaly pomalu mizet a já se ve spirále propadal do čím dál větší radosti. Měl jsem pocit, jako by mé tělo bylo nějaký komín, který se začal rozpadat a hroutit sám do sebe. Jakákoli negativita se začala jevit jen jako opak radosti a nebylo na ní nic špatného. Začal jsem přijímat všechny emoce a radost se stále prohlubovala. **PODARILLO SE TO!** vykřikl jsem.

Spirála života nemá konce ani počátku. Čím větší radost jsem měl, tím méně jsem se bál hlubokého propadu a toho, že radost ztratím, neboť to všechno jsem přijal a patřilo to ke mně. Moje bytí se stalo jednou velkou radostí a soucítění se sebou. Byl to nádherný stav. Prsty jsem zkoumal svou tvář jako malé dítě a cítil se nádherně chráněný. V solar plexu jsem cítil, že je jakoby „vyžehlený“. Přijal jsem sám sebe a začal sám sebe milovat. Tím, že jsem přijal a uznal všechny pocity, které mi říkaly, jak jsem ošklivý, nehodný lásky a nepřijatelný, se otevřely dveře lásce k sobě samému. Tím, že jsem přijal všechno, jsem začal dokonale milovat sám sebe. Protože jak bych mohl přijímat sám sebe, když bych něco odmítal? To nejde.

Pochopil jsem i funkci Ega, které mi stále servíruje tatáž negativní přesvědčení a já je žeru. Teď už je dokážu rozeznat a nedávat jim sílu. Stačí si je uvědomit a nenechat je působit a ony pak nepracují proti mně.

Další pocit byl, že život je jen žert, nemá počátek ani konec a smyslem je užít si ho tady a teď. Dělat jen to, co chci a co mě naplňuje... Vše jsou to jen prostředky k návratu do radosti. Pochopil jsem duchovní učitele, dalajlamu. Chtěl jsem se o svůj prožitek podělit, říci, co se mi děje, ale uvědomil jsem si, že je to vlastně jedno. Je to jen můj prožitek v danou chvíli. Nic už jsem nehledal, za ničím se nepachtil, jen jsem byl. Nevadila mi nenaplněná láska k..., všechno jsem pochopil, přijal a miloval – hlavně sám sebe. Můžu být čím chci – čímkoli a dělat cokoli. Vybral jsem si dobro a lásku a že se to budu snažit přenést do hmoty. Potom se mi udělalo špatně a já šel zvracet na záchod a ani v tu chvíli mě nepřestala opouštět radost. Klečel jsem u záchodu a vnímal, že tohle ke mně patří, že je to jako modlit se před oltářem, že není co zatracovat. Proč hledám něco, co už dávno mám? Ani smrt mi nevádí. Přišel jsem odnikud a jdu nikam, jen chci rozdávat lásku, šířit dobro a pořádně si to užít.

Na určité úrovni jsme všichni lidé propojeni. Dovedl jsem spontánně cítit emoce druhých. Zhuštěný zážitek mi ukázal cestu mé evoluce, kdo jsem a kam směřuji.

Komentář: Popis sezení mluví za sebe tak silně, že není potřeba něco dodávat. Další fáze práce byla radostí. Sám řekl, že nevěří tomu, že by se mu v terapii mohlo kdy podařit bez tohoto zážitku to, co následovalo. Přijetí osamostatnění a odstěhování od rodičů a nalezení kamarádky, to je jen několik viditelných změn v běžném životě, který následoval.

2.3. Kazuistika ze sedmdesátých let

Vzhledem k tomu, že jsem začal studovat klinickou psychologii na FF UK v r. 1968, měl jsem v rámci výuky psychoterapie ojedinělou zkušenost zápočtů z psychedelických sezení, kterými jsem za tímto účelem mohl opakovaně sám projít.

Tyto první zkušenosti s mezkalinem, psilocybinem a s LSD formovaly významnou měrou moje další studium mimořádných stavů vědomí. Děkuji jim za otevření možností, které jsem později začal studovat v mnoha různých rozměrech a formách od psychopatologie po léčebné postupy (schizofrenie, hypnóza, psychohry, holotropní dýchání, sweatlodge, senzorická depripace, psychoterapie, a to zejména PBSP – Pesso Boyden Psychomotorická Psychoterapie).

Teprve zpětně jsem se v těchto cvičných sezeních začal učit nahlížet funkci setu a settingu. Děkuji tímto za péči, kterou nám personál léčebny při plnění zápočtů věnoval a tím také za osobní zkušenost bezpečného rámce, ve kterém sezení probíhala.

Vlastní zkušenost víkendových pobytů s provázeným sezením přinesla poznání léčivého potenciálu látek a postupně jsme mohli pomáhat více i lidem, jejichž sezení probíhala paralelně.

V následující části přináším příběh člověka, který měl psychické potíže (onemocněl neurózou) a byl zařazen do programu, ve kterém se k léčení toho času (tedy na počátku sedmdesátých let) používalo psychedelických látek.

Příběh ilustruje intenzitu a dramatičnost a překvapivě s jakousi samozřejmostí i dobrý závěr sezení.

Poznal jsem tehdy několik z nich a někteří za mnou po letech přišli, některé jsem vyhledal a pozval, některé až 15 až 20 let po jejich léčbě, která často představovala 40 až 60 a více sezení s jednou nebo více látkami.

Požádal jsem je tehdy o záznamy jejich sezení a o povolení je anonymně zveřejnit, pokud by to bylo vhodné a prospěšné pro ukázání tohoto typu léčby, ke které všichni dotazovaní vyjadřovali důvěru...

Využívám tuto příležitost k publikaci přepisů jejich výpovědí a děkuji jim všem za pomoc. Údaje, podle kterých by mohli být identifikováni, jsem pozměnil tak, aby to nebylo možné.

Pozměnil jsem také jazyk záznamů, použil jsem modernější termíny, aby čtení textu bylo méně náročné. Současně jsem se snažil zachovat charakteristické prvky, délku vět, interpunkci. Omlouvám se čtenáři za případné zkreslení.

a) Setkání s Velkou Matkou

Napřed se objevují barevné vzory – jako látky nebo kamínky v kaleidoskopu, vlající látky, vzdušné prostory, chodby – říkám si, že to jsou ty paláce, o kterých jsem slyšela, pak už prolétávám těmi prostory a je to moc příjemné – dožívám se ven – jako pozorovatel a letím na poušť – má to být v Persii, uprostřed pouště oáza, tam jsem najednou jednou z žen, spíš menších dívek, kolem jsou obydlí z kamenů, jinak písek, nějaké rostliny, snad studna, běháme kolem a smějeme se, honíme se – jsou tam samé ženy a dívky, já jsem spíš malá, jsem šťastná, cítím, že tam jsem doma, je to úplně bezpečné prostředí, domov.

Pak se najednou všechno mění, odlétám pryč, to se mi moc nelíbí, chvíli po poušti, jsem had, pak vidím nějakou rozšklebenou tvář – nějaký ďábel? – posmívá se mi, v tom smyslu, že ještě uvidím, co přijde – žádní lidé se neobjevují, letím vysoko, do zamrzlé krajiny, je to nehybné, vidím zamrzlý prázdný rozbitý koráb v ledu, hledám lidi, nikde nejsou, je mi to nepříjemné, mám strach, cítím přítomnost nějakého zla, chci zpátky k těm ženám, volám Matku Zemi a běžím k ní, lehám si na ni, ona se vzedme, a jsem zpátky u těch žen v poušti.

A znovu – prolétám krajinou, cítím, že tam není nic živého, cítím smutek, strach, hořkost, že jsem sama, chtěla jsem být s lidma, jsem zklamaná, stoupám pořád výš, všude kolem jsou skály, nejsou tam skoro ani žádné rostliny, nic živého, jen kameny a štíty, na vrcholku jednoho ze štítů stojí něco jako lešení, asi obětiště – mám pocit, že to je ženské nebo dívčí rituální obětiště – zblízka vidím kapky krve, nějaký cáry tam vlajou.

Letím dál, pořád je to stísněnější a bezútěšnější – říkám si, tady přece nemůže nikdo žít, snad jen Prometheus přikované ke skále – ale ani jeho nevidím, cítím čím dál větší zoufalství a bezmoc, pohyb se zastavuje, jsem v jakési kamenné věži úplně nahoře, bez života, nemůžu se hýbat, cítím jako by na mě ležel nějaký poklop.

Uvědomuju si svou bezmoc a chci pomoc, ale nemůžu se hnout, jen tam trčím, ještě mě napadá, že si mě nikdo nevšímá a starají se o druhé, je to čím dál tím horší, jsem zapomenutá a nehybná v naprosté zoufalé osamělosti, prázdnotě a beznaději – pocit zoufalství a lítost je taková, že se spustí pláč – pak cítím nějaký pohyb kolem sebe, přilétá vzduchem, jsou to andělé – trochu se smějou nade mnou, jak tam bezmocně trčím, jejich smích je plný laskavosti, mám pocit, že jsem nějak malá, jakoby jejich mladší sestra,

jsou ke mně moc laskaví a shovívaví, smějou se a povídají si spolu, zvedají mě a předávají Matce-Bohyni, jsem zaskočená, překvapená, brečím, netušila jsem, co mě může potkat, ona mně říká, že jsem její sedmá dcera – chová mě a utěšuje, vidím ji spíš jako něžné ruce a úsměv, hlas nebo dech, ona mě chová a mluvíme spolu, cítím štěstí a taky překvapení a velkou úlevu.

Říká mi, že všechno je v pořádku, že jsem její sedmá dcera – a že každá z dcer nese nějakou kvalitu, která se objevuje v lidském životě – a já nesu tu bezmoc, má to tak být a mám s tím jen být a nic nedělat – to hlavní vůbec pro mne je být s něčím, vydržet v něčem a čekat.

Pak jsem sama jako malá na břehu moře a jdu podél břehu – cítím, že jdu do toho „reálného života“. Cítím se posílená, ale je mi i smutno, chtěla bych být s ní, ale musím se vrátit.

Komentář: strach a jeho vyblednutí v první části sezení ukazuje způsob, jakým psychedelika – nespécifické amplifikátory – rozšiřují hranice našeho ega. V textu prvního odstavce je možno rozpoznat, jak může být tato práce šetrná, když je vnější prostor dobře zabezpečen.

„A znovu“ a o něco silněji je tato žena exponována v neosobní, symbolické rovině – dívčí rituální obětiště – něčemu, co by v osobní rovině mohlo retraumatizovat. Osobní téma osamění a zamrzlosti v pozici oběti se transformuje do objetí ... a přijetí – tedy být přijata v interakci přináší přijetí sama sebe. Závěrečné téma návratu ukazuje rychlost, s jakou může dojít k integraci prožitků na symbolické úrovni, i když k integraci emoční – smutku – může vést ještě delší cesta.

b) Velká Matka podruhé

Na začátku mám pocit, že se vrací kontakt s Matkou – jsem v nějakém gotickém chrámu, zřejmě v klášteře, všechno prostoupené posvátností, je mi krásně – pak ale začnu cítit, že se něco děje, nebezpečného, nepřátelského, mám pocit, že jde o nějakou zradu – postupně cítím strach a nenávisť – ruce už nemám sepnuté, ale křečovitě pěstí, když se snažím modlit, nejde to, cítím nebezpečí, pak mám pocit, že mě někdo rozkazuje, dokonce snad mám někoho zabít – nechci, odmítám a bráním se, vracím se do „reálu“.

Pak znovu – když se ponořím, rovnou do obranného postoje, číhám a čekám na nebezpečí, mám pocit, že vlevo ode mne je někdo nebezpečný a chce do mě proniknout – cítím, že to jde v levém boku, tam je nějaké napadené místo,

cítím ho dva metry od sebe, má podobu trochu jako středověkého ďábla – malý chlupatý zvířokřet, snažím se být na pozoru, ale děším se toho, že to nepoznám, jestli už jsem napadena, nebo ne.

Pak mám pocit, že je ve mně a potřebuju ho dostat ven, nepoznala jsem to!

Modlím se a cítím, že do mě proudí léčivá síla a sama mi ukazuje, jaká místa mám vyčistit – jde to nahoru do úst a všechno to vyfukuju ven – to trvá hrozně dlouho, pořád znovu a znovu, moje ruce ukazují, kde je nashromážděno to „nečistý“ – jsou se mnou pomocníci, kteří mi pomáhají.

Vnímám, že moje ruce dělají něco „samy“ – ukazují léčení, kontrolují tělo, jestli je celý – celou dobu a hlavně ke konci mám utkvělou myšlenku, „hlavně aby to tělo zůstalo celé“, mám pocit, že vyfukuju postupně rodinnou zátěž – týká se to bezmoci a nespravedlnosti v mojí rodině, různých tragických událostí, hodně často se i objevuje motiv nějakého ztraceného dítěte.

Objevují se obrazy z „rodu“ mé babičky i dědy, kterého jsem nikdy nepoznala – všechno

mi dává souvislosti, mám pocit, že chápu všechno, co se tam odehrálo.

Pak cítím, že už zbývají jenom kousky – dočistit, dovyfouknout, jsem hrozně vyčerpaná, ale uklidněná, bolí mě celé tělo.

Když se vracím zpátky, nechce se mi – cítím, že zase „musím do toho těla, co jsem nechtěla“ – trochu se tomu ale musím smát, jako by se vracel pocit z předchozího sezení, chvíli skoro smlouvám, postupně se mi vybavuje, co to znamená být teď já – to konkrétní tělo a život, cítím se hodně obohacená a zároveň cítím smutek, a hodně vyčerpání, celé tělo mě bolí, že v noci pak ani nespím, cítím, jak to pořád pokračuje.

Komentář: symbolický vnější prostor je zde projekčním plátnem obecného ohrožení. Interakce s ním pomáhá pak mapovat vnitřní prostor, možnosti ochrany, zpracování rodinné zátěže. Nejasně formulované tělesné trauma je prostřednictvím napojení na něco vyššího, modlitbou, prací s tělem, postupně proměněno v přijetí těla.

3. NOVÁ MAPA

Když jsem s těmito lidmi mluvil o jejich zkušenosti s léčbou, zaujala mě jasnost, s jakou psychedelika, ač v té době již zakázána, viděli jako záchranu svého života, významný zvrat ve vývoji své životní situace a v průběhu vývoje psychoterapeutického postupu. Dozvěděl jsem se mnoho o tom, že je možné vytvořit bezpečný rámec, ve kterém není třeba se bát pomoci mozku otevřít „novou mapu“. A taky o tom, jak je těžké pozitivní zážitky udržet. To otevírá samostatné téma kotvení.

Chtěl jsem také ukázat, jak právě míra dramatickosti, novosti přesahující téměř míru jejich tolerance a strach ze ztráty kontroly může v dobrém bezpečném rámci přinést pozitivní výsledky. V kontrastu s tím, co jsem ukázal na kazuistice „muže, který nevěděl, co si dává pod jazyk“, může právě množství často kontroverzních emocí být příležitostí je bezpečně a tedy novým způsobem prožít a následně je ve vlastní realitě sestavit. Chci tím ukázat možnost, kterou nám takové sezení dává. Možnost vytvoření nové mapy jako alternativy té staré. Nová mapa nám pak dá možnost alternativního výběru. Kterou cestou chci ve svém životě jít? Rozhodnutí je na nás. Umět „spontánně cítit emoce druhých“ Mít zážitek „cesty mé evoluce, kdo jsem a kam směřuji“? Budu se chtít cítit „víc sama sebou, svobodněji“? „otevřenější změním a vědět, že v proudu života se může stát cokoli“? ... /cit. dle výše uvedených kazuistik/.

4. SET A SETTING

Dle zkušeností s lidmi, kteří přicházeli postupně do mé praxe s různými typy změněných stavů vědomí jsem začal rozpoznávat různé varianty setu a settingu. Tento termín, původně navržený a popularizovaný Learym (Leary, Litwin and Metzner in Metzner, R., 1998) je popsán důkladně i jinými více výzkumně a terapeuticky orientovanými odborníky jako např. Grofem (Grof. 1994) a Strassmanem (Strassman. 2001) atd.

První kazuistika „muže, který nevěděl, co si dává pod jazyk“ je příkladem nejméně uspořádané situace, tedy nejmenšího respektování těchto dvou proměnných. S největším respektem pracujeme při provázení změněným stavem vědomí v průběhu holotropního dýchání. Samostatné pojednání by zasluhovalo téma setu a settingu v rituálním využití těchto látek.

Set a setting lze popsat jako soubor faktorů, které obecně mají vliv na to, jak změněný stav vědomí působí. Tyto dva pojmy by se nejlépe daly do češtiny přeložit jako „očekávání“ a „prostředí“. První oblast proměnných – set – se týká jedince, který do situace vstupuje. Druhá oblast – setting – se týká toho, co člověka v danou chvíli obklopuje.

Při použití psychedelických látek musíme ještě přičíst působení látky samotné.

Měli bychom mít na paměti, že set a setting jsou podstatnou součástí situace a že jakýmkoli chybami můžeme vyvolat nepředpověditelné problémy a komplikace.

Jedna z oblastí těchto komplikací je zkoumána pod názvem psychospirituální krize (Grof, Grofová, 1999, Vančura, 2002).

5. KONTEXTUÁLNÍ RÁMCE PŮSOBNÍ PSYCHEDELIK

Při hodnocení působení psychedelik se pohybujeme v několika kontextuálních rámcích. Jedná se o rámec historicko-antropologický, psychologický a neurobiologický.

Pokusím se jen pro zajímavost nabídnout několik poznámek.

O psychedelikách víme, že jsou součástí celé historie lidstva. Víme, že jsou – alespoň většina z nich – součástí přírody. Víme, že jejich užití v rituálním rámci poskytuje léčení a otevření kontaktu s něčím vyšším, než jsme sami – ať už toto „vyšší“ nazýváme jakkoli. Víme, že je v nás potřeba periodického dosahování zkušenosti změněného stavu vědomí podobná potřebě

sexuálního uspokojení a uspokojení hladu (Weill, 1972 in Cortright, 1997). Z transpersonálního pohledu může být tato potřeba viděna jako evoluční drive ke konečné jednotě, ke vztahu k Bohu. Pessoa (Pessoa, 2004) říká, že po naplnění potřeby vztahu k sobě a k druhým je dalším stupněm naplnění vztah k něčemu vyššímu, co nás přesahuje. Ačkoli ne každý je veden k používání těchto látek v rámci vyjádření této potřeby, byla většina lidí ve většině kultur vedena k účasti na rituálním použití některých z těchto látek.

V současné době jsou některými lidmi tyto látky považovány za jednu z cest, jak těchto stavů „rychle a snadno“ dosáhnout. Někdy se říká, že mohou dobře fungovat jako dveře, nikoli jako cesta. A „když jako cesta, tak hodně krátká“ (Cortright, 1997).

Víme tedy, že jsou důležité v kontextu, kterému říkáme set a setting (Leary, 1963, Grof, 1994). Že jejich použití nerespektující set a setting může být riskantní a vést k potížím. Na prvním příběhu jsme se pokusili ukázat jeden možný přístup k pomoci, tj. léčit opakováním zkušenosti v bezpečném rámci – „podobné podobným“. (S cílem pomoci v těchto stavech byla ustavena organizace Diabasis. Pro podrobnější informace viz www.Diabasis.cz.)

Pro úplnost je třeba dodat, že psychedelika mohou být spouštěčem procesů již předem v psychice připravených a pomoci pak nechtěnému vynoření projevů, kterým říkáme psychospirituální krize (Grof, Grofová, 1999, Vančura, 2002). Zajímavý a důležitý pohled pak nabízí myšlenka, že tyto látky nejsou to, co dělá zážitek, ale že pracují jako nespecifické amplifikátory (Grof, 2000). Otevírají jen to, co je již připraveno. To je důležité při studiu psychospirituální krize – není vytvořena látkou – ta jen pomohla dostat na povrch, co již bylo připraveno.

Podrobnějším rozbořením bychom mohli ukázat, že část toho, jaký bude účinek výše zmíněných látek, je závislá na funkci důležité instance naší psychiky, které říkáme Ego.

Nakonec: konečně víme více o tom, že psychedelika jsou shodná s neuromodulátory našeho nervového systému, tedy že jsou naší součástí, ať chceme, nebo ne.

6. RIZIKOVÉ OBLASTI POUŽÍVÁNÍ PSYCHEDELIK

Na jaké otázky bychom si vlastně měli umět odpovědět, abychom se odpovědně zabývali tématem toho, co limituje používání těchto látek?

V první řadě by bylo třeba jasně definovat, čeho se vlastně bojíme.

Dalo by nám oddělení psychedelik od drog prostor pro rozpoznání toho, čím se od sebe liší a jaká je definice pole jejich využitelného léčebného potenciálu?

Co by se stalo, kdybychom s určitostí věděli, že chyby v settingu mohou dělat to, čeho se bojíme? Nikoli látka sama.

Co by se stalo, kdybychom uměli odstranit možné obtíže, které jsou v setu – tedy očekávání člověka – tím, že bychom jinak nastavili informační tok, jak směřem k veřejnosti, tak k potenciálním subjektům výzkumu?

Řekněme, že míra neuspořádanosti, s níž se prostřednictvím látky setkáme, bude tak velká, že zkušenost nedokážeme dobře integrovat, dejme tomu, že zdůvodněním by bylo to, že naše psychika nebyla připravena. A co by se stalo, kdybychom znali okruhy – křehká místa, které je třeba předem připravit, zkoumat, abychom našli odpovědi? Např. dobrá příprava, indikace, výběr – „psychedelika nejsou pro každého“, jak pomoci s integrací, aby Ego mohlo přijmout materiál za svůj, nebylo eliminováno spolu s obrannými mechanismy při tzv. psychedelickém Ego by passu. Jaké je respektující uspořádání? Co by se stalo, kdybychom uměli vyloučit, že se stanou spirituálním by passem, nahrazujícím práci na sobě, na našem každodenním vědomí, které je třeba transformovat a kultivovat? Jak se zkušeností pracovat tak, aby nevyprechala, jak vypracovat kotvení?

Co by se stalo, kdybychom znali odpovědi na tyto otázky? Objevily by se jiné otázky?

7. ZÁVĚR

Závěrem lze říci, že se jedná o výzkumnou obast, kde lze vidět hodně otázek a rizikových oblastí /viz výše/ a problémů. Oblast, v níž je obtížné komunikovat pomocí neutrálního vědeckého jazyka. Oblast, která je emočně nabitá natolik, že rozděluje postoje na buď/a nebo. Sám bych rád v tomto článku zachoval schopnost vidět oba extrémy a současně hledal poučené hledisko.

Psychedelika jsou nepochybně zdrojem poučení, nástrojem poznání, součástí přírody, tedy i našeho nervového systému. Pomáhají odkrývat potenciál mozku. To je něco, co o nich víme. Je

nadějně, že lépe známe bezpečné způsoby, jak s nimi zacházet. Umíme potencovat jejich léčivé účinky a minimalizovat jejich potenci poškodit. To nás naučila zkušenost z klinických problémů a experimentů z doby, kdy se ještě dělaly. Integrace zkušenosti s nimi a následná aktualizace v našem všednodenním životě, to je něco, co bychom se mohli učit a předpokládalo by to dobře a jasně zarámované podmínky, jako je rituál nebo psychoterapie nebo experimentální situace.

Nelze očekávat, že něco takového, jako přijetí možnosti psychedelické terapie, by znamenalo její rozšíření do běžné psychiatrické nebo psychoterapeutické péče.

Volnou distribuci psychedelik by dnes asi už nikdo nedoporučil.

Naděje pro naše rozhodování je v tom, že máme jako lidé za sebou v mnoha různých kulturách a obdobích dlouhou historii rituálního využití, že jako západní kultura máme za sebou explozi ne zcela vědomého užití a zneužívání a období benevolentního zkoumání, že žijeme v období prohibice a zažíváme důsledky restrikce, politizace a demonizace.

Snad nás povede moudrost a nalezneme cestu, jak se vyhnout krajnostem, a objeví se způsoby, jak se nezabývat k vlastní škodě něčeho, co by nám za příznivých okolností mohlo dobře sloužit.

*Mgr. Michael VANČURA,
Soukromá psychoterapeutická praxe*

Literatura:

- Achterberg, J., *Imagery in Healing: Shamanism and Modern Medicine*, Shambhala, Boston and London, 1985
- Cortright, B., *Psychotherapy and Spirit: Theory and Practice in Transpersonal Psychotherapy*, State University of New York Press, 1997
- Fischer, R., The „Flashback“: Arousal – statebound recall of experience. *Journal of Psychedelic Drugs*, 3, 31 – 39.
- Grof, S., *LSD Psychotherapy*, Hunter House, 1994
- Grof, S., Grofová, Ch., *Krise duchovního vývoje. Když se osobní transformace promění v krizi*, Chvojko nakladatelství, Praha 1999
- Grof, S., *Dobrodružství sebeobjevování*, Perla 2000
- Hausner, M., LSD kontra konvence. *Sešity pro literaturu a diskusi*, 4, 30, 14–16, 64, 1969
- Hausner, M., LSD za železnou oponou. Výzkum, léčba a zneužití psychoaktivních látek v bývalém Československu, 1954–1974, *Vokno* 27, 1993
- Hofmann, A., Die Botschaft der Mysterien von Eleusis an die heutige Welt, 1. Internationaler Kongress ECBS in Göttingen, 24–27. 9. 1992, Též česky: Poselství Eleusínských mysterií současnosti. *Vokno, agonie a extase* 30, 129–132, 1995
- Hofmann, A., *LSD – mé nezvedené dítě*, Profess, Praha 1997
- Kratochvíl, S., *Základy psychoterapie*: Praha: Portál, 1998
- Metzner, R., Hallucinogenic Drugs and Plants in Psychotherapy and Shamanism, *Journal of Psychoactive Drugs*, Volume 30 (4), October – December 1998
- Pesso, A., Spiritualita a pojetí Boha v psychoterapii: přednáška organizovaná Diabasis 3. 12. 2004, DVD možno objednat na adrese Diabasis viz www.Diabasis.cz
- Rossi, E. L., *The Psychobiology of Mind – Body Healing, New Concepts of Therapeutic Hypnosis*, Norton and Company, Inc. New York, London, 1986
- Roubíček, J., *Experimentální psychosy*, Státní zdravotnické nakladatelství, Praha 1961
- Strassman, R., *DMT: The Spirit Molecule*, Park Street Press, Rochester, Vermont, 2001
- Vančura, M., *Psychospirituální krize in Vodáčková, D., a kol. Krizová intervence*, Praha: Portál, 2002

Převzato s laskavým svolením autora a redakce časopisu ADIKTOLOGIE, kde byl článek uveden v čísle 2/2005.

NOVINKY PREVENTIVNÍHO PROJEKTU „SVĚT OČIMA DĚTÍ“

Třetí kolo oblíbeného preventivního projektu Svět očima dětí (projekt je určen pro děti ve věku 5–16 let), které pravidelně realizuje odbor tisku a public relations Ministerstva vnitra, se tentokrát zaměřilo na oblast, která může přinést důležité poznatky dětem všech věkových kategorií – **trestní odpovědnost dětí a mladistvých**. Z médií děti již vědí, že by se věková hranice trestní odpovědnosti měla snížit na 14 let, ale co z toho pro děti vyplývá? Vždyť většinu svých prohřešků mohou chápat pouze jako legraci nebo vytržení z nudy ve volném čase. Bohužel si však neuvědomí, že nejsou beztrestné.

Bohužel ale také existují skupiny dětí, které jsou nejen vystavovány násilí (psychickému, fyzickému), ale jejichž rodinné či životní podmínky neumožňují jejich zdravý rozvoj a neshodují se s právy každého jedince (např. právo na život, právo na život v bezpečí, právo na lásku, právo na domov, právo na dostatek potravy,...). Děti si často ani neuvědomí, že se děje něco špatného, a v případě že ano, často neví, na koho se obrátit s žádostí o pomoc.

Jak již samotné téma napovídá, jedná se o poměrně širokou problematiku, která může potrápit nejen samotné děti, ale také pedagogy a rodiče. Pro zpřehlednění a snadnější pochopení tématu vznikla publikace s názvem „Trestní odpovědnost dětí a mladistvých“, která je rozdělena do 7 kapitol:

- A. Extremismus
- B. Divácké násilí
- C. Patologické hráčství – Gamblerství
- D. Návykové látky (drogy, alkohol,...)
- E. Týrání, sexuální zneužívání (CAN, sexuální zneužívání, komerční zneužívání,...)
- F. Přestupek, trestný čin nebo jen legrace? (krádeže, loupeže, vandalismus,...)
- G. Kontaktní místa případné pomoci

V jednotlivých kapitolách je možné nalézt např. vysvětlení problematik; příznaky sociálně-patologických jevů, formy, rizika; charakteristiky pachatelů; aktuální situace v ČR; náměty pro práci s dětmi – hry pro dvojice i skupiny dětí, testy, kvízy; rozsudky; statistiky a obrazové přílohy,...

Nejzodpovědnější úkol v tomto případě připadl pedagogům, kteří se jako první seznámili s jednotlivými kapitolami a informacemi, které poté předali dětem. Děti na základě získaných

informací zpracovávaly (za pomoci pedagogů) podle svých možností a schopností díla, a to v pěti různých kategoriích: hudební (*zpěv, tanec, složení skladby, hra na hudební nástroj,...*); dramatické (*přednes, vytvoření divadelního představení,...*); výpočetní technice (*např. vytvoření webových stránek na dané téma;... literární (vlastní názory, básně, pohádky,...) a výtvarné (výkresy, trojrozměrná díla,...*).

Součástí jednotlivých soutěžních kol projektu (jednotlivá kola probíhají od ledna do konce května) jsou také další doprovodné aktivity, tiskoviny atd., které plní funkci nejen preventivní, ale také motivační. Jednou z nich je také **závěsný kalendář na rok 2006 s názvem „Zvířátka radí dětem“**, určený mladším dětem. Kalendář obsahuje nejen krásné obrázky s kouzelnými zvířátky, ale také rady, jak řešit různé dětské potíže, např.: i když se učím, dostávám špatné známky; nic se mi nedaří; když mám jít ráno do školy, bolí mě břicho; nemám kamarády, nikdo si se mnou nechce hrát; neumím si uklidit pokojíček a maminka se na mě zlobí,...

Za zmínku určitě také stojí internetové stránky projektu (www.mvcr.cz/soutez), které v poslední době rozšířily svůj obsah a poskytují dětem, pedagogům i široké veřejnosti např. informace:

- o vítězích soutěžního kola,
- o novinkách projektu, např. o nově vzniklém kalendáři na rok 2006, knize, omalovánkách, o odborných materiálech k okruhům soutěžního tématu včetně testů, kvízů, námětů pro práci s dětmi – různé výchovné hry pro kolektivy dětí,...

Na stránkách je možné také shlédnout

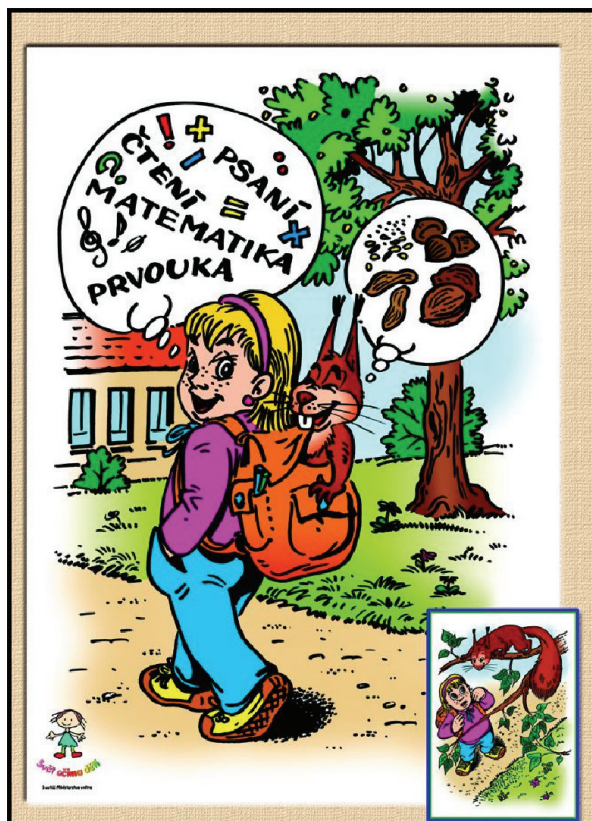
- oceněná díla,
- fotografie vítězů ze slavnostního předávání cen,

- krásné dopisy od dětí i dospělých reagující na naše projekty,
- informace o dalších aktivitách projektu, např. účast na veletrzích a výstavách (Schola Nova, Bambiriáda).

Na internetových stránkách Ministerstva vnitra je také možnost poslechu internetového Ra-
dia Vnitro (www.mvcr.cz/radio), které přináší

čerstvé informace z různých oblastí týkajících se bezpečnosti, ale také rozhovory se známými osobnostmi spolupracujícími na projektu „Svět očima dětí“ nebo s vítězi jednotlivých soutěžních kol... (rubrika „Soutěž Svět očima dětí“ nebo archivy téže rubriky).

*Mgr. Lucie VYHNÁLKOVÁ,
odbor tisku a public relations Ministerstva vnitra*

Nechce se ti chodit do školy? Připadá ti, že se tam spoustu předmětů a věcí učíš zbytečně? Nebaví tě domácí úkoly?

Veverka ti radí:

- * stejně jako děti se i veverky musí učit věcem, které se jim mohou zdát nezajímavé, například kolik a jaké oříšky sbírat, aby neměly hlad a přečkaly zimu
- * děti mají výhodu postupného vytváření zásob vědomostí do budoucna
- * I když se některé naučené věci mohou zdát zbytečné, určitě je využiješ někdy později

Rada na závěr: Občas se ti může zdát, že předměty nebo věci, které se učíš, jsou nepotřebné. Nenech se mýlit! Někdy až po delší době poznáš, že vše, čemu se učíš, je k něčemu dobré.

Zlobívá se na tebe maminka, že nemáš uklizený pokojíček?

Chceš mamince udělat radost a uklidit, ale nevíš, kde s úklidem začít?

Myška ti radí:

- * nejdříve uklid' všechno jídlo, které již nebudeš jíst
- * máš-li v pokoji rozházené špinavé oblečení, odnes je do špinavého prádla
- * rozházené hračky a učení roztříd' a srovnej na určené místo

Rada na závěr: Než začneš něco dělat, rozmysli, jak budeš postupovat – co uděláš nejdříve a naopak co naposledy. Ušetříš si tak spoustu času a energie třeba na hraní.

HISTORIE SPECIÁLNÍCH POLICEJNÍCH JEDNOTEK AMERICKÉ ZÁSAHOVÉ JEDNOTKY – SWAT

V našem historickém „cyklu“ svoji pozornost zaměříme na americký kontinent, přesněji USA, kde jsou speciální policejní jednotky často označovány jako SWAT neboli SPECIAL WEAPONS AND TACTICS. Toto označení, které znamená Zvláštní zbraně a taktika, vzniklo v podstatě na základě první americké policejní zvláštní jednotky, bylo poprvé použito počátkem 60. let v Los Angeles. Postupně vlivem rostoucích projevů organizovaného zločinu a kriminálních činů souvisejících s drogami vznikly tyto jednotky ve všech větších městech USA, takže se liší pouze v určitých detailech, jako je způsob nasazení, vybavení a někdy i název. Bojový styl se zde mění, v poslední době většina jednotek cvičí izraelský KRAW MAGA. My se podíváme z hlediska historické kontinuity na prvně vzniklé jednotky.

Musíme mít na paměti, že se jedná o místní zásahové jednotky, federální protiteroristickou jednotkou disponuje FBI – Hostage Rescue Team a pro akce v zahraničí je určena vojenská protiteroristická jednotka 1. SFOD – Delta spolu s námořní složkou DevGru (Development Group, dříve Navy SEAL Team 6).

LOS ANGELES POLICE DEPARTMENT je v důsledku vysoké kriminality jedním z nejzkušenějších policejních oddělení v USA, právě ono přišlo na svět s mnoha na svou dobu revolučními novými poznatky v policejní práci a taktice. Dlouho před masakrem v Mnichově na OH v roce 1972 a vlastně ještě předtím, než došlo k nárůstu projevů terorismu a zejména únosů, si zde uvědomili potřebu malé mobilní a vyzbrojené jednotky. Obvyčejný hlídkový policista vy-

zbrojený revolverem a obuškem přece nemohl zvládnout výbuch veřejného nepokoje ani některé kriminální situace, kde dokonce ani v některých případech nestačila na jejich zvládnutí policejní brokovnice. Policie, rozuměj LAPD, a zejména mladý policista Daryl Gates se zamýšlel nad vybudováním malé mobilní jednotky, která by byla schopna útočit na opevněná místa, vyznala se v taktice v zastavěných oblastech a uměla využívat širokou paletu velkorážných automatických zbraní. Katalyzátorem pro její vznik byly nepokoje ve Watts, které vypukly v létě 1965 a byly opravdu krvavé. Právě zde, i přesto, že byla nakonec povolána Národní garda (NATIONAL GUARD), se vytvořila malá skupina policistů, která byla schopna taktického nasazení. Jednalo se o dobrovolníky, kteří neměli zvláštní plat ani příplatky.

Později na tomto základě byla vyčleněná skupina podrobena výcviku v taktickém boji prostřednictvím veteránů z Vietnamu z řad USMC (Americké námořní pěchoty). Z obav z dalších rozsáhlých nepokojů byla dokonce skupina cvičena v aspektech „dobývání města“. Jejich první nasazení na sebe nenechalo dlouho čekat, v roce 1969 (8. prosince) se podíleli na pokusu o obsazení sídla hnutí Černých panterů na 41. ulici, o něco později (17. května 1974) se zase podíleli na vysvobození unesené dcery miliardáře P. Hearst z rukou SLA (SYMBIONESE LIBERATION ARMY) na 54. ulici. Právě na pa-

mátku těchto prvních akcí jednotka do znaku přijala čísla 41 a 54. Po přestřelce s Černými pantery, kde bylo během pěti hodin vystřeleno na 5 000 střel, bylo nakonec rozhodnuto centralizovat příslušníky SWAT do jedné jednotky podřízené LAPD METROPOLITAN DIVISION, kde je označována jako četa. Z 60 příslušníků jednotky je 16 odstřelovačů a z šesti seržantů vedoucích skupiny mají dva odstřelovací výcvik. Dříve se v počátcích jednotky jednalo o dvě skupiny po pěti policistech konající normální hlídkovou službu, vedených seržantem (dva odstřelovači, 1 pozorovatel a dva policisté). Při případném poplachu se se svojí výstrojí dostavovali na místo nasazení. Dnes, v případě kdy nejsou nasazeny do akce, tvoří motorizované hlídky zabývající se potlačováním projevů kriminality, včetně zatýkání hledaných osob. V případě zabarikádovaných pachatelů nebo v souvislosti s rukojmími spolupracují s LAPD CRISIS NEGOTIATION TEAM (CT), je tým SWAT nasazen pod dozorem velitelství TACTICAL OPERATIONS CENTER.

Všichni noví příslušníci přicházejí z METROPOLITAN DIVISION a musí mít odslouženo pět let služby a z toho minimálně dva roky na ulici, nemluvě o nejlepším služebním hodnocení, poté absolvují fyzický test. Výcvik trvá půl roku, přičemž se příslušníci „čety“ SWAT udržují výcvikem o trvání 240 hodin ročně kromě toho, že každý rok musejí absolvovat testy, které je opravňují k zařazení do jednotky, kde zaujmou místo mezi 67 vybranými policisty. Zde je policista zařazen do jedné ze skupin (Squads), kterou vede seržant, a ta je dále rozdělena na dva týmy po pěti policistech. Jejich výstroj je velmi rozmanitá z hlediska jejich široké škály úkolů, od Colt Government, HK MP5, HK 33K, HK GSG 1, Remington 700.

Jak už byla zmínka v našem historickém úvodu, tak asi nejstarší jednotkou je EMSU NYPD (Emergency Service Unit v New York Police Departament), jejíž kořeny sahají až do roku 1925, kdy byla jednotkou vyčleněnou pro záchranné akce. Po vyzbrojení samopaly Thompson, související s nárůstem organizovaného zločinu, se z ní stává mobilní reakční jednotka – FIREARMS BATTALION. Během 2. světové války byli její příslušníci vyzbrojeni odstřelovacími puškami a rozmístěni na strategických místech jako možná ochrana před průnikem německých nebo italských fašistů z miniponorek, tehdy jako MOBILE SECURITY UNIT. Na sklonku 60. let se vytvořila i proslulá STAKEOU UNIT, což byla jednotka složená z policejních střelců

kých instruktorů, určená pro efektivní boj a potlačení loupežných přepadení. Po mnichovských událostech v roce 1972 se v první polovině 70. let dostala jednotka do role protiteroristické jednotky. Byla podřízena veliteli SPECIAL OPERATIONS DIVISION NYPD (zde i přístavní, letecké, dálniční, jízdní a další zvláštní složka policie pro potlačení pouliční kriminality), kterému podléhá devět posádek rozmístěných po celém městě (desátá je podřízena Borough Command). Kromě toho existuje v každém obvodu i APPREHENSION TACTICAL TEAM, což je tým pro zvláštní operace podléhající veliteli (kapitán) obvodu. Vedle svých hlavních úkolů se také podílejí na ochraně VIP včetně státních představitelů a dále pomoci NYPD BOMB SQUAD. Disponují velkými nákladními, částečně obrněnými vozy (TRUCK) a pickupy REP – RADIO EMERGENCY PATROL, které jsou plně vybaveny pro záchranné akce a dále SOD disponuje dvěma obrněnými transportéry ERV. Výcvikové středisko je v Brooklynu ve Floyd Benner Field, střelecký výcvik na střelnici NYPD RODMEN NECK v Bronxu a speciální taktika cvičena v Camp Smith u řeky Hudson. Dobrovolníci musejí mít za sebou pět let policejní služby na ulici, výborné hodnocení a splněné fyzické a psychické zkoušky. Poté následuje 16týdenní výcvik v SPECIAL TRAINING SCHOOL. Všichni mají potápěčský výcvik v US NAVY a dosahují specializaci jako zdravotníci, elektrikáři, odstřelovači atd.

Z celkového stavu 38 000 uniformovaných policistů NYPD tvoří tato jednotka pouze jejich zlomek – tedy 400 policistů, kdy základní struk-

turu tvoří 10 squad (posádky trucků) přidělených u jednotlivých obvodů – ESU ONE-TRUCK u Lower (dolního) Manhattanu, TWO-TRUCK v Upper Manhattan (severně od 59. ulice), THREE-TRUCK a FOUR-TRUCK v Bronxu, FIVE-TRUCK v Staten Island (jediný nespadá do SOD), 6., 7. a 8. v Brooklynu (6. v jižním, 7. jihovýchodní a 8. v severním) a 9. a 10. v Queens. Každý TRUCK dále podporován třemi REP (ADAM, BOY a CHARLIE) a v případě potřeby i dvěma ERV – EMERGENCY RESCUE VEHICLE (pásový transportér M 75) pro evakuaci a další specializovaná vozidla jako PHOTO OBSERVATION VEHICLES a TEMPORARY HEADQUARTERS VEHICLE atd., kromě toho osobní výzbroj tvoří pistole Glock 19, Beretta 92D, samopaly HK MP5 A3, HK 94 a brokovnice Remington M24.

Právě tito muži se v roce 1993 (26. února) podíleli na záchranných pracích při prvním bombovém útoku na Světové obchodní centrum, kam byli vysláni i osudného 11. září po tvrdém úderu Al-Kajdy.

Další jednotkou zasluhující si pozornost, je ERT – Emergency Response Team v rámci Policejního úřadu Washingtonu. V roce 1950 založilo v Patrol Bureau METROPOLITAN POLICE DEPARTMENT Washington CIVIL DISTURBANCE UNIT, jehož příslušníci měli po doplňujícím výcviku čelit těžkým taktickým situacím, kdy došlo k zabarikádování pachatelů nebo v případě rukojmí. Nevyhnula se jim ani asistence při demonstracích, jednalo se o normálně sloužící příslušníky, kteří byli svoláváni v případě akce (dva týmy po třech policistech a jednoho pětičlenného týmu jako vyhledávacího). Teprve v dubnu 1984 vzniká první profesionální jednotka ERT a společně s EXPLOSIVE ORDINANCE UNIT (EOU) tvoří SPECIAL TACTICS BRANCH (STB) v SPECIAL OPERATIONS DIVISION v PATROL SERVICES BUREAU. Prvním velitelem se stal kpt. R. D. Monroe, jenž přichází s organizačním schématem. Podle něj je vždy v pohotovosti jeden z týmů a polovina příslušníků – vyjednávačů, zatímco další absolvují doplňující a udržující výcvik (fyzický výcvik minimálně dvě hodiny denně) a odpočinek. Spolupracují s US SECRET SERVICE při ochraně prezidenta a státních návštěv. Kandidáti z řad MPD absolvují přísný výběrový test, kde je kladen důraz na střelbu a fyzickou kondici. Poté následuje šestitýdenní základní výcvik (taktická střelba, záchranné úkony, rappelling a nácvik taktických situací).

Jednotka je složena z NEGOTIATIONS UNIT (6 vyjednávačů), EOU (pyrotechnici) – 6 pyrotechniků a pět psovodů (K-9), TACTICAL PLATOON ONE (dva týmy po osmi policistech) a TACTICAL PLATOON TWO (dva týmy 3. a 4. opět po osmi policistech). Disponují výzbrojí SIG Sauer P 226, Remington 870, Remington 700, M 16A2.

I v nedávno dosti neklidné Kansas, KANSAS CITY POLICE DEPARTMENT existuje obdobná jednotka – TRT (Tactical Response Team). Kansaský městský policejní sbor zahrnuje na 1200 policistů a 600 civilních zaměstnanců, kteří jsou rozděleni do PATROL BUREAU (pět PATROL DIVISIONS), INVESTIGATIVE BUREAU, ADMINISTRATIVE BUREAU, EXECUTIVE SERVICE BUREAU a OPERATIONS SUPPORT BUREAU obsahující SPECIAL OPERATIONS DIVISION. Právě tato zvláštní divize (oddělení) obsahuje i zvláštní jednotku TACTICAL RESPONSE TEAM.

Její historie začala 1. února 1966, kdy po nepokojích v Los Angeles založil policejní šéf C. Kelly (mimochodem nástupce J. E. Hoovera v čele FBI) jednotku známou jako TAC-UNIT, což byla malá jednotka cvičených policistů rozdělená do 5 squads. V roce 1974 došlo k její reorganizaci a byla soustředěna ve třech stanicích v centru města. Následně v roce 1990 došlo k jejímu začlenění pod společné velení s K 9 (psovodi) a leteckou jednotkou. To již ale v říjnu 1993 došlo ke vzniku SPECIAL OPERATION DIVISION a TAC-UNIT byla přetvořena v TRT.

Jejími příslušníky se stávají dobrovolníci z řad policie s odslouženými třemi roky služby, kteří projdou jak fyzickými testy, tak i ústním pohovorem. Po absolvování výcviku se dále zdokonalují v jednotkovém výcviku konaném pět dní měsíčně, přičemž každé dva roky se účastní výcviku s FBI HRT na mezinárodním letišti v Kansas City. Jejím specifikem je číselné označení situace k nasazení jako „OPERATION 100“.

Třiačtyřicet policistů v čele s kapitánem je rozděleno do tří týmů, přičemž každý se skládá ze dvou squad (skupin), které tvoří seržant a šest policistů. Vedle klasické policejní výzbroje, jakým je revolver Smith Wesson 1046 a brokovnice Remington 870, disponují i dalšími zbraněmi jako HK 94, Benelli M1 Super 90 aj.

*Milan Kovář,
PČR okresní ředitelství Hradec Králové*

JEDY,

JIMIŽ TRAVIČI MĚNILI HISTORII

I když travičství začalo být trestným činem až v 18 století, objevuje se již v antice. Už v těchto časech vykonávali naši práci členové senátu, později členové inkvizice a o něco později složky podobné těm dnešním. Bylo by ovšem mylné domnívat se, že tento druh trestné činnosti je dávnou minulostí. Vzpomeňme na případ Viktora Juščenka. Myslím si, že pro nás jako pro policisty je důležité znát historii travičství, abychom tento jev snáze pochopili a v budoucnu mohli „omezit“. Pojem travičství není nic nového pod sluncem. Je staré jako lidstvo samo. Objevuje se už v řeckých mýtech. Po celá tisíciletí bylo účinnou zbraní žen i mužů v našich dějinách i po celém světě. Případů z řeckých bájí by byl nespočet. I Herakles skončil podobně, když mu jeho žena Deianeira napustila šaty tajemnou tekutinou, o níž věřila, že ho k ní opět připoutá. Otrávil ho vlastně kentaur Nessos, který Deianeire tekutinu dal a zamlčel, že jsou to kapky jeho krve, které Herakla zahubí.

Stručný přehled jedů používaných traviči v historii:

RULÍK ZLOMOCNÝ (*Atropa belladonna*) druh z čeledi lilkovité, statná vytrvalá bylina až 150 cm vysoká s velkými vejčitými listy. Původem z Evropy, rozšířila se do západní Asie a Afriky. Květy jsou zelenavé nebo hnědě fialové, zvonkovité. Plody: černé, lesklé bobule. Připomínají dokonce i velikostí černé třešně. Celá rostlina je jedovatá, hlavně bobule, ale i listy, květy a kořen. Obsahuje alkaloidy atropin a hyoscyamin, v menším množství skopolamin a belladonin. Dítě usmrtí pouhé tři až čtyři bobule, dospělého trojnásobek. Příznaky otravy: sucho v ústech, sípavý hlas, zrudnutí, zrychlený tep. První zmínky o účincích rulíku pocházejí od Theofrasta (4. až 3. stol. př. n. l.).

Rulík zlomocný (*Atropa belladonna*) byl oblíbený jed v období antiky. V češtině má nespočet přezdívek, například hadí třešeň, psí třešeň, krásná dáma, zlatá kráska, vraní oko, zlá jahoda a další. Latinské druhové jméno *Atropa* pochází od jména řecké bohyně osudu Atropos, která přestřihává nit života, a *bella donna* znamená krásná paní. Pro traviče měl rulík tu přednost, že byl běžně dostupný a přitom vysoce účinný. Stačilo přidat nepohodlné osobě do jídla či nápoje několik bobulek. Rulíkem byl například otráven římský císař Augustus. Travičkou v tomto případě byla Augustova manželka Livia, která rulík vpravila přímo do fíků na císařově stromě.

V nepatrném množství má rulík halucinogenní účinky, pro které je dnes oblíben zejména v USA a v Indii. Ve starém Římě se pro tyto účinky přimíchával do vína při slavnostech zvaných bakchanálie. Tímto jedem byl otráven i římský císař Klaudius, kterému na objednávku jeho ženy připravila jed čarodějnice Lokusta.

Rulík použili s velkým úspěchem v roce 1035 Skotové vedení Duncanem proti vojskům norského krále Svena Canuta. Poslali do nepřátelského tábora potraviny otrávené rulíkem a vojsko zcela zdecimovali.

ARZENIK (oxid arzenitý) je bezbarvý prášek, prudce jedovatý. Už 0,1 gramu může mít smrtelné následky. Je možné si na něj postupně v omezené míře zvyknout. Dříve byl používán jako lék, do plomb, jako jed proti myším a mouchám a ke konzervování kůží, kožešin a vycpanin. Lidově známý jako otrušník, kterým Maryša otráвила Vávru.

Arzenik byl nerozlučně spojen se jménem Borgiů, a to jak s papežem Alexandrem VI., tak s jeho synem Cesarem i dcerou Lukrecií. Lékaři většinou neuměli otravu arzenikem identifikovat. Příznaky byly neurčité – nevolnost, průjem, zvracení a připomínaly běžné zažívací potíže nebo prasklé žaludeční vředy. Borgiovci dokonce zaměstnávali odborníka na jedy Sebastiana Pinzona a prsten s prostorem na prášek má dodnes název borgiovský. Také s Napoleonom smrtí bývá spojována otrava arzenikem.

S arzenikem je úzce spjato jméno Kateřiny Medicejské, manželky francouzského krále Jindřicha II. a od roku 1547 královny, která si získala pověst velmi rafinované travičky. Je pravda, že v té době bylo u dvora množství záhadných úmrtí, ale ne všechny je možné přičítat právě jí. V té době se jedem napouštěly rukavice, šaty, noční košile i květiny, ke kterým člověk přivoněl a zemřel. Dokonce stačilo jen obrátit otrávený list v oblíbené knize, což se stalo osudným i Karlu IX, synovi Kateřiny Medicejské.

V březnu 1572 přišla ke dvoru do Blois královna navarrská i se svým synem Jindřichem, v té době devatenáctiletým. 10. června 1572 přišla první rána pro Hugenoty. Náhle zemřela královna Johanna Navarrská, prý otrávena rukavičkami z Milána. Její smrt byla spojována s královnou, neboť rukavičkář byl královnin krajan a dodával prý rukavice i Její Výsosti Kateřině. O náhlé smrti Johanny Navarrské kolovaly podivné pověsti. Vykládalo se, že prý se náhodou dozvěděla o jakémsi strašlivém tajemství a Kateřina Medicejská ji ze strachu před prozračením otráвила naparfemovanými rukavicemi, které zhotovil René, florentský astrolog a alchymista pozvaný do Paříže Kateřinou Medicejskou. Do hady jenom rostly, když se proslechlo, že po smrti navarrské královny-matky požádal Jindřich Kateřinu, aby tělo zesnulé bylo prohlédnuto lékařem. Kateřina Medicejská souhlasila, ale s výhradou, že se nikdo nedotkne královniny hlavy. Dva lékaři – mezi nimi slavný Ambroise Paré, provedli pitvu a nic nenašli. Byla-li královna navarrská otrávena jedovatým parfémem, byl právě její mozek jediným místem, které by mohlo hrozný čin prozradit.

STRYCHNIN je prudce jedovatý hořký alkaloid v semenech stromu kulčiby obecné (*Strychnos nux vomica*). Kulčiba obecná je východoindický strom z čeledi Loganiaceae. Semena obsahují kromě strychninu i prudce jedovatý alkaloid brucin. Strychnin silně dráždí dýchací a kardiovaskulární systém. Otrava strychninem působí bolestivé křečové stavy podobné tetanu. K úmrtí dochází v důsledku křeče dýchacích svalů či ochrnutí dýchacího centra. Strychnin je typický křečový jed. Jako inhibitor glycinového receptoru blokuje přenos zadních kořenů míšních a umožňuje rozsáhlé rozšíření podráždění. Malé dávky zvyšují míšní reflexy, vyšší dávky pak dráždí centra v prodloužené míše. Seběmenší impulsy vedou k rychle a nebrzděné šířícím záchvatům nekoordinovaných reflex-

ních křečí. Velké dávky způsobují ochrnutí centrálního nervstva.

AKONITIN je jedovatý alkaloid obsažený v oměji, a to ve všech částech rostliny. Oměj (*Aconitum*) je z čeledi pryskyřníkovité s modrofialovými nebo žlutými květy. Vysoká vytrvalá rostlina z pahorkatin. Největší množství akonitinu obsahují kořenové hlízy. Je to jedna z nejedovatějších evropských rostlin. Oměj byl vždy po ruce, a proto byl oblíbenou rostlinou travičů.

Příznaky otravy se projevují po požití asi 0,2 mg akonitinu, smrtelná dávka je 1 až 5 mg. Průběh otravy je krutý. Do celého těla se rozlévá horkost, někdy člověk zvrací, pak nastává svalová slabost a bolestivé znecitlivění končetin, které vede k ochrnutí. Jazyk je rovněž ochrnutý, dostavují se poruchy zraku, úporná bolest hlavy, závratě. Tep je slabý a nepravidelný, tělesná teplota klesá. Smrt nastává za plného vědomí zastavou srdce a dechu. Nejoblíbenějším jedem travičů užívaným v antice byl právě akonitin.

BOLEHLAV PLAMATÝ (*Conium maculatum*) je dvouletá rostlina dosahující výšky až dva metry. Lodyha dutá, obvykle červeně skvrnitá. Velké listy několikrát zpeřené, květy malé s bílými korunními lístky.

Všechny části rostliny obsahují jed koniin. Nejvíce je koncentrován v semenech. K otravě postačí i větší nadýchání. Jed způsobuje svalovou obrnu, která postupuje od chodidel vzhůru. Smrt nastává zástavou dechu a srdce. Postižený umírá při plném vědomí. Účinkem se bolehlav podobá tropickému jedu kurare. Číše bolehlavu posloužila jako smrtící nápoj pro Sokrata.

TIS ČERVENÝ – náš nejedovatější strom. Vysoký až 25 metrů, stále zelený strom s červeno-hnědou kůrou. Celá rostlina je jedovatá. Tis červený se běžně vysazuje jako okrasná dřevina, také do živých plotů v parcích i v zahradách. Prudký jed je zejména v jehlicích, ale i v kůře a semenech. Podle lidové moudrosti se pod tím sem nedoporučuje ani usnout, aby se člověk jeho jedovatými výpary neotrávil. Dříve byl tis používán proti vzteklině, střevním parazitům, proti hadímu uštknutí a zejména jako prostředek vyvolávající potrat. V současnosti jsou však tisové drogy považovány za zastaralé a značně nebezpečné. Z jehlic tisu se vyrábí cytostatikum taxol, jenž se užívá např. při karcinomu vaječníku, prsu či plic.

RICIN – Jedovatá bílkovina ze semen skočce obecného (*Ricinus communis*). Skočec obecný v našich podmínkách dorůstá asi dvoumetrové výšky, v tropech a subtropích až pěti metrů. Patří do rodu dvouděložných, čeledi pryšcovitých. Proti ricinu neexistuje zatím protilátka (antidotum). V naprosté většině případů dochází k úmrtí. Ricin se dá velmi snadno vyrobit, je levný a ve formě prášku se dá použít do aerosolu. Je to efektivní nástroj k nenápadnému vraždění. Už v roce 1978 byl ricin použit při vraždě bulharského disidenta, spisovatele a novináře Georgiho Markova, jenž byl v Londýně píchnut do lýtky špičkou deštníku, kterýmžto vpichem mu byla do těla vpravena drobná kovová kulka s asi 0,3 mm velkými otvory. Kulka

byla naplněná ricinem a Markov zemřel po 3 dnech v londýnské nemocnici na selhání ledvin.

DIOXINY – Skupina asi 75 chlorovaných organických sloučenin. Nejtoxikčtější je tetrachlordibenzo-p-dioxin (TTCD) označovaný prostě jako dioxin. Je považován za jednu z nejtoxikčtějších látek, jakou lidstvo zná. Zdravotní poruchy nastávají už při příjmu miliardtin gramu. Dioxin si právem vysloužil název superjed.

Dioxiny byl otráven ukrajinský prezidentský kandidát Viktor Juščenko. Lékařští odborníci stanovili diagnózu: otrava dioxinem. K otravě zřejmě došlo 5. září 2004 při večeři s nejvyššími představiteli Bezpečnostní služby Ukrajiny, která bezprostředně předcházela jeho záhadnému onemocnění. Juščenko má kromě zjizvené tváře i poškozené některé vnitřní orgány.

Teprve na přelomu sedmnáctého a osmnáctého století se stává travičství odsuzovaným činem. Morálka i rozum si podaly ruku a zdálo se, že travičství je definitivně odzvoněno. Byl to omyl. Jak ukazují případy prezidenta Sogla, novináře Markova, ukrajinského prezidenta Juščenka, akce izraelského Mosadu či přiznané záměry CIA, jed a travičství zdaleka nepatří minulosti. Navíc dnes už nemusí jít o ojedinělé případy. Věda pokročila tak, že je možné vyrobit velmi obtížně zjistitelné jedovaté látky, které je možno použít v masovém měřítku. Už nejde jen o arsenik tajně vysypaný do poháru z borgiovského prstenu či otrávenou růži. Krásná dáma bella dona, arsenik a podobné klasické jedy ustupují ricinu, botulinu, dioxinu a dalším jedovatým látkám, které dokážou zabít tisíce lidí najednou. Pokrok se nedá zastavit. Ani v takových případech. A lidé stále vymýšlejí nové a nové chemické látky, které mohou zabíjet po milionech a tváří se, jako že nás se to opravdu netýká.

Oldřich HLUŠKO,
Policie ČR, I. odd. SKPV OŘ Český Krumlov

Použitá literatura:

1. <http://botanika.wendys.cz/kytky/K510.php>
2. <http://cs.wikipedia.org/wiki/Strychnin>
3. http://cs.wikipedia.org/wiki/Oxid_arsenit%C3%BD
4. <http://cs.wikipedia.org/wiki/Dioxiny>
5. Dumas Alexandre, Královna Margot, 1. vydání Praha 1976, Svoboda, počet stran 549
6. Kun N. A., Starořecké báje, 2. vydání Praha 1976, SPN, počet stran 677
7. Hanuš Jiří, Velké záhady minulosti, 1. vydání, Praha 1995, počet 442 stran

BOJ POLICIE PROTI DROGÁM V ČR 1945 – 1989

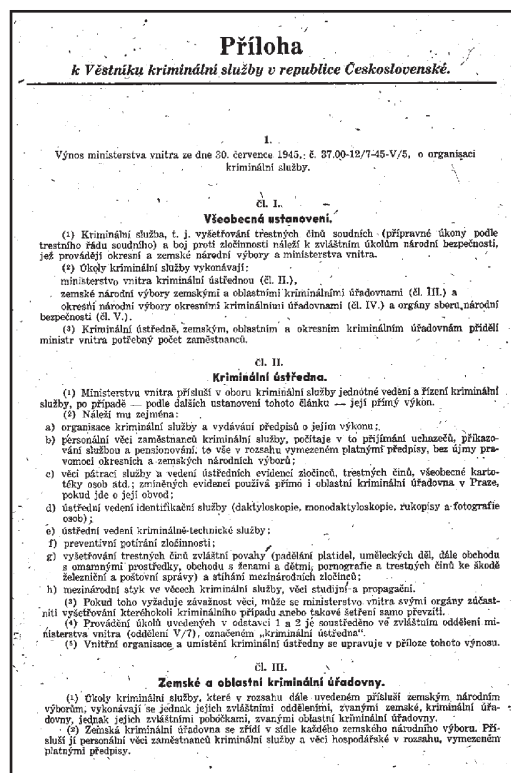
Obnovená republika uváděla rychle v život nové orgány státní a veřejné správy a začala zajišťovat ve státě bezpečnost způsobem podle Košického vládního programu. Nový Sbor národní bezpečnosti formován od jara roku 1945 nenavazoval ani na tradice rakousko-uherské, ani na tradici předmnichovských bezpečnostních sborů, dostal novou politickou i pracovní náplň.

Dne 30. července 1945 vydalo tehdejší ministerstvo vnitra významný výnos č. 37.00-12/7-45-V/5, o organizaci kriminální služby. Kriminální ústředna (zvláštní oddělení ministerstva vnitra – značené oddělení V/7) byla uvedena v život jako instituce, které náleželo jednotné velení a řízení kriminální služby, případně její přímý výkon. Organizovala kriminální službu, vydávala předpisy pro její výkon a starala se o personální záležitosti. Náležely jí věci pátrací služby a vedení evidencí, ústřední vedení identifikační služby, kriminálně technické služby, vyšetřování trestných činů zvláštní povahy (padělání platidel, uměleckých děl, obchody s omamnými prostředky, obchody se ženami a dětmi atd.), byla reprezentantkou kriminální služby na mezinárodním poli a zabývala se také prevencí.

Kriminální služba byla řízena dvěma ústřednami v Praze a v Bratislavě, zemskými úřadovkami v Praze, Brně a expoziturou v Ostravě. Nižšími články kriminální služby byly oblastní a okresní úřadovny.

Podle zákona č. 286/1948 „O národní bezpečnosti“ měly ministerstvo vnitra, národní výbory a Sbor národní bezpečnosti „zajišťovat bezpečnost státu, ochranu politických, hospodářských a sociálních výsledků národní a demokratické revoluce z května 1945“. Nový zákon důsledně prováděl zásadu „jednotnosti“ Sboru národní bezpečnosti.

Nový zákon zrušil úřadovny Národní bezpečnosti, stejně jako oblastní a okresní kriminální úřadovny. Všechny věci bezpečnostní povahy i správní věci Národní bezpečnosti uložil zákon č. 286/48 Sb. provádět na okresním a krajském velitelství Národní bezpečnosti v novém územním rozdělení Československé republiky na správní celky – okresy a kraje.

Zásadní význam pro činnost státního aparátu měl i nový československý trestní zákon č. 86/50 schválený 23. května, v němž byly zakotveny podstatné změny, ke kterým v Československu došlo. Základním znakem tohoto zákona byla především „společenská nebezpečnost“. Z třídního hlediska nebyl posuzován pouze pachatel, ale i nebezpečnost činu, jehož se dopustil.

Vládním nařízením č. 48 ze dne 23. května 1950 bylo zřízeno ministerstvo národní bezpečnosti. Bývalé oblastní a okresní kriminální úřadovny byly začleněny už do nově organizovaných útvarů Veřejné bezpečnosti. Kriminální ústředna se stala 4. sektorem velitelství VB. Výkon kriminální služby na krajských velitelstvích Veřejné bezpečnosti provádělo 4. oddělení a na okresních velitelstvích Veřejné bezpečnosti 2. oddělení.

Systém organizace Ministerstva národní bezpečnosti sledoval především důsledné sjednocení a centralizaci činnosti bezpečnostních orgánů. Byl však těžkopádný a měl mnoho dalších slabín. V polovině roku 1952 proběhla reorganizace a na podzim roku 1953 dochází k další reorganizaci, při níž bylo Ministerstvo národní bezpečnosti zrušeno a ustaveno bylo opět jediné ministerstvo – tj. ministerstvo vnitra. Od 1. října 1953 (Nařízení vlády Republiky československé ze dne 11. září 1953 č. 77/1953 Sb. o nové reorganizaci ministerstev a ústředních orgánů státní správy) odpovídalo toto ministerstvo za řešení

všech bezpečnostních úkolů. V té době byla také zřízena hlavní správa Veřejné bezpečnosti jako řídicí orgán výkonu služby Veřejné bezpečnosti v ČSR. Boj proti všeobecné trestné činnosti byl od té doby veden hlavně odborem boje proti kriminálním trestným činům, odborem boje proti hospodářským trestným činům, odborem vyšetřovacím (později správou vyšetřování VB) a odborem vědeckotechnickým.

Na podzim roku 1958 byl vědeckotechnický odbor Hlavní správy VB reorganizován na Kriminalistický ústav hlavní správy VB a stal se tak jediným a ústředním orgánem pro výkon kriminalistických expertíz na území ČSR.

Další zásadní reorganizace z hlediska územního byla provedena v roce 1960 a z hlediska funkčního až v roce 1963. Místo původních 19 krajů a 306 okresů bylo nově vytvořeno 10 krajů se 108 okresy a hlavní město Praha s 10 obvody. Tato územní reorganizace strukturálně ovlivnila činnost československé Bezpečnosti, zejména v krajích a okresech. Bylo vytvořeno 10 krajských správ Ministerstva vnitra, v rámci každé této správy byla zřízena správa VB. Byla zachována městská správa VB v Praze s 10 obvodními odděleními.

Jako předchůdce Kriminalistického sborníku vydávala Hlavní správa VB Knižnici pro kriminalistiku. V roce 1955 vyšel v č. 3 článek „Boj proti zneužívání omamných jedů“. Na celém světě byl zorganizován boj bezpečnostních sborů proti zneužívání omamných jedů, jejich pašování, případně nedovolenému obchodu s preparáty, u kterých omamné jedy tvoří podstatu přípravku. Ani Národní bezpečnost nechtěla povolit v bdělosti.

Podle autorů byly omamné látky, hlavně kokain a opium pašovány do ČSR ponejvíce ze západních států. Podlouným obchodem se nejvíce zabývaly osoby zaměstnané na lodích. Omezení trhu se západními zeměmi sice podobné případy téměř vyloučilo, tuto zkušenost však třeba i nadále mít na paměti. Obchodníci s omamnými drogami pracovali v dobře organizovaných bandách, disponovali značnými finančními prostředky, a jejich vypátrání bylo proto velmi nesnadné. Bylo to zejména v případech, kdy osoba za tím účelem přijela z ciziny, aby navázala styky s místními podlouníky.

Rovněž při zjištění osob podezřelých z ilegálních přechodů státních hranic bylo třeba při osobní prohlídce věnovat pozornost tomu, zda nejsou

do ČSR pašovány omamné drogy. Pozornost se musela věnovat různým nočním podnikům, kde se s opiáty nejčastěji pokoutně obchodovalo.

Vyšetřování osob, které zneužívají omamné látky k ukojení vášně, (narkomanů) bylo třeba provádět rozvážně, protože i když se taková osoba nezastavila ani před trestným činem, aby získala žádanou látku, jednalo se ve skutečnosti o člověka nemocného, propadlého zdraví škodlivé vášni.

Na vyšetřování případů, které mají nějakou spojitost s omamnými látkami, bylo třeba se správně dívat i politicky. Narkomanie nejen porušovala zdraví pracujících, které bylo nejcenějším statkem nové společnosti, ale poškozovalo tím i státní hospodářství. Odstraněním příčin trestných činů v tomto oboru a řádnou kontrolou omamných látek můžeme přispět k tomu, aby naše země byla zbavena této moderní metly lidstva.

Je zajímavé, že již v roce 1955 autoři tohoto článku berou narkomana hlavně jako osobu nemocnou a teprve na dalším místě jako pachatele trestné činnosti.

Na závěr článku je uveden stručný výklad k opiovému zákonu z roku 1938 a roztržidění látek podle tohoto zákona. Byly uvedeny názvy chemické nebo technické a obchodní názvy.

Tak jak za tzv. I. republiky řešila případy nelegálního obchodu s omamnými prostředky Ústředna pro potírání nelegálního obchodu, po roce 1945 se v rámci reorganizací bezpečnosti tyto úkoly nakonec přenesly na základní útvar kriminální služby.

Pokud šlo o Sbor národní bezpečnosti, byla problematika trestné činnosti páchané v souvislosti s nealkoholovou toxikomanií – nedovolené výroby, držení a zneužívání omamných prostředků – zákonem č. 128/1970 Sb., o vymezení působnosti ČSSR ve věcech vnitřního pořádku a bezpečnosti vyčleněna do působnosti federálního ministerstva vnitra. Vlastní výkon působnosti FMV byl zajišťován federální správou Veřejné bezpečnosti, která byla současně řídicím i výkonným útvarem na tomto úseku. Základním normativním aktem pro tuto oblast činnosti SNB byly Zásady jednotného postupu boje proti nealkoholové toxikomanii, vydané rozkazem náčelníka FS VB č. 28/1978.

Těžiště práce při odhalování, objasňování a profylaxi¹⁾ nealkoholové toxikomanie jako

¹⁾ Profylaxe – konkrétní opatření zaměřená k ochraně před určitou nemocí nebo poruchou zdraví.

jedné z významných forem boje s ní a s trestnou činností související spočívala především na výkonných útvech na úrovni okresních /obvodních/ správ SNB, zejména na pracovních kriminální služby VB po linii obecné kriminality.

Vzhledem k tomu, že šlo o jev vykazující značnou míru latence, předpokladem dosažení pozitivních výsledků byla především dokonalá znalost bezpečnostní situace. Jedním z rozhodujících prvků bylo zajištění zdrojů informací. Ty se mohly získávat při výkonu hlídkové a obchůzkové služby, tedy na základních útvech VB. Pozornost bylo třeba zaměřovat na místa, kde docházelo ke koncentraci „volné“ mládeže (diskotéky, restaurace, kavárny, parky), závadové byty, domovy mládeže.

Pokud jde o tok informací získávaných mimo resorty ministerstev vnitra, existovala celá řada možností, které nebyly vždy vyčerpávajícím způsobem využívány. Jednalo se o nezbytně nutnou spolupráci se zdravotníky /ordinace AT/, s psychiatrickými dorostovými ordinacemi poliklinik OÚNZ. Dále šlo o součinnost s okresními nebo obvodními vojenskými správami.

Boj s toxikomanií a trestnou činností toxikomanů se realizoval aplikací právních norem regulujících činnost veřejnobebezpečnostních orgánů – pracovníků kriminální služby, starších inspektorů pořádkové služby a vyšetřovatelů VB, k nimž patřily zejména normy trestního práva. Z toho také pramenil zásadní význam procesu vyšetřování jako základní formy boje s trestnou činností.

Z tohoto trestně politického hlediska bylo nutné u drogových deliktů věnovat pozornost odlišným charakteristikám pachatelů, které by se měly stát východiskem pro volbu vhodného opatření sledujícího kromě individuálně resocializačních i generálně preventivní cíle. Zatímco u obchodníků a překupníků s drogami, zpravidla nikoli toxikomanů, bylo na místě uplatnit nejprísnější sankce. Tento postup byl ale většinou nevhodný u osob s již rozvinutou závislostí na drogách. Zvlášť citlivě bylo třeba postupovat u mladistvých pachatelů a u osob, které se s ohledem na věk či nezkušenost dostaly do konfliktu se zákonem právě prostřednictvím drogy. V takových případech po vyšetření zdravotního stavu na příslušném psychiatrickém pracovišti bylo na místě uplatňovat opatření výchovné povahy, například podmíněné tresty odnětí svobody či nápravná opatření doplněná o přiměřená omezení.

Pro účinné potírání trestné činnosti související

s nealkoholovou toxikomanií bylo vždy nutné důsledně diferencovat mezi jejími pachateli nejen v závislosti na stupni jejich kriminálního narušení, ale také s ohledem na jejich psychický stav a vztah k droze.

Metody prevence v boji Bezpečnosti proti nealkoholové toxikomanii, rozhodující místo příslušelo oborové složce Veřejné bezpečnosti a v jejím rámci kriminální službě VB. Ta využívala na tomto úseku téměř všechny metody a prostředky preventivních opatření.

V první řadě to bylo zaměřeno na rozkládání toxikomanských part. Toto účinné preventivní opatření bylo možné provádět i mimo rámec realizované trestné činnosti. V praxi bylo však využíváno zpravidla až při realizaci party pro trestnou činnost a ještě nedostatečně.

Dalším preventivně taktickým opatřením bylo vysílání operativních hlídek do míst častého výskytu a koncentrace toxikomanů a zvýšený dohled nad objekty, kde docházelo k trestné činnosti v souvislosti s nealkoholovou toxikomanií.

Další metodou byla metoda preventivně technických zařízení. Spočívala zejména ve využívání technických prostředků k zajištění objektů /lékárny a další zdravotnická zařízení/.

Využívání prostředků preventivního působení upraveného příslušnými právními normami bylo podstatou metody administrativně právních opatření. Sem bylo možno zahrnout institut upozornění podle § 164 odst. 2 trestního řádu nebo § 44 zákona o SNB, využívaného v praxi v případech nedostatečného zajištění objektů, kde se nacházely omamné prostředky.

Při výčtu metod není možné opomenout metodu spolupráce s organizacemi a občany. Tato metoda se obvykle uplatňovala ve spolupráci a součinnosti s jinými resorty. Jednalo se o spolupráci se zdravotnictvím /ve smyslu Věstníku MZ ČSR, částka 4–5 z roku 1972/. Dále se jednalo o spolupráci s okresními a obvodními vojenskými správami, s prokuraturou a soudy, Sborem nápravné výchovy a podobně.

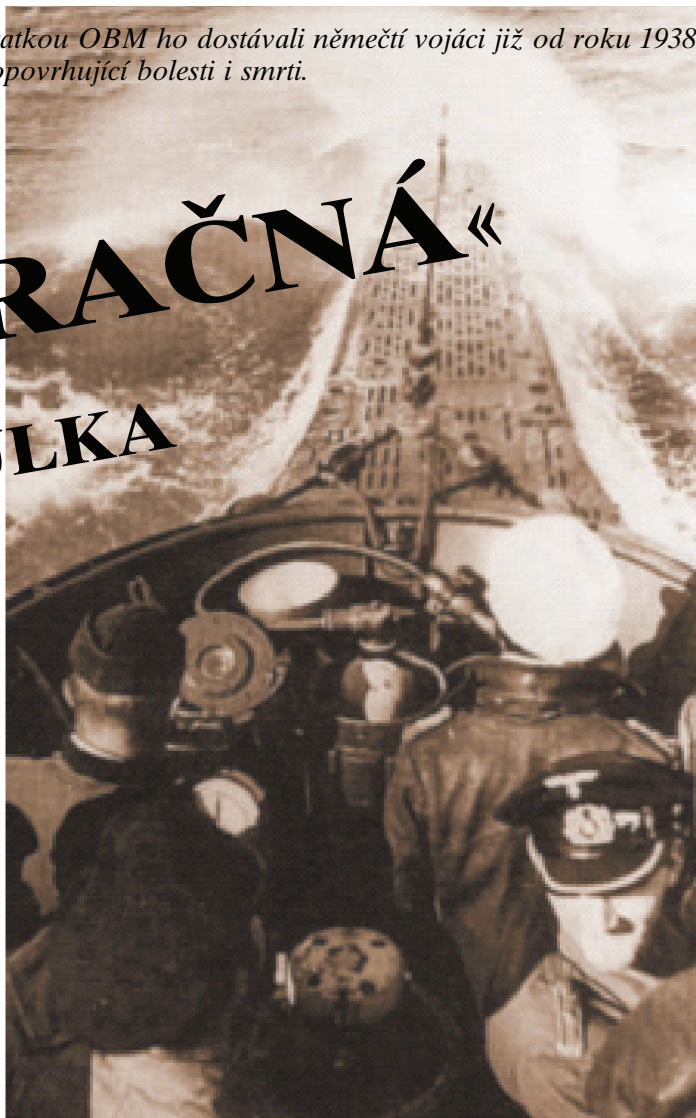
Zajištění účinného dohledu nad mládeží spočívalo ve spolupráci se školami, společenskými organizacemi a národními výbory. V rámci této spolupráce bylo třeba provádět rozklad part mládeže se sklony k toxikomanii, besedovat se zaměřením na místní problematiku, projednávat příčiny a podmínky vzniku toxikomanie a přijímat účinná opatření k jejich odstraňování.

Miloš VANĚČEK, NPC

Pervitin není drogou posledních let. Pod zkratkou OBM ho dostávali němečtí vojáci již od roku 1938. Vycvičení muži se měli přeměnit na roboty opovrhující bolesti i smrti.

HITLEROVA »ZÁZRAČNÁ« PILULKA

Vedoucí představitelé třetí říše zásadně brojili proti drogám, ve svých vystoupeních je označovali nejen za nebezpečné, ale i za dekadentní. Přitom například maršál letectva a ministr Hermann Göring byl silný morfinista, Hitler byl ostatně pod farmaky také. V důstojnickém sboru bylo mnoho kokainistů, vyznavačů v té době velmi oblíbené drogy. Na tělesnou a psychickou zdatnost se v německé armádě kladly značné nároky. Aby byla ještě větší a vojáci vydrželi opravdu maximální zatížení, začalo se uvažovat o využití podpůrných prostředků, které měly pomoci zvláště ve stresujících situacích.

Pervitin pro vojáky

Pervitin začala od roku 1938 pro vojsko dodávat berlínská farmaceutická firma Temmel. Vyexpedovala 29 milionů kusů tablet drogy pro všechny druhy zbraní. Zprvu „zázračný“ preparát ale zanedlouho ukázal, že má jeden závažný vedlejší účinek – závislost. Armádní lékaři brzy zjistili, že při dlouhodobějším používání naopak koncentrace vojáků stále klesá, s tím se zhoršuje i fyzický výkon a muži se po delším čase stávají nepoužitelní. Přes jejich upozornění to ale vyšší velitelé nemínili brát v potaz a objednávky na tabletky stále rostly. Došlo to dokonce tak daleko, že při tažení do Francie a Polska bylo hlášeno a potvrzeno několik případů předávkování pervitinem s následkem smrti. Farmaka měla být také jednou ze zázračných zbraní, kterými chtěl Hitler změnit nepřítelny

průběh válečných operací. Protože pervitin už u mnoha vojáků nezabíral, bylo potřeba vyvinout nový lék. S tímto nápadem přišel viceadmirál Helmuth Heye, který po výrobci žádal preparát, který „udrží vojáky v plném nasazení, posílí výkonnost v boji muže proti muži a výrazně zvedne jeho sebevědomí.“

Tableta D-IX

Podle všeho požel projekt sám Hitler, protože veškerá závažná rozhodnutí musela jít přes něho a toto důležité bylo. Zakázku dostal na starost profesor farmakologie Gerhard Orzechowski z univerzity v Kielu. Po několika měsících výzkumu se zdálo, že preparát s názvem D-IX je přesně to, co armáda žádá. Obsah tabletky byl pět miligramů kokainu, pět miligra-

mů morfinu proti bolesti, syntetický kokain a tři miligramy pervitinu. Po vývoji samozřejmě následovaly klinické pokusy. Klinické v uvozovkách, protože v předposledním válečném roce už nebylo na nějaké dlouhé studie čas a ani k tomu nebyly vhodné testovací osoby. Ty se ale okamžitě našly. Lidský „materiál“ poskytl v listopadu 1944 koncentrační tábor Sachsenhausen. Vězni dostali dávku D-IX a spolu s ní i dvacetikilový ruksak na záda. Osmnáct mužů chodilo se dvěma až třemi přestávkami kolem baráků až do úplného vyčerpání. Při minimální potřebě spánku a téměř automatických pohybech se zdál výsledek pro pozorovatele nadmíru uspokojivý. Lé-

kaři u vězňů konstatovali, že jejich vnímání je popsatelné jako duševní nepřítomnost a silná vůle. Přesně to, co se od povzbuzujícího prostředku čekalo. Z vyčerpaných vojáků se měly stát vražedné stroje, které jednají automaticky a fanaticky plní i ty nejabsurdnější rozkazy. O vývoj tablety stál krom jiného i Otto Skorzeny, velitel záškodnických oddílů SS. K výrobě ve velkém ale vzhledem k válečným událostem již nedošlo. Na Hitlerovu pilulku D-IX přišel nedávno při zkoumání archívů hamburský kriminolog Wolf Kemper a po třech letech zkoumání používání drog ve třetí říši vydal s historiky V. Hartmannem a R. Obertem knihu *Nazis on Speed*.

Podle zahraničních materiálů zpracoval Vratislav Konečný, foto archiv

Převzato s laskavým svolením autora a redakce vojenského a policejního magazínu NAŠE VOJSKO, 1/2006.

VLÁDNÍ RADA JOSEF VAŇÁSEK JEŠTĚ JEDNOU

V minulém čísle Bulletinu jsem připomněl vládního radu Josefa Vaňásku, který stál v čele Ústředny pro potírání nelegálního obchodu s omamnými prostředky až do své smrti v roce 1938. Josef Vaňásek zemřel 8. února a je pohřben na hřbitově Malvazinky v Praze 5. Ve středu 8. února 2006 jsme se sešli, abychom si výročí úmrtí připomněli. Hrob, který je zanedbaný a má poškozenou náhrobní desku, byl alespoň provizorně očištěn. Potom jsme na něj po-

ložili věnec a zapálili svíčku. Malá vzpomínka skončila vzdáním pocty policistů v historické i současné uniformě. Poctu vzdali Martin MIČHAL, František KALUŽA a Petr KUBERA z ředitelství Praha IV, za NPC byl přítomen Miloš VANĚČEK.

Rok 2006 je rokem 15. výročí založení Národní protidrogové centrály služby kriminální policie a vyšetřování. V souvislosti s tímto výročím byl řediteli NPC plk. JUDr. Jiřímu Komorousovi předložen návrh na opravu náhrobní desky. Vedení národní protidrogové centrály ctí tradice a policejní historii a tak bylo rozhodnuto, že pokud to bude možné, zajistí Národní protidrogová centrála opravu a výměnu poškozené náhrobní desky. Zahájená jednání na Hřbitovní správě Smíchov ukázala, že to nebude úplně jednoduché. Není spojení na pozůstalé a tak bude muset rozhodnout Správa hřbitovů a vydat povolení. Doufáme, že naše žádost bude vyřízena kladně.

Miloš VANĚČEK

KNIHOVNIČKA

Knihy s logem Grada vycházejí v České republice již od roku 1991. Grada si za dobu své existence vybudovala pozici největšího tuzemského nakladatelství odborné literatury co do objemu tržeb, počtu vydávaných titulů i šíří oborů své působnosti, a to jak v České, tak i ve Slovenské republice.

K dnešnímu dni Grada vydala téměř 4000 titulů v celkovém nákladu skoro patnáct milionů knih. Nabídka společnosti Grada pokrývá široké spektrum odborné literatury z nejrozličnějších oblastí lidské činnosti. Ročně produkuje více než 250 novinek a ve více než 20 oborech asi v 50 edičních řadách.

V její produkci jsou tituly s právní tematikou, knihy ekonomické, tituly z oblasti financí a účetnictví, manažerské tituly, psychologické, zdravotnické, knihy s počítačovou tematikou, o architektuře a stavebnictví, knihy technické z nejrozličnějších oborů a profesí. Tuto pestrou škálu doplňuje i naučně odborná literatura, která nabízí řadu publikací s velkým záběrem pro denní praktický život. Knižní nabídku zajímavě doplňují výukové a vzdělávací programy pro předškolní děti, žáky ZŠ, středoškoláky i dospělé.

JAK ŘEŠÍ KRIZI MODERNÍ ŽENA

Naděžda Špatenková

15x21 cm, 156 stran, 159 Kč, 243 Sk, ISBN 80-247-1202-4

Média nám vnucují představu, jak má vypadat moderní žena. Mnohé ženy se tomuto vykonstruovanému ideálu „perfektní“ ženy alespoň snaží přiblížit, ale postupně zjišťují, že je to pro ně nejen časově a finančně velmi nákladné, ale vlastně i nedosažitelné. Trápí se a propadají depresím. * Znamená to snad, že moderní žena nemůže být baculatá, malá, nebo prostě žena v domácnosti? * Nemůže být spokojená taková, jaká je? * Nesmí být sama sebou? **JISTĚŽE MŮŽE!** Nepodléhejme proto iluzím „perfektní“ ženy, buďme samy k sobě upřímné. Moderní žena je totiž taková, která si uvědomuje, že jsou na nás vyvíjeny silné tlaky, od nichž je sice těžké, ale nutné se osvobodit.

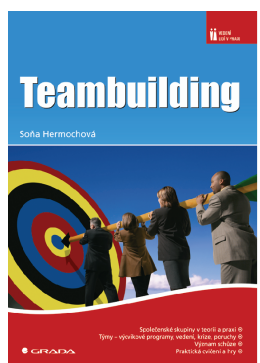

RÉTORIKA

Božena Buchtová

15x21 cm, 212 stran, 229 Kč, 349 Sk, ISBN 80-247-0868-X

Původní publikace z pera přední české odbornice ukazuje význam jazykové komunikace jak z hlediska běžného dorozumívání mezi lidmi, tak z hlediska mluvy odborné. Kniha se odlišuje od konkurenčních svým zaměřením na kulturnost projevu mluvčího, jeho motivaci pro zdokonalení strategie úspěšného osobního jednání. Dále klade důraz na prostředky správného vystupování zvládnutí stresu a rétorické dovednosti. Připomíná nezbytnost péče o mluvené slovo v dnešní informační společnosti. Obohacena je o řadu cvičebních textů. Hlavní cílovou skupinou jsou studenti a dále všichni, kteří pracují s lidmi (pedagogové, personalisté, lektori, prodejci, manažeři, konzultanti apod.).

TEAMBUILDING

Soňa Hermochová

17x23 cm, 116 stran, 159 Kč, 243 Sk, ISBN 80-247-1155-9

Díky knize známé a velmi vyhledávané autorky čtenář získá dokonalý přehled o vzniku a zákonitostech fungování týmů. Autorka využívá svých dlouholetých zkušeností ve výcviku sociálních dovedností k vytvoření koncepce programu rozvoje těchto dovedností, které jsou předpokladem úspěšné participace při týmových aktivitách. Text je rozdělen do dvou částí – prvních deset kapitol je věnováno rozboru týmu, společenství, skupiny lidí. Těžiště textu však leží v ukázkách postupů, kterými lze schopnost jedince účinně kooperovat a participovat v týmu. Vedoucí pracovník získá jedinečného pomocníka pro budování, poznávání a řízení svého týmu.

KVALITATIVNÍ PŘÍSTUP A METODY V PSYCHOLOGICKÉM VÝZKUMU

Michal Miovský

17x23 cm, 338 stran, 379 Kč, 579 Sk, ISBN 80-247-1362-4

Jedinečná publikace, která na českém trhu nemá konkurenci, je učebním textem pro studenty psychologie a psychology, představujícím v ucelené formě historické kořeny, vývoj a současnou podobu kvalitativního přístupu v psychologii. Kromě hlavních myšlenkových proudů, z nichž moderní kvalitativní přístup v Evropě čerpá (zejména hermeneutika a fenomenologie), jsou čtenářům představeni také významní myslitelé 19. a 20. století, mající podíl na rozvoji tohoto přístupu ve vědě. Zvláštní pozornost je věnována domácím autorům a jejich přínosu pro psychologii jako vědu. Část knihy je věnována jednotlivým metodám a metodologickým zásadám při aplikaci kvalitativního přístupu (včetně etických zásad) v psychologickém výzkumu.

KNIHY Z MLADÉ FRONTY

MLADÁ FRONTA

Mladá fronta, a. s., Mezi Vodami 1952/9, 143 00 Praha 4 – Modřany

Nakladatelství, tel.: 225 276 282, fax: 225 276 278

e-mail: prodej@mf.cz

www.mf.cz

Nakladatelství je součástí společnosti Mladá fronta, a. s.

Patří k nakladatelstvím s dlouholetou tradicí, na českém knižním trhu působí od roku 1945.

Knihy pro vás vydáváme již 60 let.

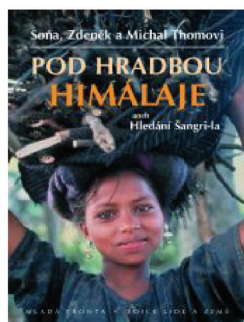
JEŽÍŠ ANEB VELKÉ TAJEMSTVÍ CÍRKVE

Ramón Hervás

Cena 249,- Kč Vázaná | 288 stran | ISBN 80-204-1308-1 | EAN 9788020413086

Knihy představuje dějiny křesťanské církve z neobvyklého zorného úhlu – z pohledu moderní psychologie a křesťanského esoterismu. Nejenže nám odhaluje nečekané skutečnosti týkající se Ježíše z Nazaretu a jeho rodu, ale především nám v jejich světle zcela originálním způsobem ukazuje vývoj křesťanství od prvopočátků až do současnosti.

Autor se zaměřuje na duchovní směry a sekty, které oficiální církev zavrhovala jako nebezpečně heretické. Mimo to se zabývá i původními pohanskými kulty a tradicemi, jako jsou principy zvěrokruhu či sluneční kult, z nichž podle něj některé křesťanské církve zařadila dokonce do svého učení, aby tak omezila jejich vliv. Neotřelý způsob, jakým Hervás uvádí do souvislostí historická fakta s jejich společenským kontextem i s jejich symbolickým významem, dodává celému textu na čtivosti.

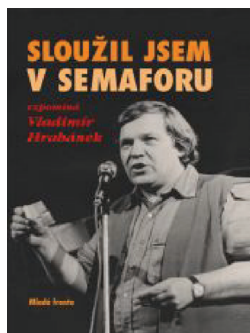

POD HRADBOU HIMÁLÁJE

Zdeněk, Soňa a Michal Thomovi

Cena 449,- Kč Vázaná | 430 stran | ISBN 80-204-1316-2 | EAN 9788020413161

Nepál není jen zemí velehor a starobylých kulturních tradic, ale také zemí, v níž dochází k hlubokým změnám a otřesům. Patří k nim nedávné vyvraždění téměř všech členů královské rodiny, i početné maoistické bojůvky ohrožující turistický ruch a poklidný vývoj země. O krásách i o té leckdy kruté, méně známé tváři Nepálu pojednává nejnovější kniha významného českého fotografa-cestovatele Zdeňka Thomy, kterou napsal spolu se svou ženou a synem.

SLOUŽIL JSEM V SEMAFORU

Jiří Levý

Cena 179,- Kč Vázaná | 144 stran | ISBN 80-204-1317-0 | EAN 9788020413178

Přesně 16. května roku 1960 podepsal Vladimír Hrabánek profesionální smlouvu se Semaforem. Od té doby byl vždy po ruce, aby pomohl milovanému divadlu, kde bylo potřeba. Občas to bylo na jevišti, ale většinou kolem něj, kde se staral o techniku, produkci i administrativu. Jeho vzpomínání je svérázné stejně jako on sám. Novinář Jiří Levý je zapsal tak, aby osobitý humor pana Hrabánka působil zcela autenticky.

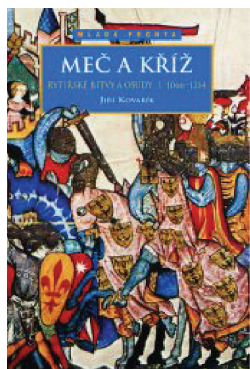

ŠACH MAT

Serrano Cadena, José Rosso

Cena 199,- Kč Vázaná | 162 stran | ISBN 80-204-1329-4 | EAN 9788020413291

Bývalý kolumbijský policejní prezident, nyní velvyslanec Kolumbie pro oblast střední Evropy, v knize popisuje své zkušenosti a zážitky s bojem proti drogovým kartelům ve své rodné zemi a poukazuje i na to, jak toto kolumbijské „průmyslové odvětví“ ovlivňuje nejen život v Kolumbii, ale má své globální následky. K napsání publikace ho přimělo sledování drogového prostředí např. v Rakousku, na Slovensku, v Maďarsku (kde kniha již vyšla) i v České republice, a dle autorových vlastních slov má být varováním před nebezpečím drog a obchodu s nimi, protože situace začíná připomínat problémy, se kterými se potýkal ve svém původním povolání.

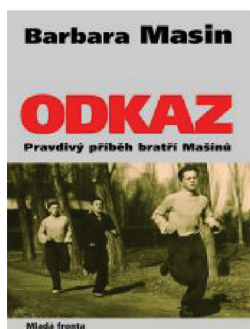

MEČ A KŘÍŽ (1066–1214) – RYTÍŘSKÉ BITVY A OSUDY I.

Jiří Kovařík

Cena 199,- Kč Vázaná | 312 stran | ISBN 80-204-1289-1 | EAN 9788020412898

Jedná se o projekt rozvržený do tří svazků. Každý představuje soubor cca 10–12 příběhů, které jsou buď monografií určité bitvy, nebo životním příběhem rytířské postavy. Každý svazek v podstatě charakterizuje určitou fázi středověkého válečnictví a vývoje rytířstva (středověk ranný, vrcholný, stárnoucí). Je to sonda do válečnických zvyklostí, rytířských ideálů, jež se nejednou s realitou kříží, událostí, vojenské techniky, historie zbraní, zbroje a jejich použití. První svazek zahrnuje bitvy u Hastingsu, u Bouvines, 1. křížovou výpravu a dobytí Jeruzaléma, bitvu na Moravském poli, válku na severu, bitvu na Čudském jezeře a bitvu u Hattínu.

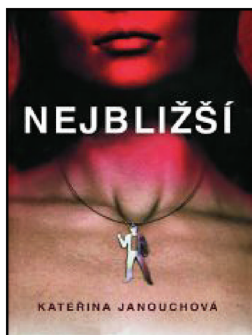

ODKAZ – DOTISK

Barbara Masin

Cena 279,- Kč Vázaná | 430 stran | ISBN 80-204-1248-4 | EAN 978802041248-5

Dcera Josefa Mašína líčí ve své knize nejenom příběh odbojové skupiny Josefa a Ctirada Mašínových, vrcholící dobrodružným probíjením se přes Východní Německo do Západního Berlína, ale také osudy rodiny Mašíků počínaje první světovou válkou, přes okupaci až po padesátá léta. Její kniha se od dosud vydaných publikací na stejné téma liší jednak šíří a komplexností záběru, za druhé dosud nezveřejněným faktem, že bratři přinesli na Západ zpravodajskou informaci o připravované vzpouře v československé armádě. A nejenom to – popisuje v historické literatuře dosud nezveřejněná fakta o službě trojice přátel v americké armádě, o jejich rozčarování z neochoty Západu vybojovat zápas o svobodu středoevropských a východoevropských států silou a končí úvahou o stavu české společnosti a jejím vztahu k třetímu odboji po převratu v roce 1989.

NEJBLIŽŠÍ – DOTISK

Kateřina Janouchová

Cena 199,- Kč Vázaná | 224 stran | ISBN 80-204-1245-X | EAN 9788020412454

Román Nejblížší vypráví příběh, který prožily či prožívají desítky milionů rodin bez ohledu na zemi. Na základě osobních zkušeností vystavěla Kateřina Janouchová (1964) vzrušující příběh, v němž sugestivním zpracováním dokázala zpřístupnit velmi citlivé téma – život s někým, kdo propadl závislosti na alkoholu nebo drogách a koho stále ještě milujeme.

Ze švédštiny přeložila Lucie Johnová.

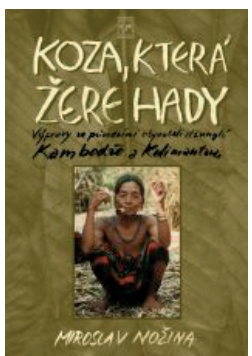
IN GRAFFITI WE TRUST

Martina Overstreet

Cena 599,- Kč Vázaná | 232 stran | ISBN 80-204-1325-1 | EAN 9788020413253

Kniha In Graffiti We Trust je vůbec prvním pokusem o systematické shrnutí vývoje, jímž pražská graffiti scéna (s přihlédnutím k městům Ostravě a Brnu) prošla od roku 1989 po současnost. V pěti chronologicky řazených kapitolách se autorka zabývá především názorovými a stylovými proměnami, jimiž jednotlivé generace prošly, dále jejich vzájemnými vztahy a celkovou strukturou komunity.

V druhé části představuje 12 writerů, kteří se ve své tvorbě základnímu konceptu psaní jména časem vzdálili, nicméně graffiti stále považují za silný inspirační zdroj nejen v tvorbě, ale i v přístupu k životu, společnosti, mezilidským vztahům atd.

KOZA, KTERÁ ŽERE HADY

Miroslav Nožina

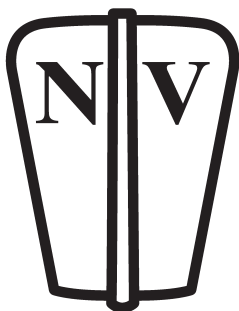
Formát 160x230 mm, vazba pevná vazba s přebalem, počet stran 216 + 32, rok vydání 2006, ISBN 8072173898, EAN 9788072173891, běžná cena: 328 Kč

Může ještě v džunglích Indočíny na přelomu 20. a 21. století žít zcela neznámý velký savec – koza, která „žere hady“? Hledání odpovědi na tuto otázku bylo jedním z hlavních motivů první ze dvou v knize popisovaných expedic, které se vydávají do srdce asijské džungle s cílem „přiložit prst na jeho slábnoucí tep“, tedy zachytit nezměrné bohatství skrývajících se v tropických deštných pralesích, přiblížit čtenáři nejen neznámé živočišné a rostlinné druhy, ale především seznámit jej s kulturami lidí, jejichž osud je s pralesem úzce spojen. V překvapivých příbězích se dozvíte o nikde nezapsaném bohatství těchto kultur, o sumě uni-

kátních znalostí, která jejich příslušníkům umožňuje žít v souladu s přírodou.

První expedice mapuje krásu chrámového komplexu Angkor Vat v Kambodži, pátrá po tajemném savci *lingovi* na tržištích a vrcholí v hloubi tamní džungle obývané horskými kmeny. Během další expedice čeští biologové, etnologové a filmaři vzápětí zamíří do jednoho z „hrobů bílého muže“ – tropického pralesa v indonéské části ostrova Borneo. I zde nalézají tajemné a vzácné živočichy, odkrývající malá a velká lidská dramata posledních lovců džungle, skrytá za hradbou věčné zeleně. Tato v řadě ohledů podstatně lépe připravená výprava paradoxně končí bojem o přežití.

Kniha tak prostřednictvím napínavého vyprávění nabízí nový a neotřelý pohled na lidi a krajinu tropického deštného pralesa v měnícím se světě.

NOVÁ ADRESA NAŠEHO VOJSKA

Mašovická 202/8, 142 00 Praha 4 Libuš
Tel. +420 224 313 071 – Tel./Záz. +420 224 224 662
Tel./Fax/Záz./ +420 224 311 204!

Na které je možné si zakoupit knihy
z našeho nakladatelství.

Knihy jsou se slevou 20% z prodejní ceny,
stejně jako v elektronickém obchodě.

Prodejní doba je pondělí až pátek 8:30 – 16:00
po telefonické dohodě lze domluvit jiný čas.

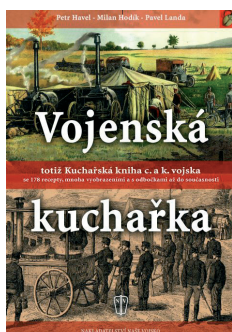
ODSTŘELOVAČ

Peter Brookesmith

Kniha formát: 270x197 mm, vazba V8 vázaná, 192 barevných textových a obrazových stran, cena 499,- Kč.

Kniha obsahuje 90 černobílých a barevných fotografií, 30 černobílých a barevných kreseb a podrobné informace o více než 50 odstřelovačských puškách a jejich střelivu, a dále zkušenosti aktivních policejních a vojenských odstřelovačů včetně autentických záběrů z bojových a policejních akcí. Odstřelovačství je velmi osobní zážitek. Díváte se svým dalekohledem a vidíte člověka, jeho tvář.

Uvědomuje si, že je to člověk. Jste pánem jeho života, jste něco jako Bůh. Stisknete-li spoušť a zasáhnete jej, v tu chvíli se zmocníte jeho života. A po celý zbytek svého života si budete pamatovat ten poslední obraz, který jste v dalekohledu viděli.

VOJENSKÁ KUCHAŘKA

Petr Havel, Milan Hodík, Pavel Landa

Kniha formát: 162x232 mm, vazba V8 vázaná, 204 čb. obrazových a textových stran, cena 289,- Kč.

Ojedinele pojatá kuchařka obsahující nejenom návody k přípravě jídel, podle nichž se stravovali obyčejní vojáci až po nejvyšší velitele, ale také informace například o služebních předpisech, náboženských ohledech, polních kuchyních, výstroji, pekárnách, konzervách, dodavatelích a dalších oblastech, které na vojenské stravování navazují, a to nejen v historii, ale i v současné době.

ŽIVOT VE TŘETÍ ŘÍŠI

Kniha formát: 145x205 mm, vazba V8 vázaná, 152 textových stran + 16 stran obrazová příloha, cena 199,- Kč

Žádný politický subjekt není vhodnější pro vzbuzení vášně a zájmu než Třetí říše. Hlavní náčrty toho, co se stalo, jsou dostatečně jasné a nyní se zaměření výzkumu posouvá za důvěrně známé obrysy nedávné politické historie a na lidi samotné, k povaze společnosti skryté za propagandou, a tudíž k obohacení našeho pochopení této hrůzné kapitoly německých dějin.

Miloš VANĚČEK

DOPISNICE.

REKONSTRUKCE STEJNOKROJE STRAŽE BEZPEČNOSTI
/ STÁTNÍ POLICIE/ 1931-38

DOPISNICE.

DOPISNICE.

POLICEJNÍ STRAŽNÍK A OBYVODNÍ INSPEKTOR II. TŘÍDY
STRAŽE BEZPEČNOSTI 1931- 38

DOPISNICE.

Nášivky protidrogových jednotek – ČR a Evropa

1. Policie ČR – SKP Praha 4

2. Policie ČR – Toxi Team

3. Policie ČR – psovod

4. Policie ČR – psovod

5. Slovensko - CKÚ

6. Rumunsko

7. Německo K9

8. Belgie K9

9. Belgie k9

10. Ukrajina

11. Německo

ČERVENEC					
P	3	10	17	24	31
Ú	4	11	18	25	
S	5	12	19	26	
Č	6	13	20	27	
P	7	14	21	28	
S	1	8	15	22	29
N	2	9	16	23	30
SRPEN					
P	7	14	21	28	
Ú	1	8	15	22	29
S	2	9	16	23	30
Č	3	10	17	24	31
P	4	11	18	25	
S	5	12	19	26	
N	6	13	20	27	
ZÁŘÍ					
P	4	11	18	25	
Ú	5	12	19	26	
S	6	13	20	27	
Č	7	14	21	28	
P	1	8	15	22	29
S	2	9	16	23	30
N	3	10	17	24	